

SKÓLAR OG MENNTUN
Í FREMSTU RÖÐ

SAMTÖK SVEITARFÉLAGA Á HÖFUÐBORGARSVÆÐINU

Árangur, líðan og væntingar nemenda
í innlendum og erlendum samanburði

Rannsóknir og greining

„Árangur, líðan og væntingar nemenda í innlendum og erlendum samanburði“ er hluti af verkefninu Gæði skólastarfs í alþjóðlegum samanburði í verkefnaflokknum Skólar og menntun í fremstu röð. Hann er hluti af Sóknaráætlun fyrir höfuðborgarsvæðið 2013 sem er fjármögnuð m.a. af ríkissjóði samkvæmt sérstökum samningi þar um. Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu annast úrvinnslu og framkvæmd sóknaráætlunarinnar og bera ábyrgð á framgangi þeirra verkefna sem falla undir hana.

Innihald, skoðanir og niðurstöður eru á ábyrgð skýrsluhöfunda.

Verkefnastjórn Skóla og menntunar í fremstu röð:

Gunnar Einarsson, bæjarstjóri Garðabæjar, formaður

Ásgerður Halldórsdóttir, bæjarstjóri Seltjarnarness

Ragnar Þorsteinsson, fræðslustjóri Reykjavíkurborgar

Björn Þráinn Þórðarson, fræðslustjóri Mosfellsbæjar

Guðrún Hrefna Guðmundsdóttir, skólameistari Fjölbrautaskólans í Breiðholti

Anna Kristín Sigurðardóttir, lektor við menntavísindasvið Háskóla Íslands

Verkefnastjóri: Skúli Helgason

Útgefið af Samtökum sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, mars 2014.

Efnisyfirlit	2
Myndayfirlit	3
Töfluyfirlit.....	8
Samantekt.....	9
Formáli	11
1. Inngangur	12
2. Skólar í fremstu röð: Gögn og aðferðir	14
2.1. Samanburður meðal framhaldsskólanema	14
2.2. Samanburður meðal grunnskólanema.....	14
2.3. Samanburður á íslenskum og norrænum nemendum framhaldsskóla	14
3. Samanburður meðal framhaldsskólanema	16
Samantekt.....	38
4. Grunnskóli.....	40
Samantekt.....	47
5. Norræna rannsóknin – samanburður	47
Samantekt.....	57
Heimildir	58
Viðauki A - Norræna rannsóknin.....	59
Viðauki B - Framhaldsskólar	60
Viðauki C - Grunnskólar.....	68

Mynd 1. Hversu mikilvægt finnst þér skólanámið vera? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Fremur eða mjög mikilvægt.	17
Mynd 2 Hversu mikilvægt finnst þér skólanámið vera? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	17
Mynd 3. Mér finnst kennsluhættir í skólanum vera fjölbreyttir. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.	18
Mynd 4. Mér finnst kennsluhættir í skólanum vera fjölbreyttir. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	18
Mynd 5. Mér finnst að það séu gerðar miklar kröfur til mín í náminu. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.	19
Mynd 6. Mér finnst að gerðar séu miklar kröfur til mín í náminu. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	19
Mynd 7. Ég hefði viljað taka framhaldsskólaáfanga á meðan ég var í grunnskóla. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.	20
Mynd 8. Ég hefði viljað taka framhaldsskólaáfanga á meðan ég var í grunnskóla. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	20
Mynd 9. Ég hef greiðan aðgang að námsráðgjöf í skólanum. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.	21
Mynd 10. Ég hef greiðan aðgang að námsráðgjöf í skólanum. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	21
Mynd 11. Framhaldsskólanámið er auðveldara en ég átti von á. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða frekar sammála.	22
Mynd 12. Framhaldsskólanámið er auðveldara en ég átti von á. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	22
Mynd 13. Mér finnst námið tilgangslaust. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Á sjaldan eða nær aldrei við um mig.	23
Mynd 14. Mér finnst námið tilgangslaust. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	23

Mynd 15. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í háskólanám á Íslandi. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.....	24
Mynd 16. Hversu líklegt er að þú farir í nám á háskólastigi á Íslandi strax að loknu núverandi námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	24
Mynd 17. Hversu líklegt að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í nám á háskólastigi erlendis. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.....	25
Mynd 18. Hversu líklegt er að þú farir í nám á háskólastigi erlendis strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	25
Mynd 19. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.	26
Mynd 20. Hversu líklegt er að þú farir í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	26
Mynd 21. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fari að vinna. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.	27
Mynd 22. Hversu líklegt er að þú farir að vinna strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	27
Mynd 23. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Stundi nám sem er ekki á háskólastigi og vinnu samhliða. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.	28
Mynd 24. Hversu líklegt er að þú stundir nám sem er ekki á háskólastigi og vinnu samhliða strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.....	28
Mynd 25. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Ég veit það ekki. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.	29
Mynd 26. Hversu líklegt er að þú vitir ekki hvað þú munt gera strax að loknu námi. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	29

Mynd 27. Ef þú hyggst fara í háskólanám/framhaldsnám á Íslandi, hvers konar nám hefur þú áhuga á að stunda? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	30
Mynd 28. Ef þú færir í háskólanám að loknu núverandi námi, í hvaða skóla myndir þú helst fara? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	31
Mynd 29. Hvað fer að jafnaði mikill tími í heimavinnu hjá þér á dag? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	32
Mynd 30. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Íslenska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	32
Mynd 31. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Stærðfræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	33
Mynd 32. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Enska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	34
Mynd 33. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Danska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	34
Mynd 34. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Samfélagsfræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	35
Mynd 35. Hver var einkunn þín á samræmdu prófunum í grunnskóla: Náttúrufræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.	35
Mynd 36. Hversu góð er líkamleg heilsa þín? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	36
Mynd 37. Hversu góð er líkamleg heilsa þín? Hlutfall þeirra sem segja góð og mjög góð greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	36
Mynd 38. Hversu góð er andleg heilsa þín? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	37
Mynd 39. Hversu góð er andleg heilsa þín? Hlutfall þeirra sem segja góð og mjög góð greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.	37
Mynd 40. Mér finnst námið tilgangslaust. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012, sem svara að það eigi nær aldrei eða sjaldan við um þá.	40
Mynd 41. Mér leiðist námið. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012, sem svara að það eigi nær aldrei eða sjaldan við um þá.	41
Mynd 42. Hvað finnst þér líklegt að þú gerir að loknu núverandi námi? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk grunnskóla árið 2012.	42

Mynd 43. Hversu líklegt eða ólíklegt finnst þér að þú farir í nám á háskólastigi?	
Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk grunnskóla árið 2012.	42
Mynd 44. Hvað fer venjulega mikill tími hjá þér í heimavinnu á dag? Hlutfall	
nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	43
Mynd 45. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur:	
Íslenska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	43
Mynd 46. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur:	
Stærðfræði. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	44
Mynd 47. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur:	
Enska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	44
Mynd 48. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur:	
Danska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	45
Mynd 49. Ef þú ert í launaðri vinnu, hvað vinnur þú að meðaltali marga tíma með	
skólanum á viku? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012.	45
Mynd 50. Hversu auðvelt eða erfitt væri fyrir þig að fá eftirtalið hjá foreldrum þínum:	
Ráðleggingar varðandi námið. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	46
Mynd 51. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í	
námi? Lesblinda eftir löndum.	49
Mynd 52. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í	
námi? Lítill leshraði, eftir löndum.	49
Mynd 53. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í	
námi? Aðrir lesörðugleikar, eftir löndum	50
Mynd 54. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í	
námi? Athyglisbrestur, eftir löndum.	50
Mynd 55. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í	
námi? Skrifblinda, eftir löndum.	51
Mynd 56. Strax að loknu núverandi námi: Fer í háskólanám í mínu landi, mjög eða	
frekar líklegt, eftir löndum.	51
Mynd 57. Strax að loknu núverandi námi: Fer í námshlé, mjög eða frekar líklegt, eftir	
löndum.	52
Mynd 58. Mér finnst námið tilgangslaust, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir	
löndum.	52
Mynd 59. Mér leiðist námið, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum	53

Mynd 60. Mér finnst ég illa búin/n undir kennslustundir, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	53
Mynd 61. Mér líður illa í skólanum, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.....	54
Mynd 62. Mig langar að hætta í skólanum, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	54
Mynd 63. Mér finnst námið vera of þungt, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	55
Mynd 64. Mér finnst námið vera of létt, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	55
Mynd 65. Mig langar að skipta um skóla, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	56
Mynd 66. Mér semur illa við kennarana, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.	56

Tafla 1. Kyn þátttakenda, eftir löndum.....	59
Tafla 2. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	60
Tafla 3. Hversu sammála eða ósammála ertu eftirfarandi fullyrðingum? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	62
Tafla 4. Hversu vel finnst þér eftirfarandi fullyrðingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	64
Tafla 5. Hvað finnst þér líklegt að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.	66
Tafla 6. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.....	68
Tafla 7. Hversu marga heila daga hefur þú verið fjarverandi frá skóla síðustu 30 daga? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012.....	69
Tafla 8. Hversu vel finnst þér eftirfarandi staðhæfingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	70
Tafla 9. Hversu vel finnst þér eftirfarandi staðhæfingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.	71

Í stuttu máli má segja að hlutverk framhaldsskóla landsins sé víðtækt. Þeim er ætlað að undirbúa nemendur fyrir lífið, stuðla að þroska þeirra og virkri þátttöku í lýðræðisþjóðfélagi, en einnig að búa þá undir frekara sérhæft nám og þátttöku í atvinnulífi.

Mat á gæðum íslenskra framhaldsskóla út frá sýn nemenda á árangur, líðan og væntingar þeirra, leiðir almennt í ljós jákvæðar niðurstöður fyrir framhaldsskólana. Þannig telur hátt í 100% nemenda skólanámið vera fremur eða mjög mikilvægt og um tveir þriðju hlutar nemenda telja kennsluhætti í náminu vera fjölbreytta. Nemendur telja almennt að þeir hafi greiðan aðgang að námsráðgjöf í skólanum. Þá metur mikill meirihluti nemenda líkamlega og andlega heilsu sína mjög góða eða frekar góða, eða hátt í 80%.

Í flestum tilvikum er lítinn mun hægt að greina á nemendum framhaldsskóla á höfuðborgarsvæðinu í samanburði við nemendur utan þess. Þó eru nemendur á höfuðborgarsvæðinu hlutfallslega oftar mjög sammála því að gerðar séu miklar kröfur til þeirra í náminu á meðan nemendur utan höfuðborgarsvæðisins telja frekar að námið sé auðveldara en þeir áttu von á.

Nemendur á höfuðborgarsvæði eru að sama skapi líklegri til að segjast hafa fengið háar einkunnir á samræmdum prófum við lok grunnskóla og sá munur kemur fram í öllum fögum. Þá eru nemendur á höfuðborgarsvæði líklegri til að ætla í nám á háskólastigi á Íslandi eða erlendis en nemendur utan höfuðborgarsvæðis eru líklegri til að ætla að hefja vinnu strax að loknu framhaldsskólanámi.

Vert er að benda á, líkt og fram kemur í myndum fyrir alla skóla höfuðborgarsvæðis og utan þess, að veruleg dreifing er á svörum eftir skólum. Þá er rétt að hafa í huga, líkt og fjallað er um annars staðar í skýrslunni, að ástæður árangurs og líðanar í skóla eiga sér oft skýringar sem rekja má til þátta sem liggja utan skólans.

Þegar rýnt er í niðurstöður úr grunnskólarannsókninni frá 2012 kemur í ljós sambærilegur munur á námsárangri nemenda í grunnskólum á höfuðborgarsvæðinu og utan þess, þar sem nemendur á höfuðborgarsvæðinu eru líklegri til að hafa fengið háar einkunnir yfir veturinn. Þá kemur fram munur á væntingum nemenda til framtíðar, þar sem grunnskólanemar á höfuðborgarsvæðinu eru líklegri til að ætla sér að fara í bóknám að loknu grunnskólanámi en nemendur utan höfuðborgarsvæðisins eru líklegri til að ætla sér að fara í iðnnám eða verknám.

Íslenskir framhaldsskólanemendur koma að flestu leyti vel út í samanburði við jafningja þeirra á hinum Norðurlöndunum. Eitt veker þó athygli, en það er hve hátt hlutfall íslenskra framhaldsskólanema telur að skortur á lestrarkunnáttu háí þeim í námi. Þessar niðurstöður koma heim og saman við niðurstöður sem birtar eru í skýrslunni *Mat á yfirfærslu framhaldsskóla frá ríki til sveitarfélaga*. Í viðtölum sem tekin voru við vinnslu þeirrar skýrslu komu skýrt fram áhyggjur af skorti á lestrarfærni og stærðfræðipekkingu íslenskra framhaldsskólanema. Þetta er eitthvað sem huga þarf að sérstaklega og þá alveg frá upphafi grunnskóla. Veruleg fylgni er á milli lestrarfærni og námsárangurs í öðrum fögum en lestri. Hafi nemendur, þegar grunnskóla lýkur, ekki tileinkað sér lesfærni sem gerir þeim kleift að lesa mikið efni á skömmum tíma, er útilokað fyrir þá að ætla að ná árangri í framhaldsskólum. Það á einnig við um stærðfræði, en veruleg fylgni er á milli árangurs nemenda í lestri og stærðfræði.

Að öðru leyti eru niðurstöðurnar jákvæðar fyrir Ísland. Þannig hafa íslenskir nemendur fremur en aðrir væntingar um að halda áfram í langskólanám, þótt þeir svari því einnig oftar til en aðrir að þeir hyggist taka hlé að loknu námi. Þá svara íslenskir framhaldsskólanemendur því sjaldnast til að þeim finnist námið tilgangslaust og næst sjaldnast að þeim leiðist námið.

Íslenskir nemendur skynja yfirleitt mikilvægi náms, telja auðvelt að fá ráðgjöf í skólanum og hafa skýrari væntingar um framhaldsnám en jafningjar þeirra á öðrum Norðurlöndum. Vert er þó að hafa áhyggjur af lestrarfærni nemenda, með tilliti til áhættunnar á brottfalli úr skóla. Hafi nemendur ekki öðlast nægilega mikla lesfærni við lok grunnskóla er erfitt fyrir þá að komast í gegnum mikið efni framhaldsskólans.

Hér er að finna skýrslu sem Rannsóknir & greining (R&G) tók saman fyrir Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu og er ætlað eftirfarandi hlutverk:

Að skapa grunn þekkingar á gæðum skólastarfs á höfuðborgarsvæðinu í innlendum og erlendum samanburði, í tengslum við verkefnaflokkinn „Skólar í fremstu röð“ sem er hluti af Sóknaráætlun landshlutasamtaka 2020.

Skýrslan skiptist í eftirfarandi hluta:

- I. Inngangur þar sem fjallað er um gögnin sem notuð eru við greininguna og mismunandi mælingar á gæðum skólastarfs.
- II. Samanburður á frammistöðu, líðan og væntingum nemenda í framhaldsskólum á höfuðborgarsvæði við skóla annars staðar á landinu.
- III. Sambærilegur samanburður er gerður fyrir nemendur í grunnskólum á höfuðborgarsvæði við skóla annars staðar á landinu.
- IV. Þá er dregin upp mynd af frammistöðu og líðan íslenskra framhaldsskólanema í samanburði við nemendur annars staðar á Norðurlöndum.

Sífelld fleiri vakna til vitundar um mikilvægi þess að styðjast við öruggar og réttar upplýsingar um stöðu og þróun lykilþátta innan hvers samfélags, þegar móta skal stefnu í málefnum barna og unglunga. Með þeim hætti verður stefnumótun markvissari og öll þjónusta betri og hagkvæmari. Áreiðanlegar rannsóknir á högum og lífi ungs fólks eru forsenda árangursríkrar stefnumótunar og forvarnarstarfs. Mikilvægi félagslegra rannsókna ætti því ekki að dyljast neinum. Eftirfarandi samantekt er byggð á gögnum rannsóknarinnar Ungt fólk sem safnað var á meðal íslenskra framhaldsskólanema á árinu 2010 og íslenskra grunnskólanema árið 2012. Að auki er stuðst við gögn frá Norrænu æskulýðsrannsókninni á meðal 16–19 ára nemenda árið 2009.

Ungt fólk rannsóknirnar eru lagðar fyrir árlega á vegum R&G í samstarfi við mennta- og menningarmálaráðuneytið. Spurningum rannsókna er beint að ýmsum þáttum í lífi unglunga sem varða hagi þeirra og líðan, s.s. félags-, tómstunda- og íþróttastarfi, tengslum við foreldra og uppeldi, heilsu og líðan, námi og skóla, atvinnuþátttöku og fjárhag og vímuefnanotkun.

Norræna æskulýðsrannsóknin, sem var lögð fyrir að frumkvæði mennta- og menningarmálaráðuneytisins á formennskuári Íslands í norrænu ráðherranefndinni árið 2009, er samnorræn rannsókn á högum og líðan nemenda í framhaldsskólum á öllum Norðurlöndunum; Íslandi, Danmörku, Noregi, Svíþjóð, Finnlandi, Álandseyjum, Færeyjum og Grænlandi.

Skipulag menntunar hefur víðtæk áhrif á einstaklinga, hverfi og samfélög til skemmri og lengri tíma. Mat á gæðum menntunar er mikilvægt en að sama skapi flókið viðfangsefni. Við mat á langtímaáhrifum menntunar eru oft notaðir mælikvarðar á borð við fjárhags- og atvinnustöðu einstaklinga og heilsu þeirra nokkrum árum eftir að menntun lýkur. Eigi menntun að skila árangri er brýnt að börnum og ungmönnum líði vel í skólanum og að þau fái við viðfangsefni við hæfi. Ladd og Loeb (2012) nefna fimm atriði sem hafa ber í huga við mat á gæðum skólastarfs. Í fyrsta lagi, að það er munur á milli einstaklinga, hverfa og samfélaga og sýn þeirra á hvað sé gott skólakerfi og hvaða gildi skuli hafa í hávegum. Í öðru lagi, að þeir þættir sem hafa áhrif á gæðin eru margir og flókið mál að greina þá. Í þriðja lagi, að margar útkomur góðs skólakerfis er ekki hægt að meta fyrr en mörgum árum eftir að nemendur útskrifast (til dæmis, tekjur og staða fyrrverandi nemenda). Í fjórða lagi, að oft sé mat á gæðum skólastarfs byggt á árangri nemenda í prófum, en slíkt mat gefi of takmarkaða og oft ranga mynd af þeim þáttum sem skapa góða skóla. Í fimmta lagi, að líðan nemenda og árangur þeirra í skóla sé háður ýmsum þáttum sem standi utan skólans. Við lestur skýrslunnar er mikilvægt að hafa alla þessa þætti í huga. Hér er dregin upp mynd af líðan, árangri og væntingum nemenda í skólum á höfuðborgarsvæði og hún borin saman við sömu þætti meðal nemenda í skólum utan höfuðborgarsvæðisins.

Fram kemur allnokkur munur á tilteknum þáttum, til að mynda á afstöðu nemenda til mikilvægis námsins og væntingum þeirra um frekara nám. Þessi munur kann að stafa af starfinu sem unnið er innan veggja skólanna, en ekki er ólíklegt að skýringar hans séu margþættar og megi einnig rekja til þátta sem standa utan skólans.

Til að unnt sé að draga upp mynd af gæðum skólastarfsins er brýnt að varpa fyrst ljósi á spurninguna „hvert er hlutverk íslenskra skóla?“

Í löggjöf um framhaldsskóla er hlutverki þeirra lýst svo:

„Hlutverk framhaldsskóla er að stuðla að alhliða þroska allra nemenda og virkri þátttöku þeirra í lýðræðisþjóðfélagi með því að bjóða hverjum nemanda nám við hæfi. Framhaldsskólar búa nemendur undir þátttöku í atvinnulífinu og frekara nám. Þeir skulu leitast við að efla færni nemenda í íslensku máli, bæði töluðu og rituðu, efla siðferðisvitund, ábyrgðarkennd, víðsýni, frumkvæði, sjálfstraust og umburðarlyndi nemenda, þjálfu þá í öguðum og sjálfstæðum vinnubrögðum, jafnrétti og gagnrýninni hugsun, kenna þeim að njóta menningarlegra verðmæta og hvetja til þekkingarleitar. Framhaldsskólar sinna miðlun þekkingar og þjálfun nemenda þannig að þeir öðlist færni til að gegna sérhæfðum störfum og hafi forsendur til að sækja sér frekari menntun“
Lög um framhaldsskóla: 92/2008 <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2008092.html>

Aðalnámskrá framhaldsskóla vísar í löggjöfina og segir þar jafnframt: „Allt nám í framhaldsskóla þarf að fela í sér áherslur hlutverkagreinar laganna. Það er á ábyrgð hvers skóla að ákvarða með hvaða hætti þeim er best fundinn staður í viðfangsefnum nemenda og vinnulagi“.

Í þessari samantekt eru gæði skóla metin út frá sýn nemenda, viðhorfum nemenda til menntunar og framtíðar menntunaráformum og upplifun nemenda af skólaumhverfinu.

Sýn nemenda á skólakerfið gefur glögga mynd og nær yfir margvíslega þætti, s.s. mikilvægi menntunar, fjölbreytileika í kennsluaðferðum, skilyrði eða kröfur um námsárangur, aðgang að stuðningi eða ráðgjöf innan skólans, mögulegar hindranir að hámarksárangri, tilgang menntunar, framtíðar menntunaráform, tíma varið í heimanám, einkunnir og félagslíf í skólanum.

Höfuðborgarsvæðið er skilgreint í þessari skýrslu sem Reykjavíkurborg, Hafnarfjarðarkaupstaður, Kópavogsbær, Garðabær, Seltjarnarneskaupstaður, Mosfellsbær og Kjósarhreppur. Til þess að meta gæði skólastarfs á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni verður notast við lýsandi samanburðarniðurstöður. Einnig verður notast við lýsandi samanburð á milli Íslands og Norðurlandanna. Mikilvægt er að hafa í huga að niðurstöðurnar eru byggðar á nemendagögnum og skýringanna er ekki aðeins að leita innan skólanna. Þrátt fyrir það gefur samantektin glögga mynd af gæðum menntunar og þáttum sem geta haft áhrif á tækifæri til góðrar menntunar.

Markmið samantektarinnar eru að:

Mæla og bera saman skólagæði á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni með því að nota mælikvarða tengda menntun og menntunarkerfinu í grunn- og framhaldsskólum.

Mæla og bera saman skólagæði íslenskra og norrænna unglinga með því að nota mælikvarða tengda menntun og menntunarkerfinu í framhaldsskólum.

2. Skólar í fremstu röð: Gögn og aðferðir

Rannsóknir R&G eru þýðisrannsóknir en í því felst að þær eru ekki byggðar á hefðbundnum úrtökum heldur er reynt að ná til sem flestra í úrtaksrammanum innan þýðisins. Þetta er gert með því að leggja spurningalista fyrir alla nemendur sem mættir eru til skóla á tilteknum degi með það að leiðarljósi að lágmarka öryggismörk niðurstaðnanna.

Mælitæki þessara kannana eru ítarlegir spurningalistar sem hafa verið þróaðir mörg undanfarin ár. Spurningarnar eru mótaðar af fagfólki í félagsvísindum þar sem farið er eftir ströngum kröfum um að þær geti af sér öruggar niðurstöður og að áreiðanleiki og réttmæti sé ávallt í fyrirrúmi. Kvarðar eru gjarnan notaðir sem svarmöguleikar til að auka réttmæti spurninganna. Kannanirnar eru gerðar þannig að spurningalistar eru sendir til allra skóla landsins þar sem kennarar sjá um að leggja þá fyrir og gera svo eftir tilteknum fyrirmælum. Nafnleyndar þátttakenda er alltaf gætt með því að ítreka það fyrir nemendum að hvorki beri að rita nafn né kennitölu á svarblöðin svo að útilokað sé að rekja svörin til þeirra. Einnig eru nemendur vinsamlegast beðnir um að svara öllum spurningunum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þörf er á.

2.1. Samanburður meðal framhaldsskólanema

Niðurstöður þær sem birtar eru í þessari skýrslu eru byggðar á könnunum sem R&G lagði fyrir nemendur í framhaldsskólum á Íslandi í október árið 2010. Þátttakendur voru þeir dagskólanemendur framhaldsskólanna sem mættir voru í kennslustundir á þeim tíma sem kannanirnar voru lagðar fyrir. Spurningalistar voru lagðir fyrir nemendur í öllum framhaldsskólum á Íslandi¹. Árið 2010 var svarhlutfallið 70,5% eða 11.388 einstaklingar.

¹ Þar sem í könnuninni er lögð áhersla á að kanna hagi ungmenna á framhaldsskólaaldri voru nemendur í kvöldnámi eða fjarnámi undanskildir.

2.2. Samanburður meðal grunnskólanema

Samanburður á grunnskólanemum er unninn úr könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúarmánuði árið 2012. Heildarsvarhlutfall á landsvísu var 87% í 8. bekk, 86% í 9. bekk og 85% í 10. bekk. Í Reykjavík fengust svör frá 1140 nemendum í 8. bekk og var svarhlutfallið 86%. Alls svöruðu 1158 nemendur í 9. bekk og reyndist svarhlutfallið um 86% meðal þeirra og loks fengust svör frá um 1176 nemendum í 10. bekk eða um 83%.

2.3 Samanburður á íslenskum og norrænum nemendum framhaldsskóla

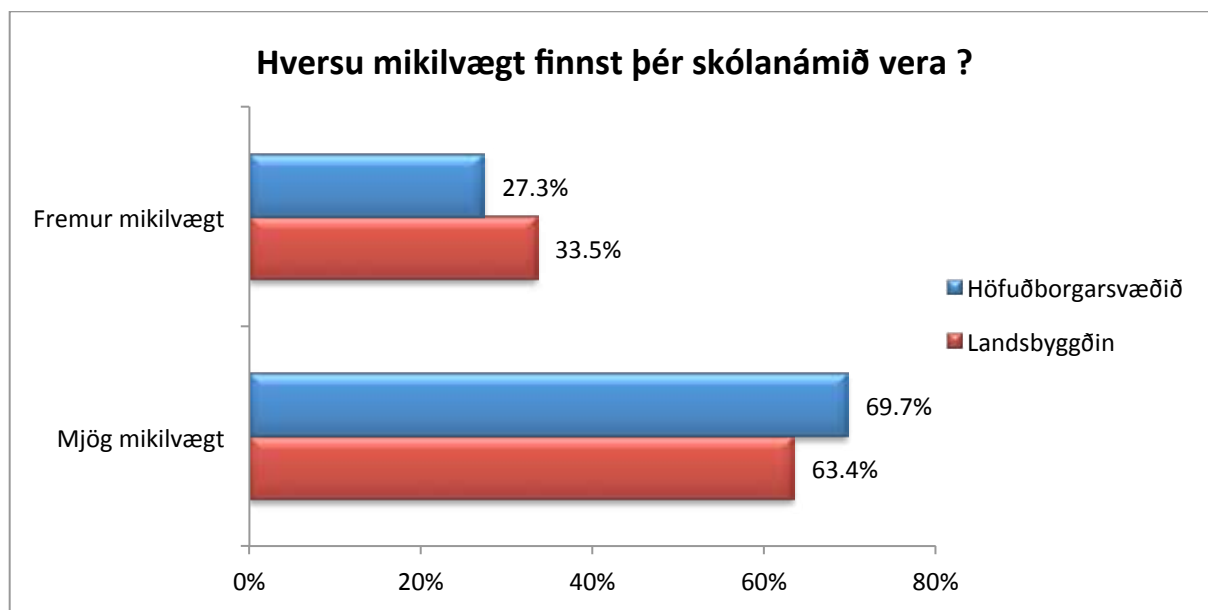
Í heildina svöruðu 13.417 nemendur könnuninni sem lögð var fyrir í öllum norrænu löndunum árið 2009. Heildarfjöldi þátttakenda eftir kyni og löndum má sjá í töflu 1 í viðauka A.

3. Samanburður meðal framhaldsskólanema

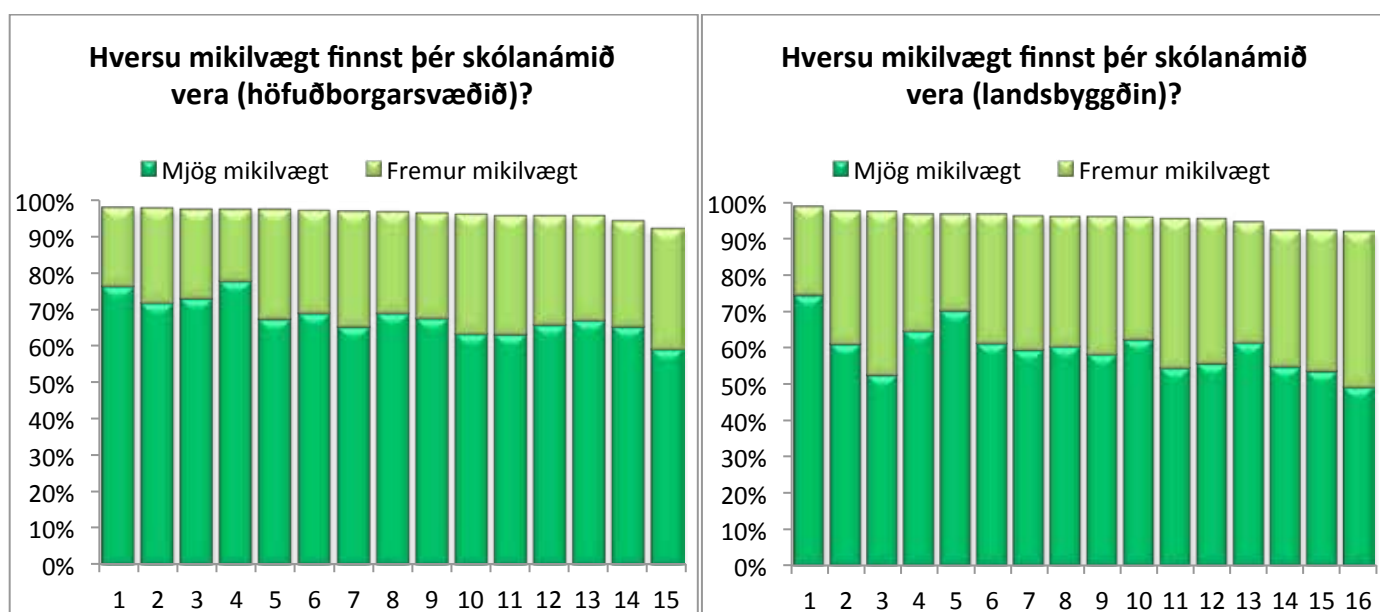
Niðurstöður þær sem birtar eru í þessum kafla eru byggðar á könnunum sem R&G, í samstarfi við menntamálaráðuneytið, lagði fyrir nemendur í framhaldsskólum á Íslandi í október 2010. Samanburður á meðal framhaldsskólanema er sýndur á myndunum hér að neðan. Annars vegar er samanburður á milli nemenda þar sem bláa súlan táknar svarhlutfall framhaldsskólanemenda á höfuðborgarsvæðinu og rauða súlan táknar svarhlutfall framhaldsskólanema utan höfuðborgarsvæðis. Hins vegar eru myndir sem sýna kvarðana flokkaða saman skipt eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu annars vegar og landsbyggðinni hins vegar. Þetta er gert til að vekja athygli á því að dreifing er í svörum nemenda eftir skólum bæði innan höfuðborgarsvæðis og utan þess. Fjöldi þátttakenda á höfuðborgarsvæðinu var 7143 og fjöldi þátttakenda á landsbyggðinni var 4119.

Myndirnar hér að neðan veita greinargóða lýsingu á muninum milli viðhorfa nemenda á landsbyggðinni og höfuðborgarsvæðinu sem snýr að mikilvægi námsins, fjölbreytileika námsins, kröfur í námi, aðgang að námsráðgjöf, framtíðaráform og tíma varið í heimavinnu. Í kaflanum er einnig litið til námsárangurs með því að sýna samanburð á einkunnum í samræmdum prófum í íslensku, stærðfræði, dönsku, ensku og samfélagsfræði. Einnig eru tvær samanburðarmyndir á líkamlegri og andlegri heilsu nemenda á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni, en mikilvægur þáttur í vellíðan í skóla er andleg og líkamleg heilsa. Í viðauka B má finna töflur sem sýna dreifingu í svörum á þáttum sem hafa áhrif á frammistöðu í námi; aðgang að kennara og starfsfólki skólans, fullyrðingum um námið, líðan í skóla og samskipti við samnemendur og kennara. Að lokum er tafla sem sýnir hversu líklegt er að nemendur geri eftirfarandi strax að loknu námi: fari í háskólanám á Íslandi, fari í háskólanám erlendis, fari í nám erlendis sem er ekki á háskólastigi, fari að vinna, stundi nám á háskólastigi og vinnu samhliða, stundi nám ekki á háskólastigi og vinnu samhliða og fari í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi.

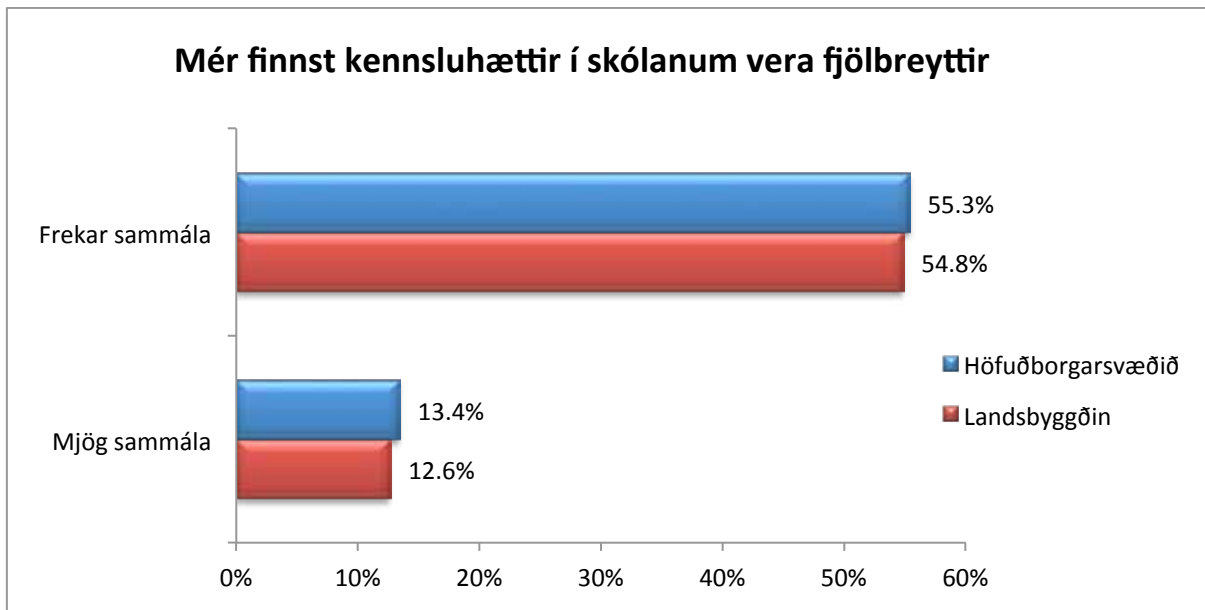
Í lok kaflans er birt samantekt niðurstaðna.

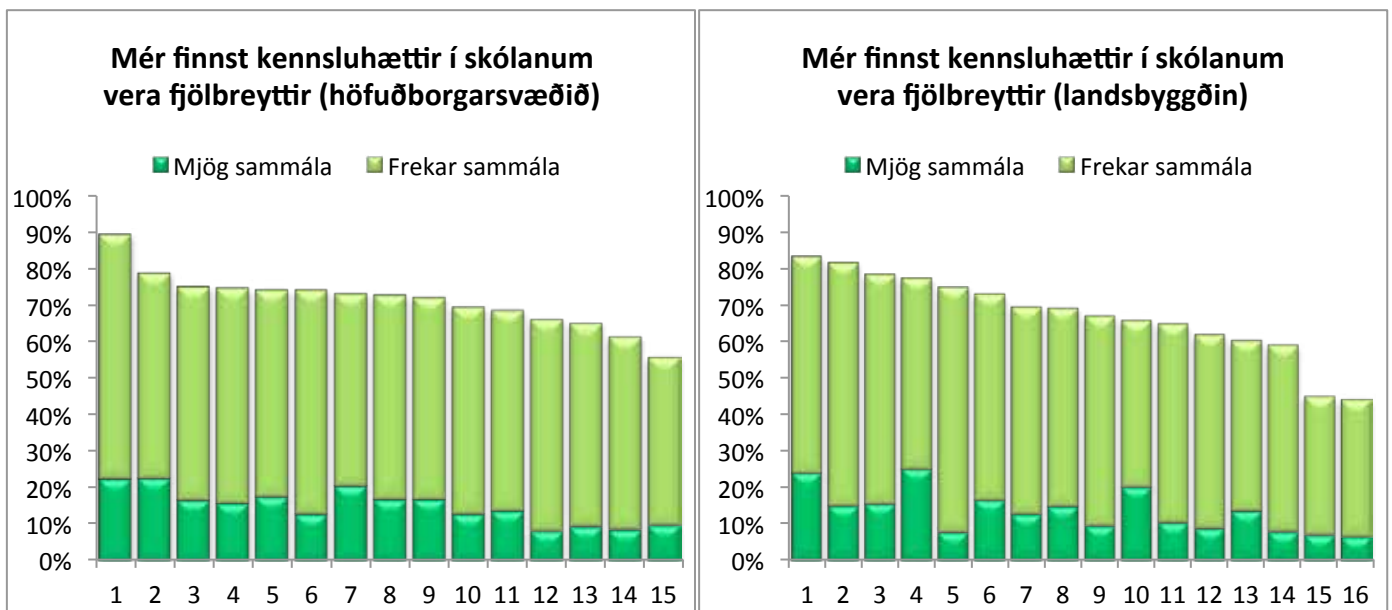
Mynd 1. Hversu mikilvægt finnst þér skólanámið vera? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Fremur eða mjög mikilvægt.

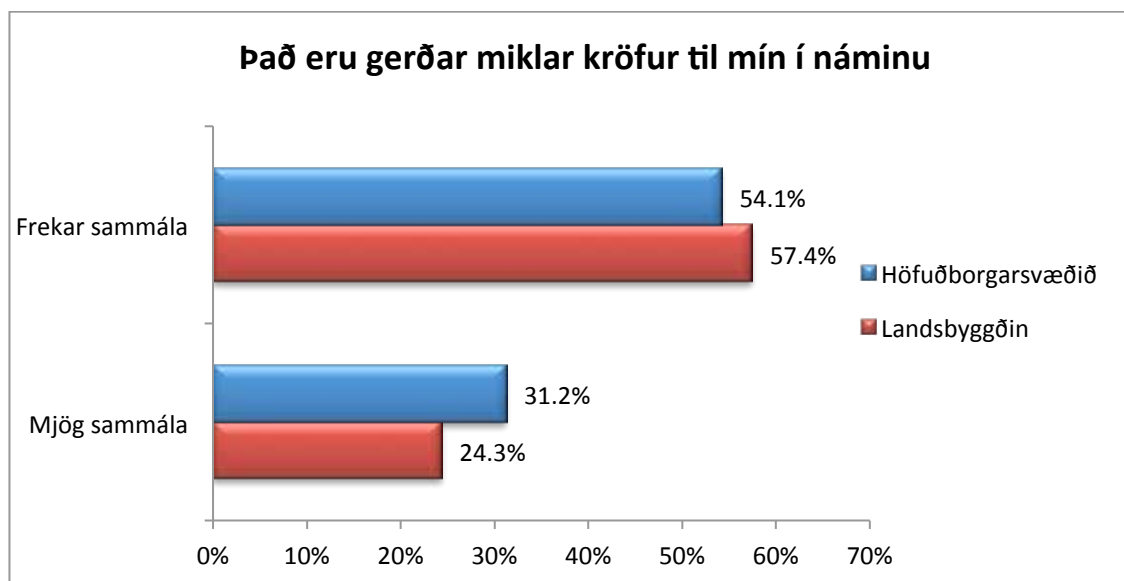
Mynd 2. Hversu mikilvægt finnst þér skólanámið vera? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

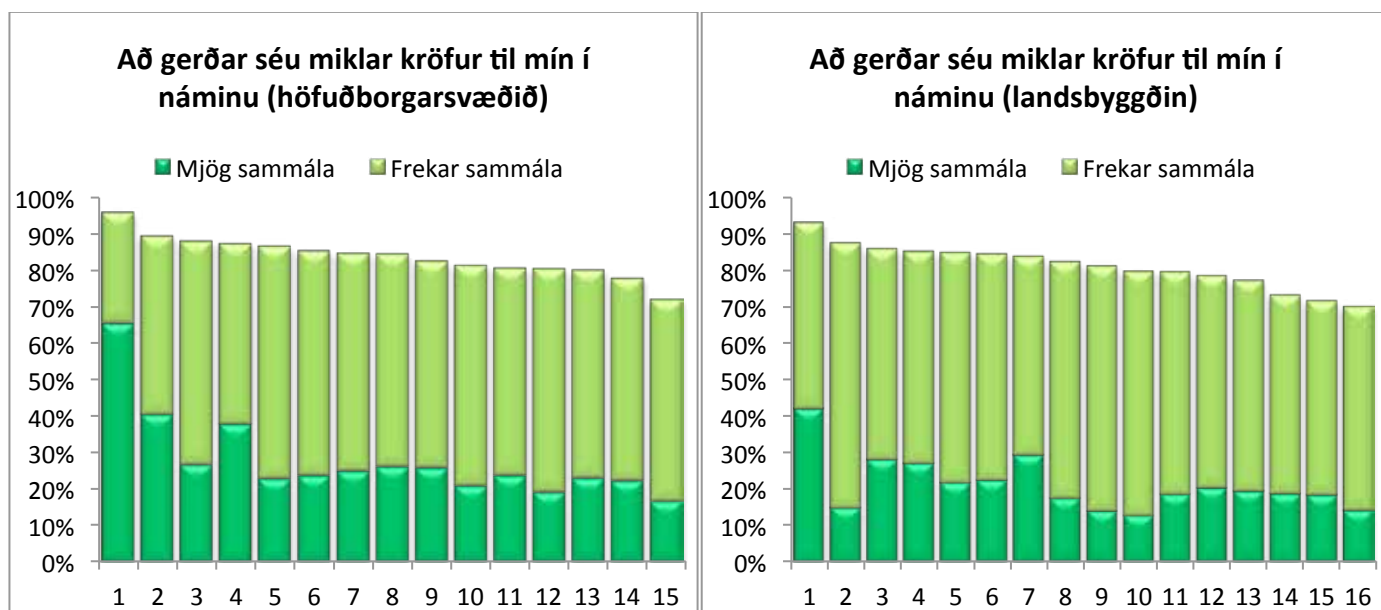
Mynd 3. Mér finnst kennsluhættir í skólanum vera fjölbreyttir. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.

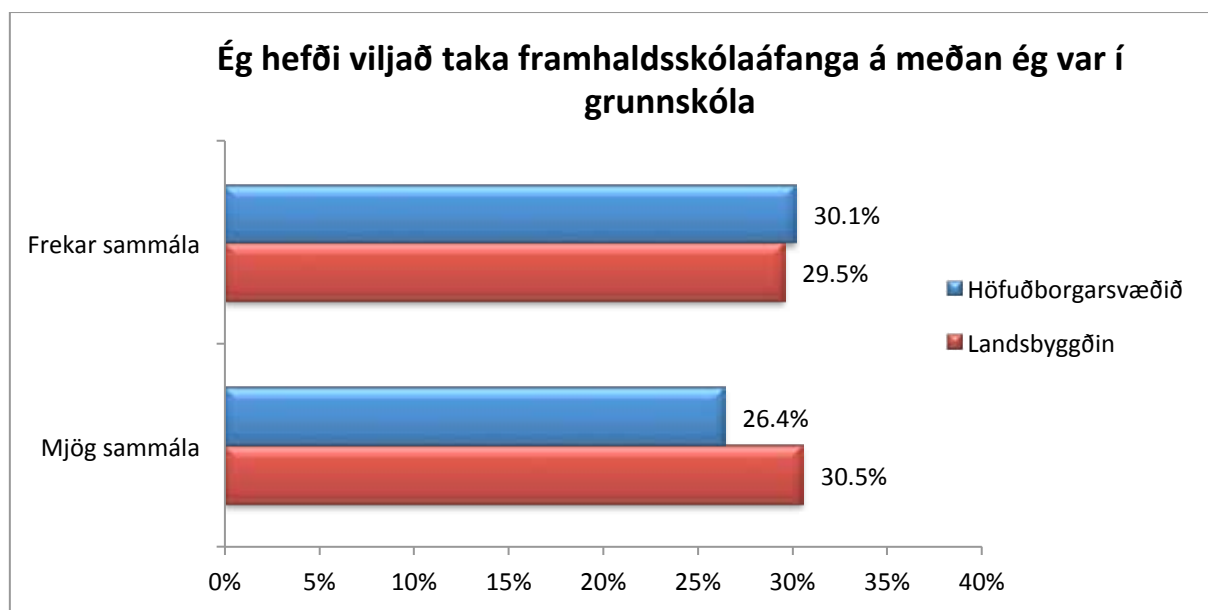
Mynd 4. Mér finnst kennsluhættir í skólanum vera fjölbreyttir. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

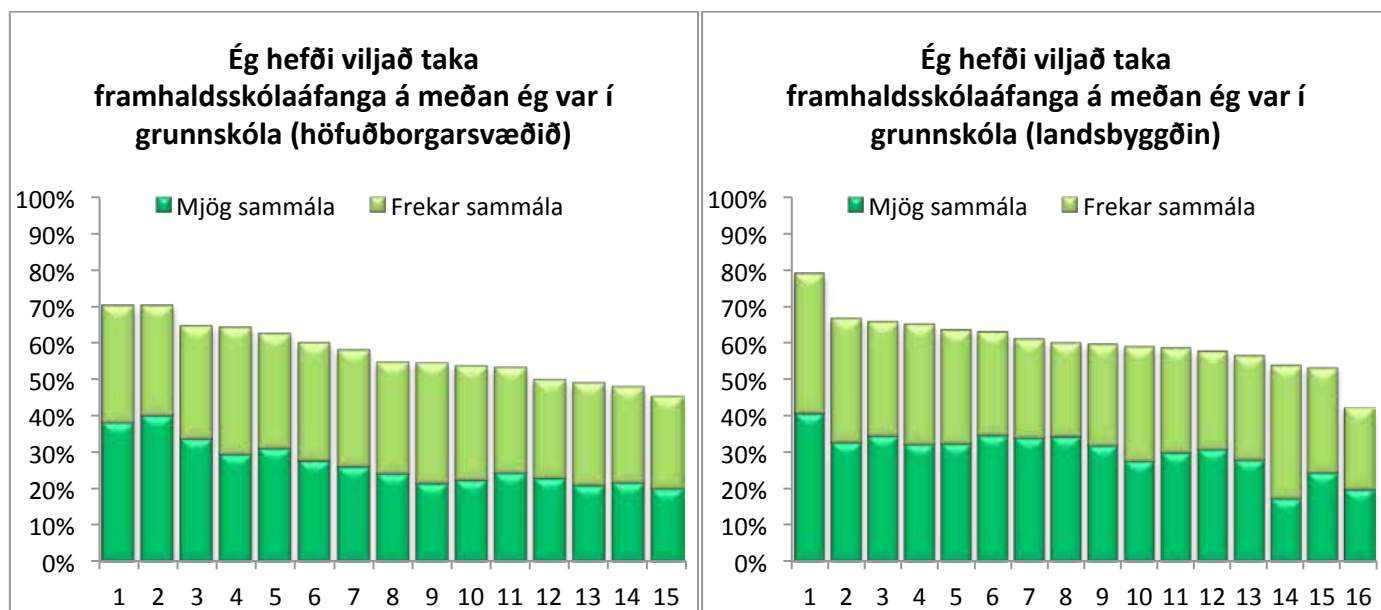
Mynd 5. Mér finnst að það séu gerðar miklar kröfur til mín í náminu. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.

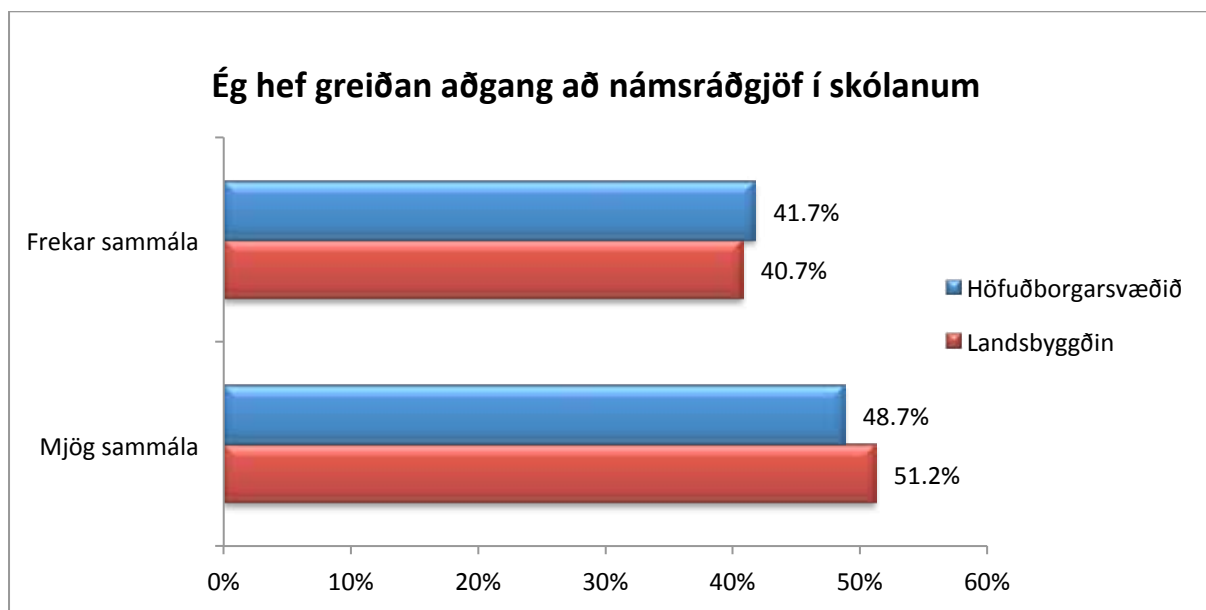
Mynd 6. Mér finnst að gerðar séu miklar kröfur til mín í náminu. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

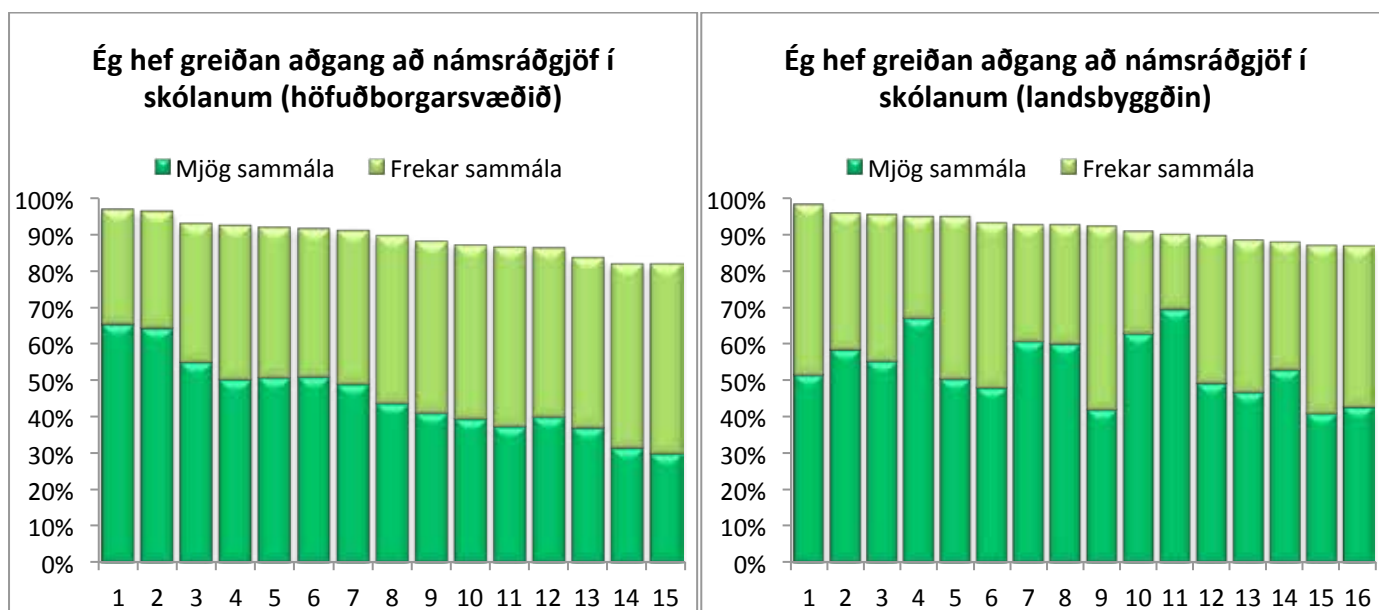
Mynd 7. Ég hefði viljað taka framhaldsskólaáfanga á meðan ég var í grunnskóla. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.

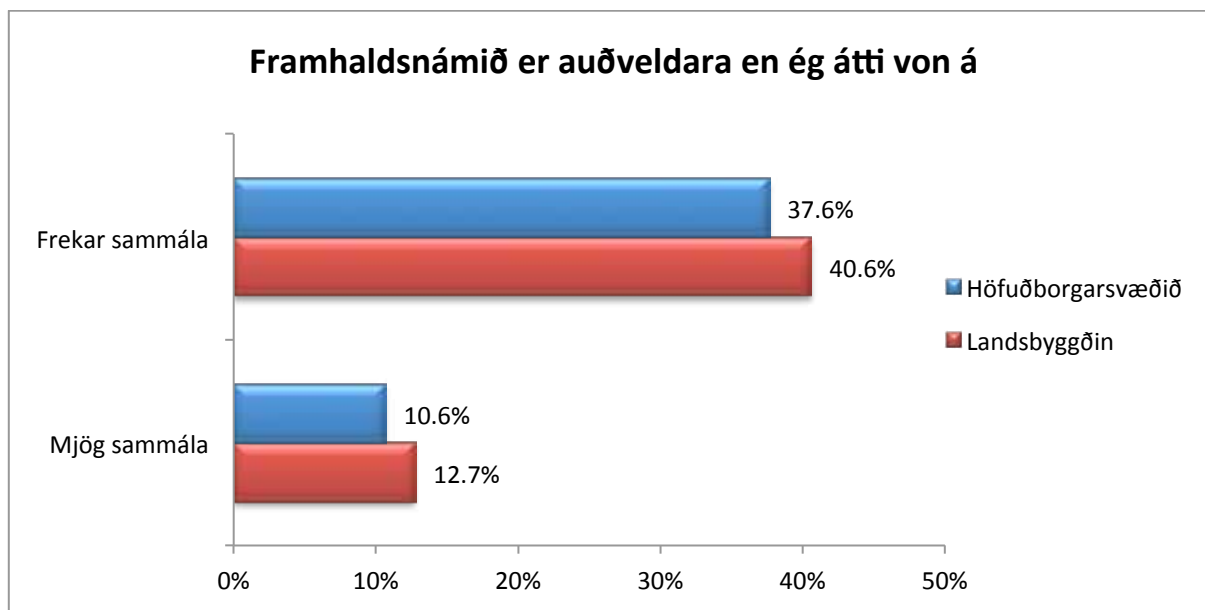
Mynd 8. Ég hefði viljað taka framhaldsskólaáfanga á meðan ég var í grunnskóla. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

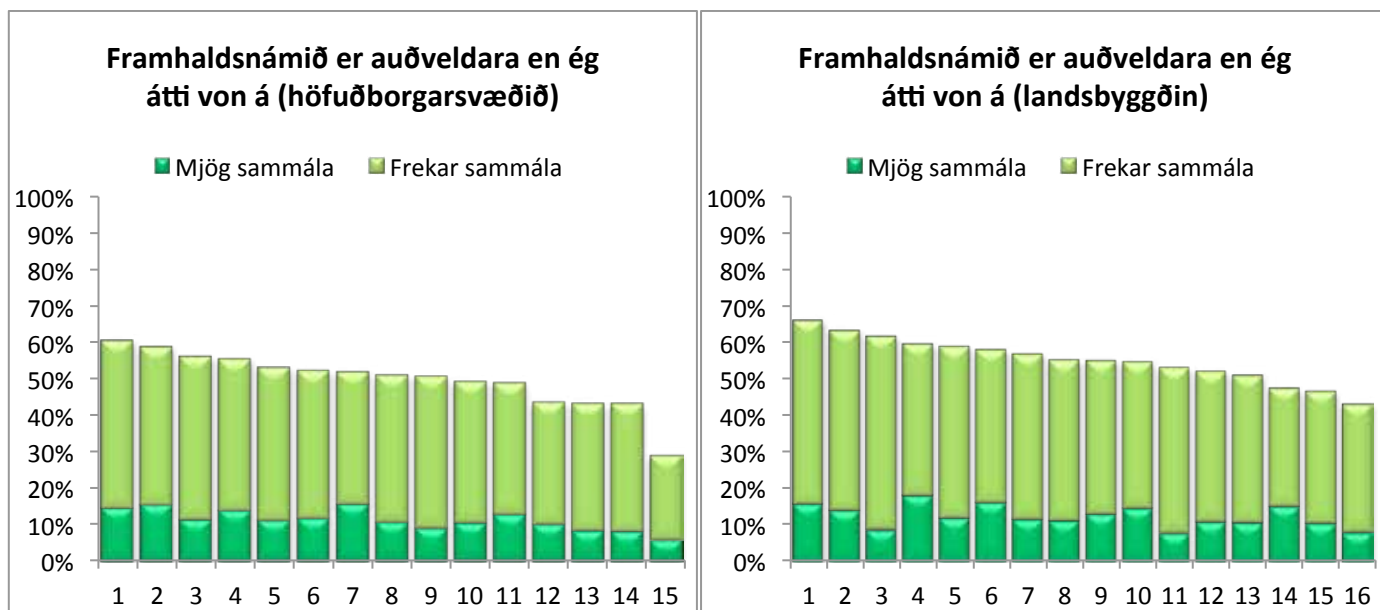
Mynd 9. Ég hef greiðan aðgang að námsráðgjöf í skólanum. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Frekar eða mjög sammála.

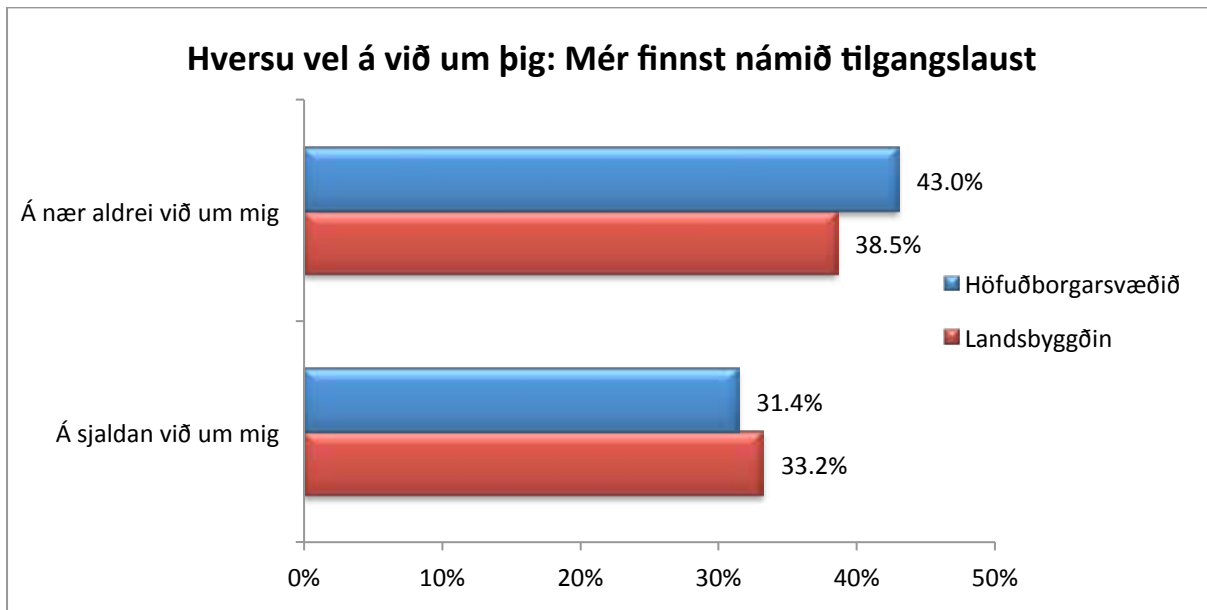
Mynd 10. Ég hef greiðan aðgang að námsráðgjöf í skólanum. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

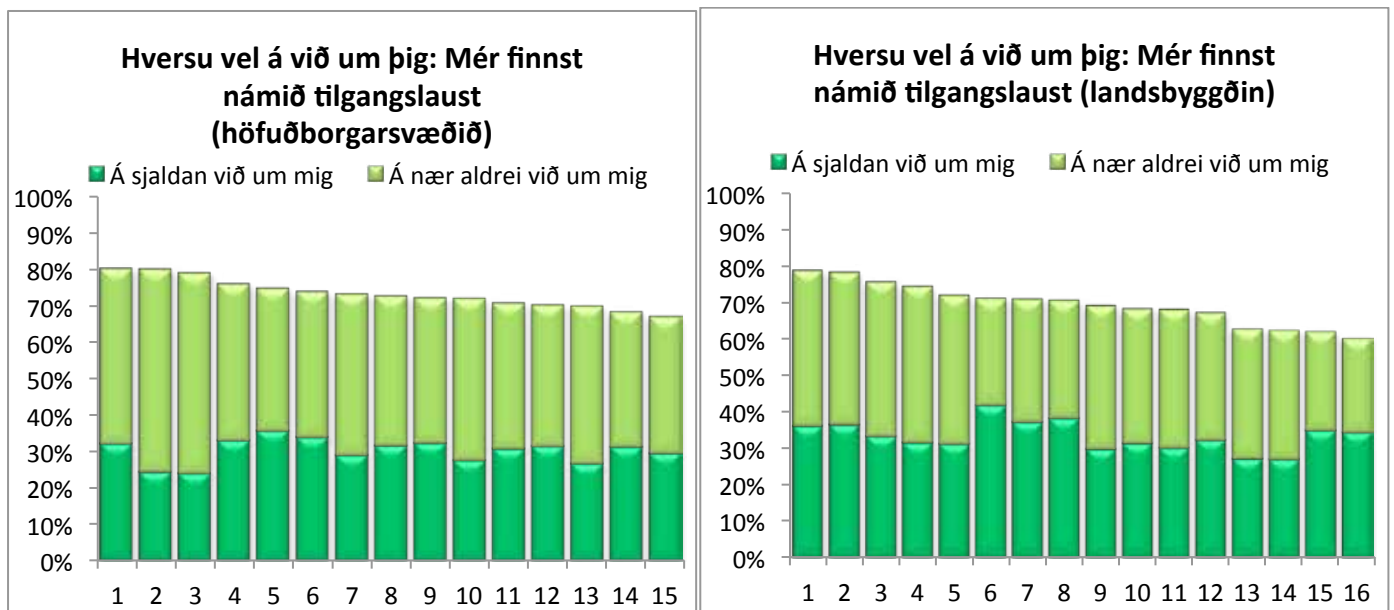
Mynd 11. Framhaldsskólanámið er auðveldara en ég átti von á. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða frekar sammála.

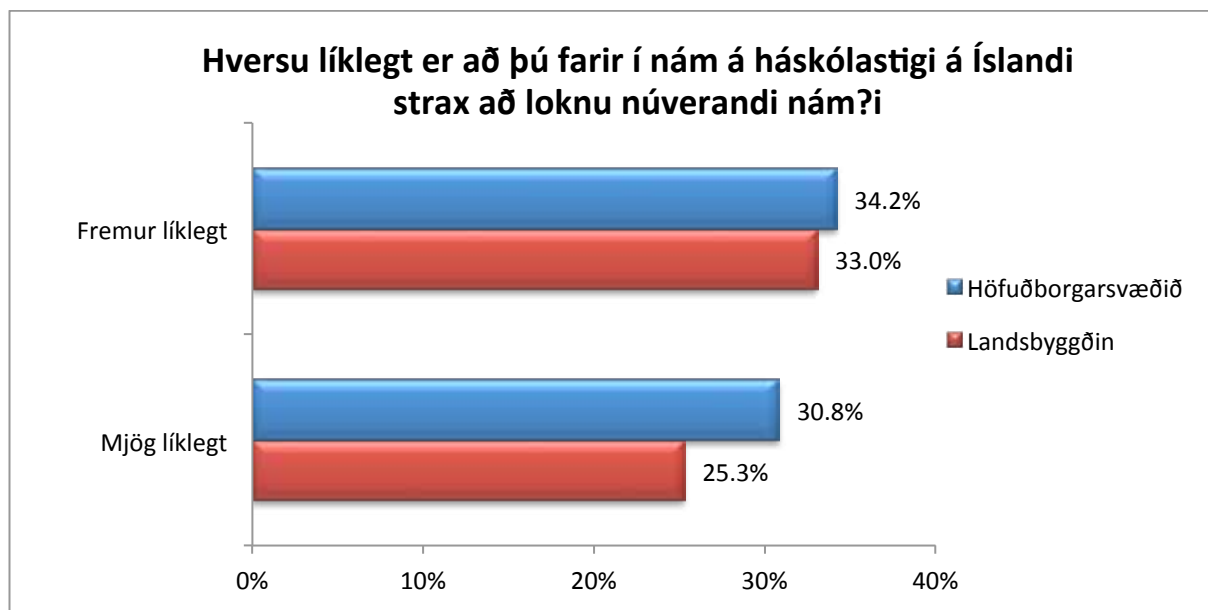
Mynd 12. Framhaldsskólanámið er auðveldara en ég átti von á. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

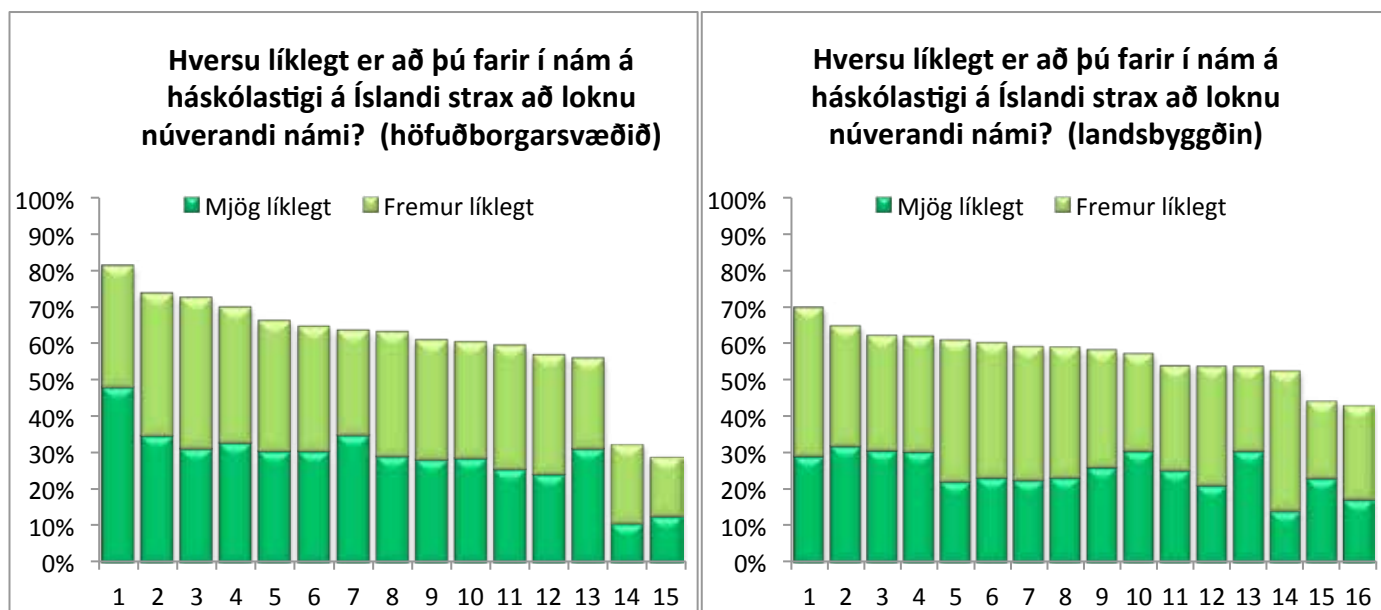
Mynd 13. Mér finnst námið tilgangslaust. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Á sjaldan eða nær aldrei við um mig.

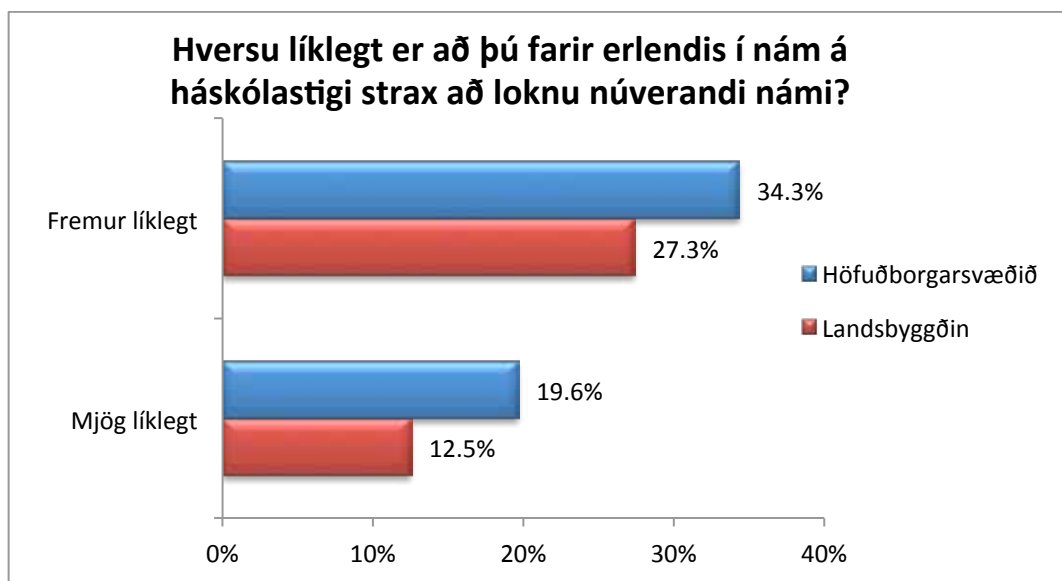
Mynd 14. Mér finnst námið tilgangslaust. Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

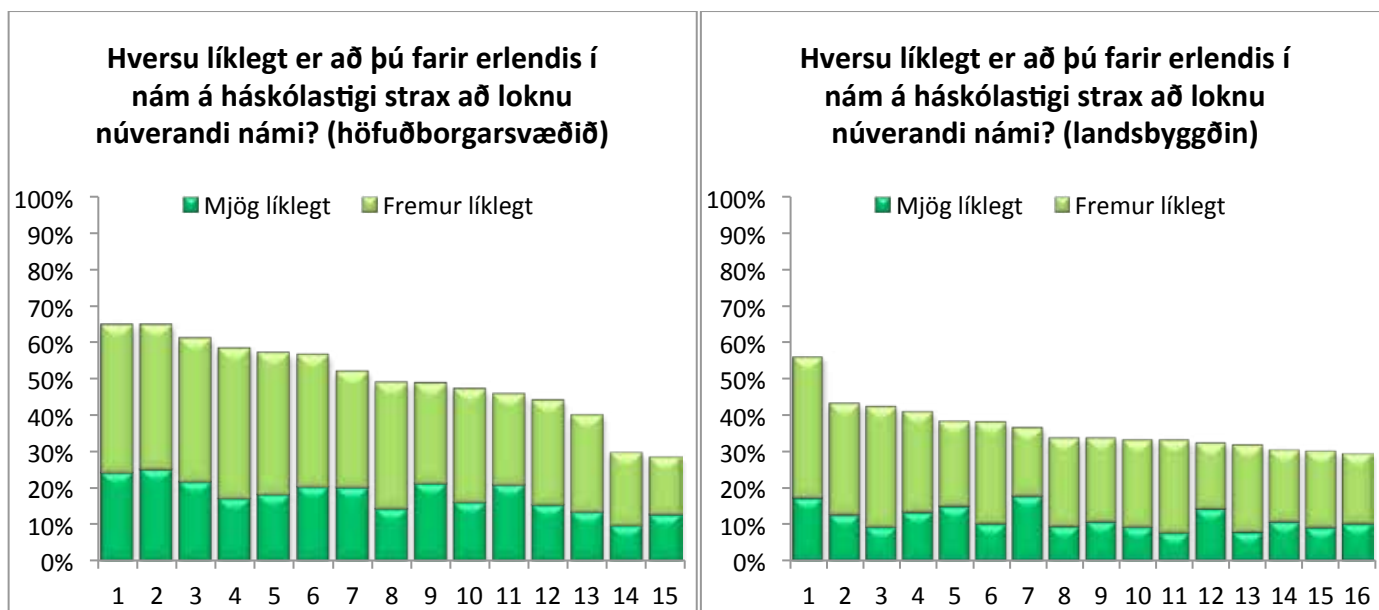
Mynd 15. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í háskólanám á Íslandi. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

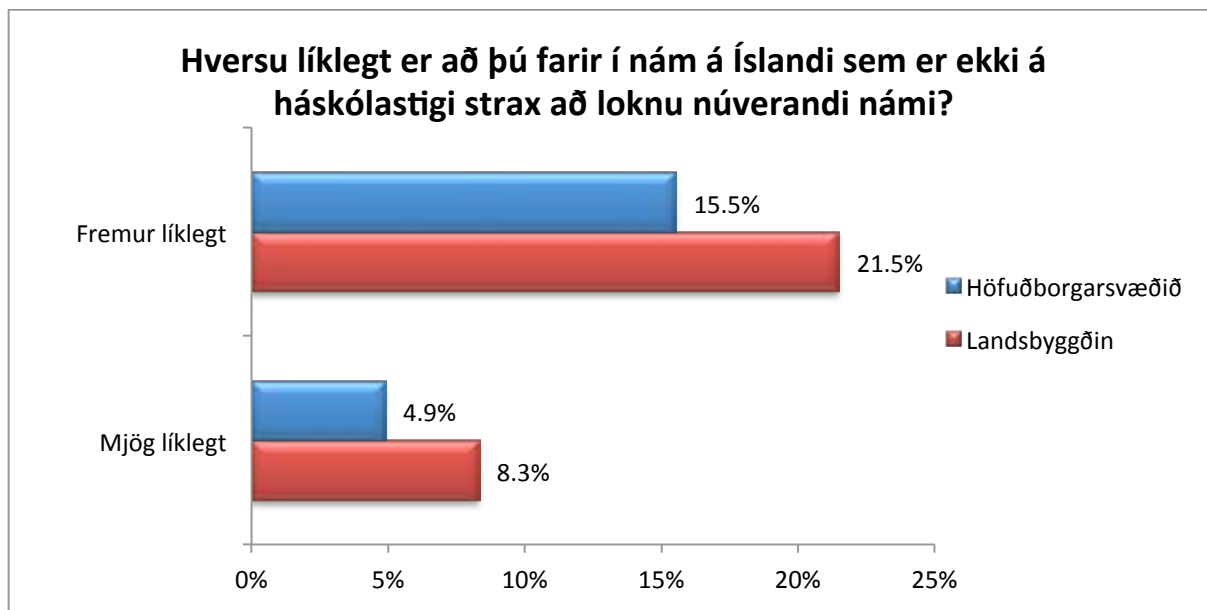
Mynd 16. Hversu líklegt er að þú farir í nám á háskólastigi á Íslandi strax að loknu núverandi námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

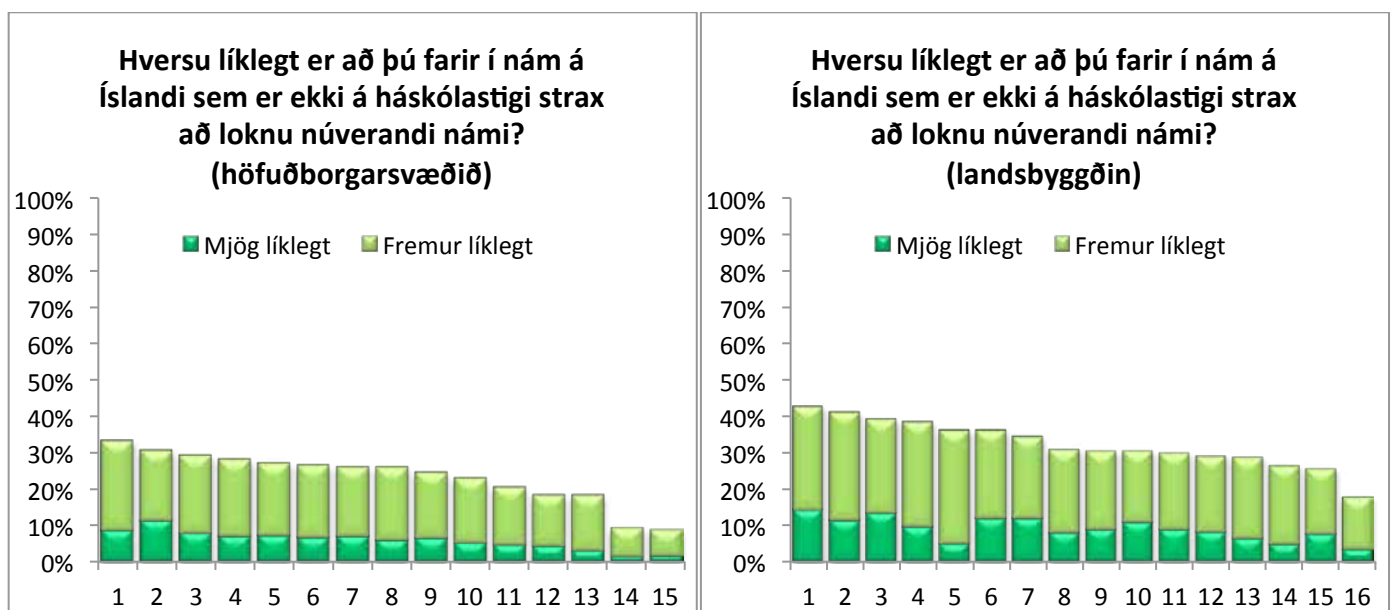
Mynd 17. Hversu líklegt að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í nám á háskólastigi erlendis. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

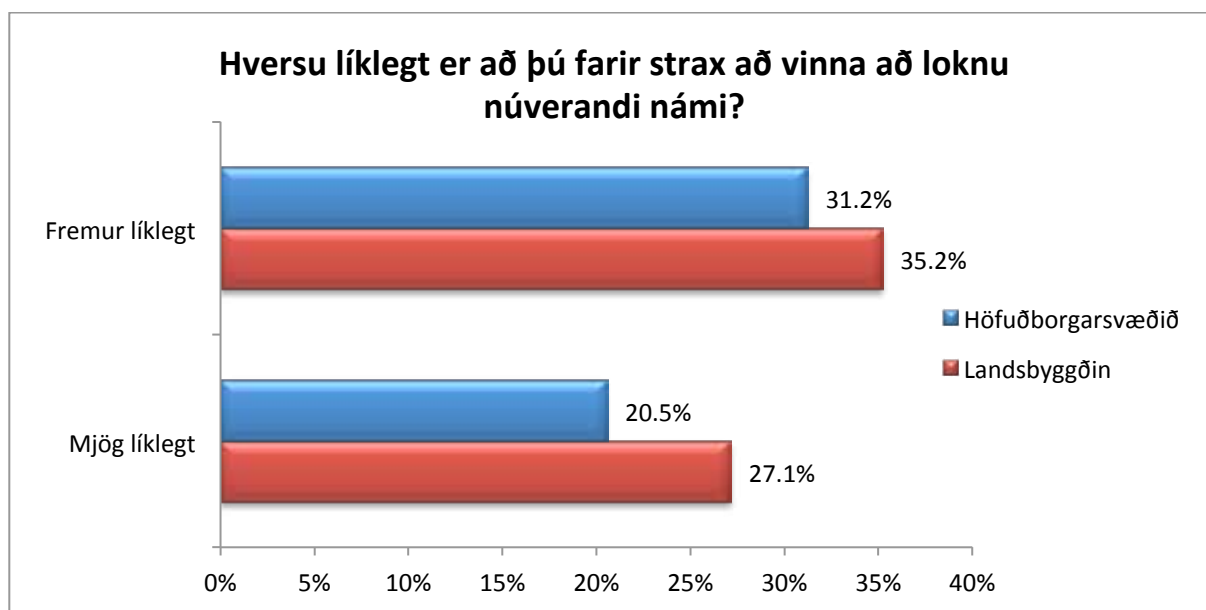
Mynd 18. Hversu líklegt er að þú farir í nám á háskólastigi erlendis strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

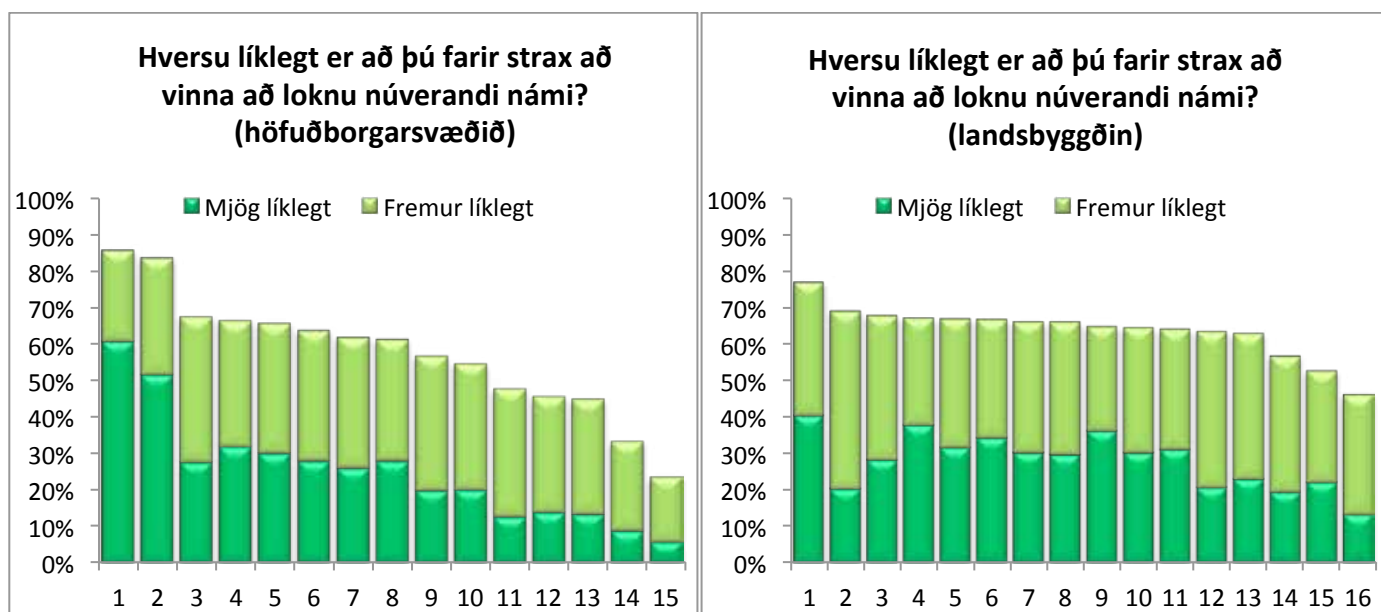
Mynd 19. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Fer í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

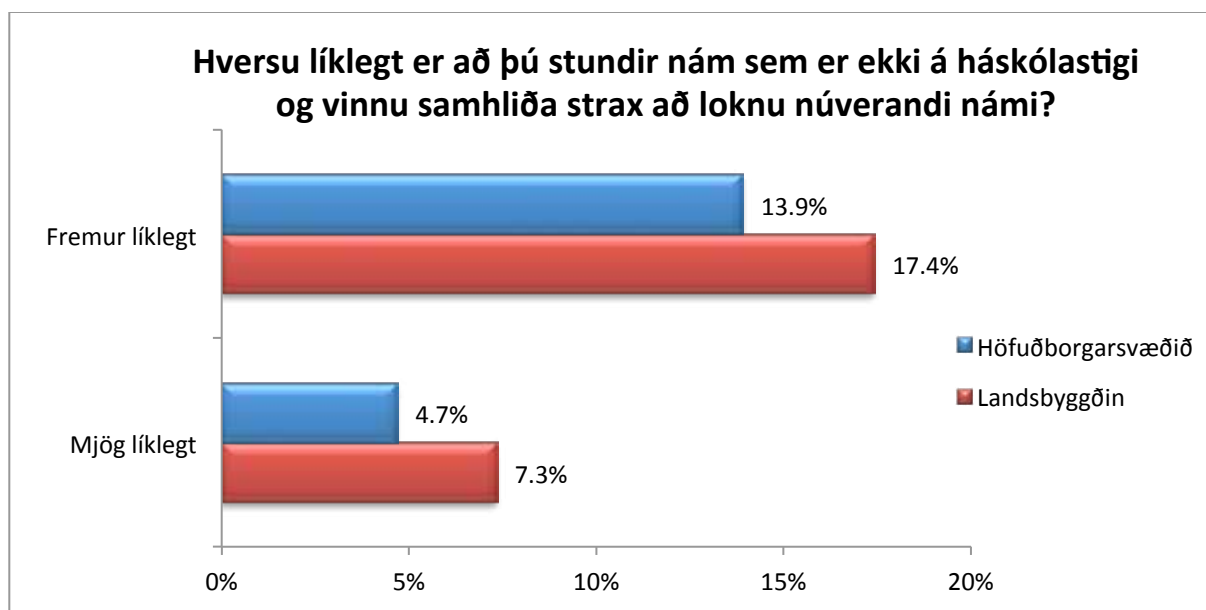
Mynd 20. Hversu líklegt er að þú farir í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

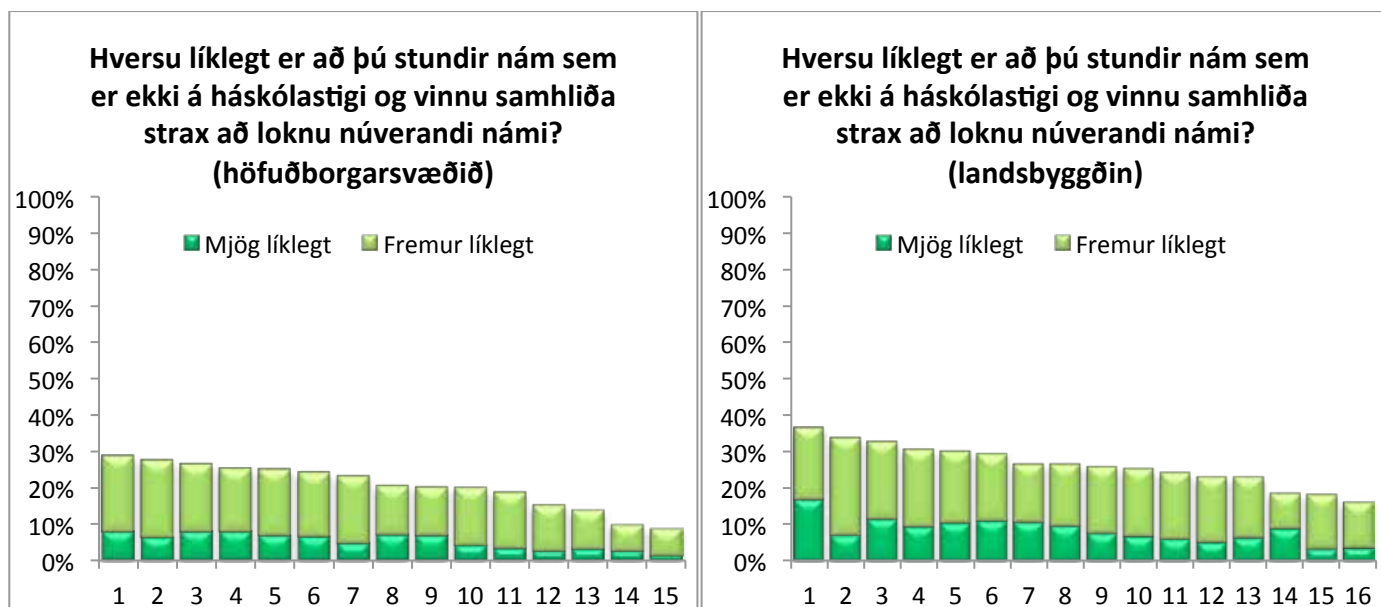
Mynd 21. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu númerandi námi? Fari að vinna. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

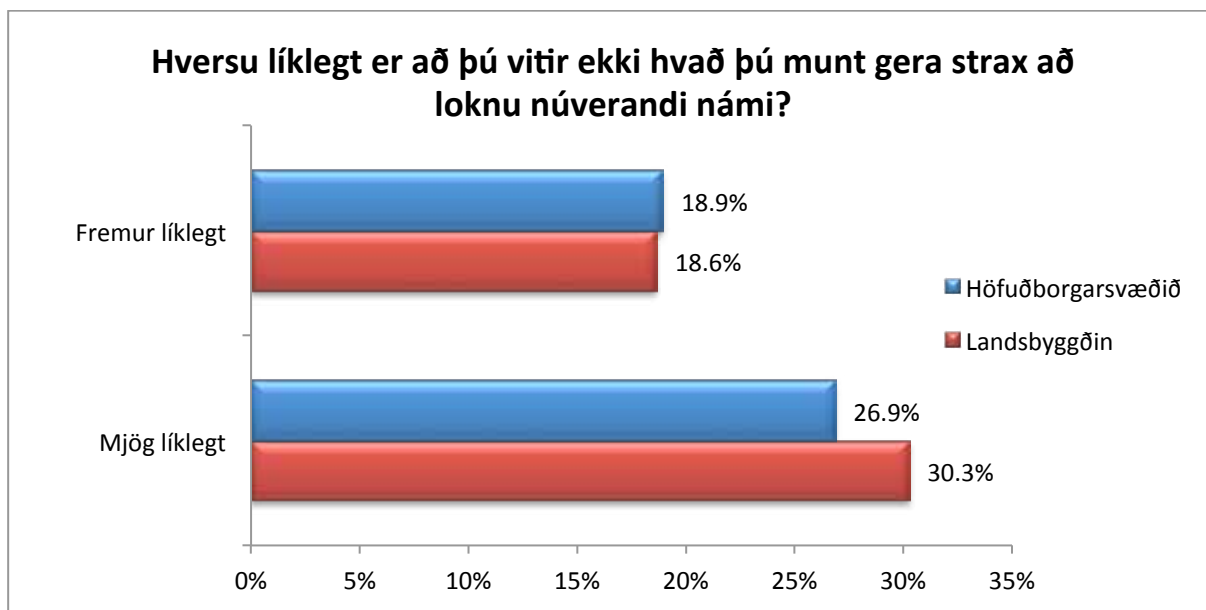
Mynd 22. Hversu líklegt er að þú farir að vinna strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

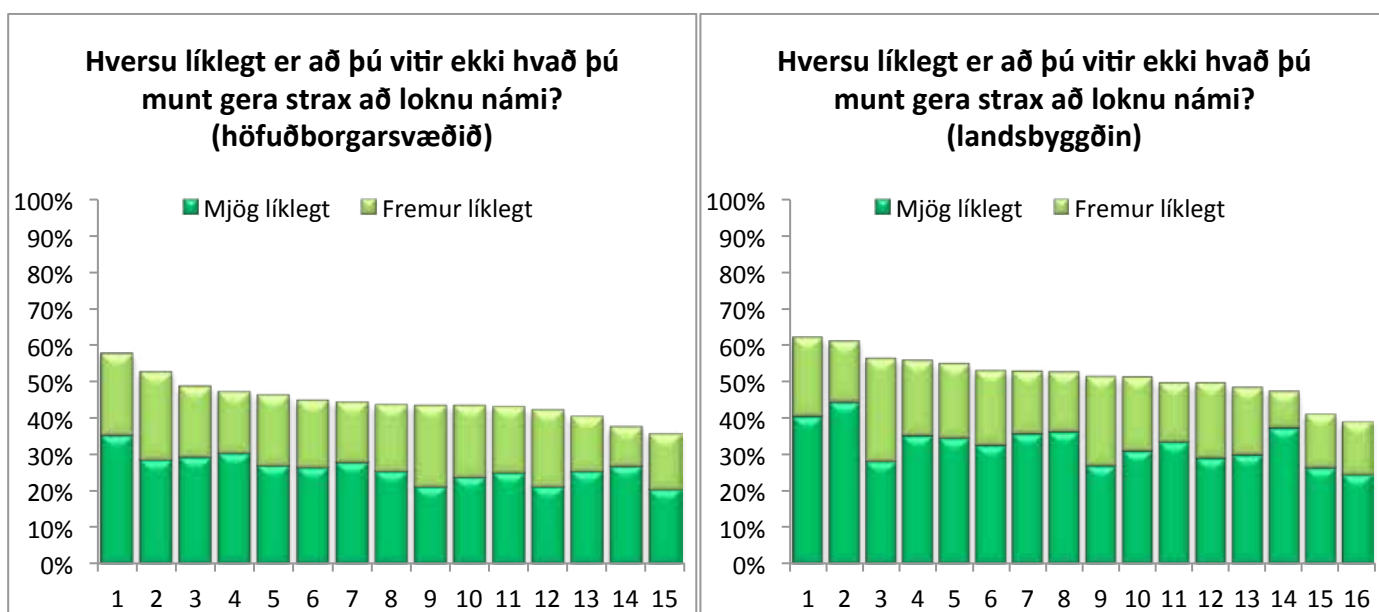
Mynd 23. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Stundi nám sem er ekki á háskólastigi og vinnu samhliða. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

Mynd 24. Hversu líklegt er að þú stundir nám sem er ekki á háskólastigi og vinnu samhliða strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

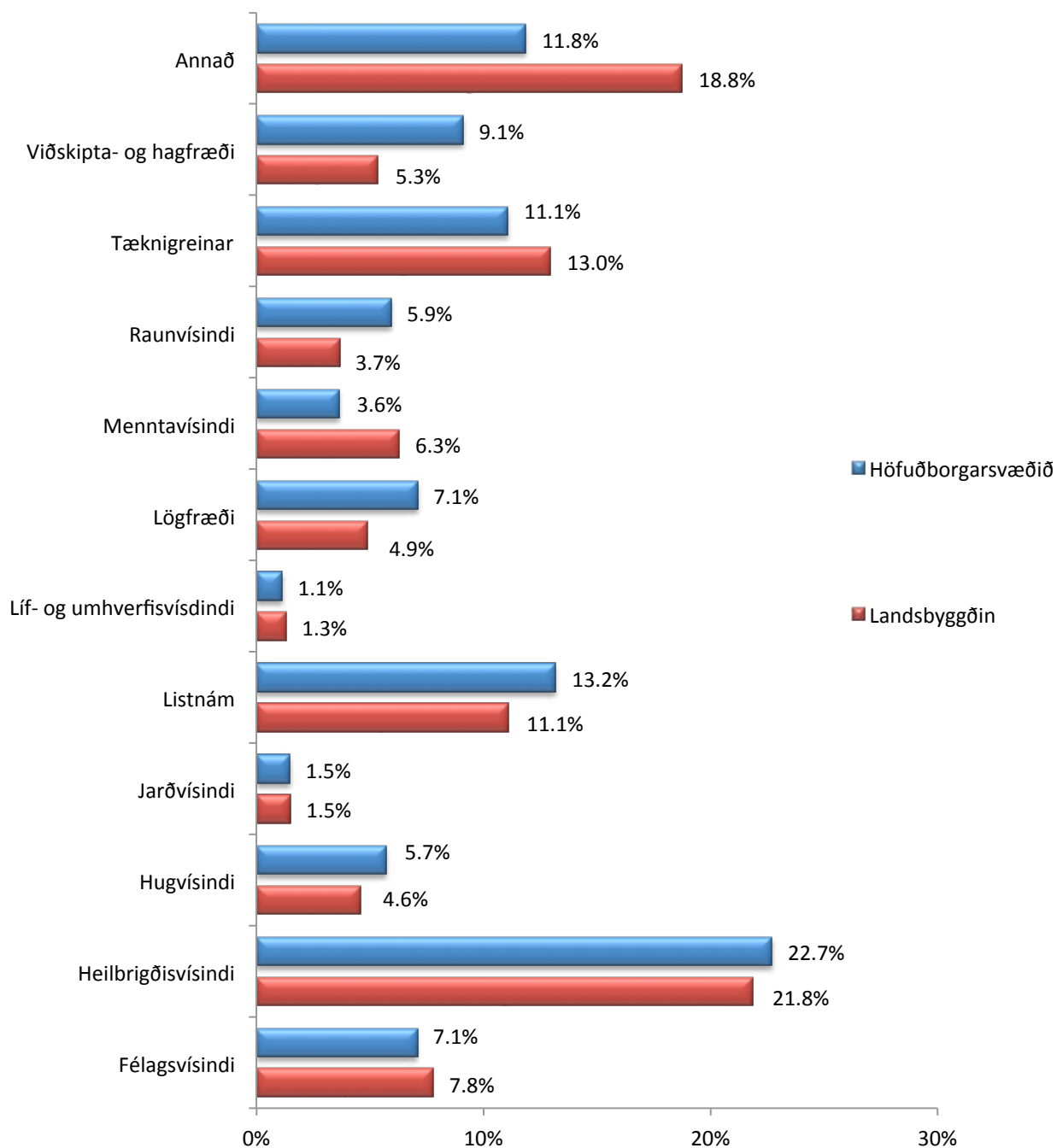

Mynd 25. Hversu líklegt er að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Ég veit það ekki. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010 sem svara: Mjög eða fremur líklegt.

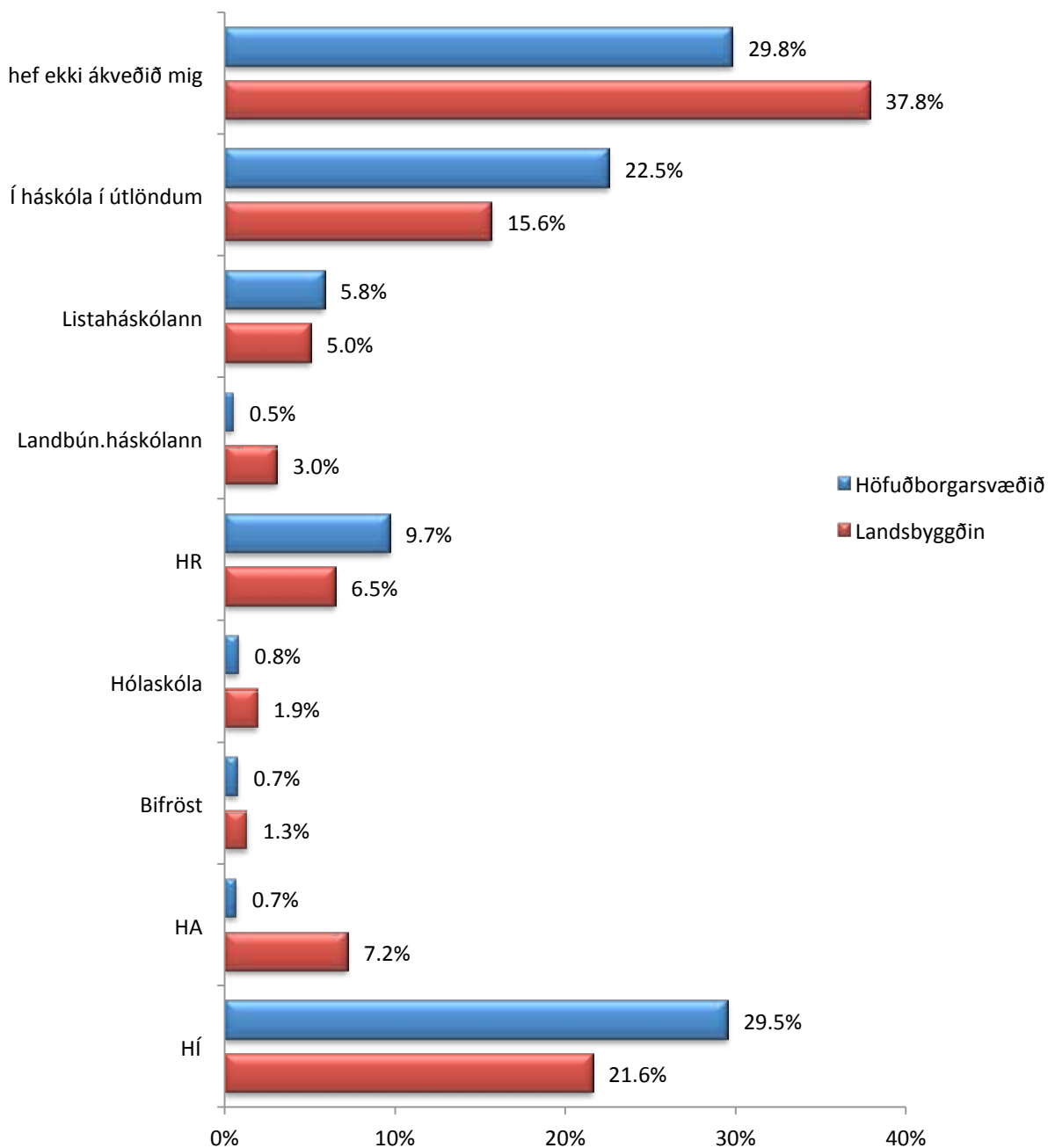
Mynd 26. Hversu líklegt er að þú vitir ekki hvað þú munt gera strax að loknu námi? Greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

Ef háskólanám á Íslandi, þá hvers konar nám?

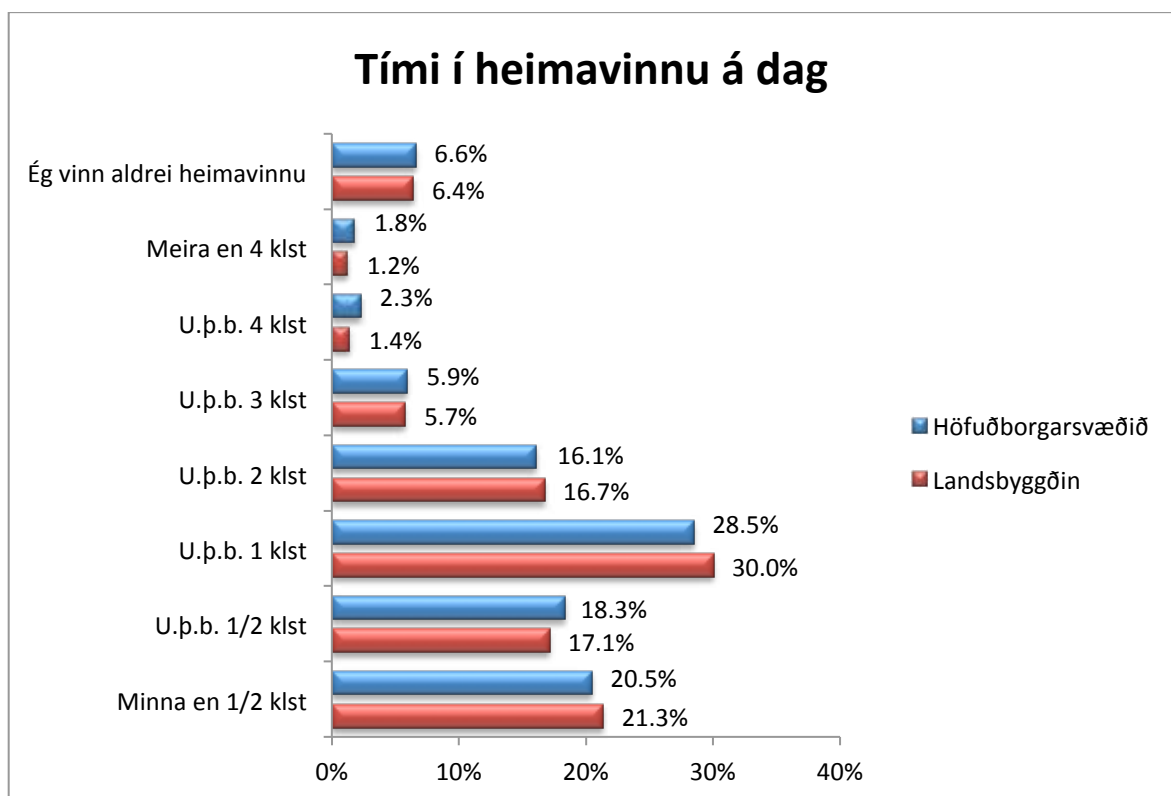

Mynd 27. Ef þú hyggst fara í háskólanám/framhaldsnám á Íslandi, hvers konar nám hefur þú áhuga á að stunda? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

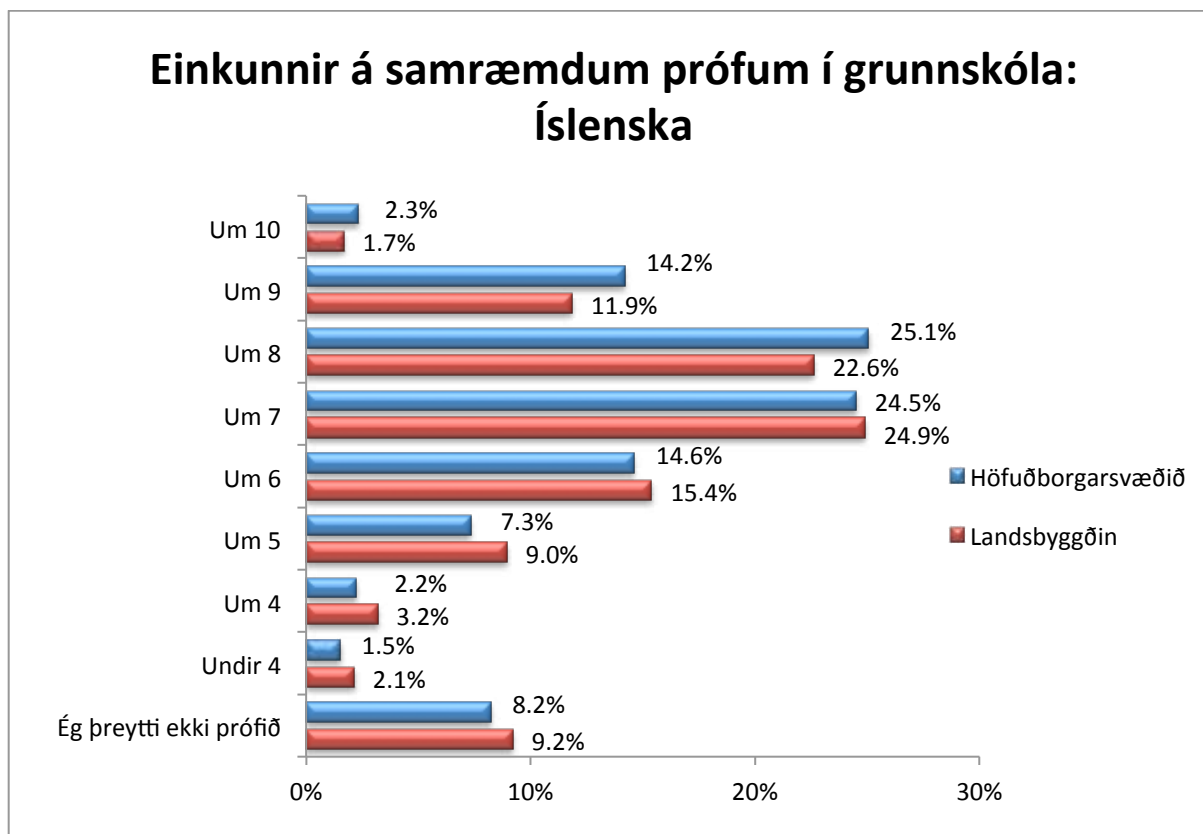
Ef í háskólanám að loknu núverandi námi, hvaða skóla?

Mynd 28. Ef þú færir í háskólanám að loknu núverandi námi, í hvaða skóla myndir þú helst fara? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

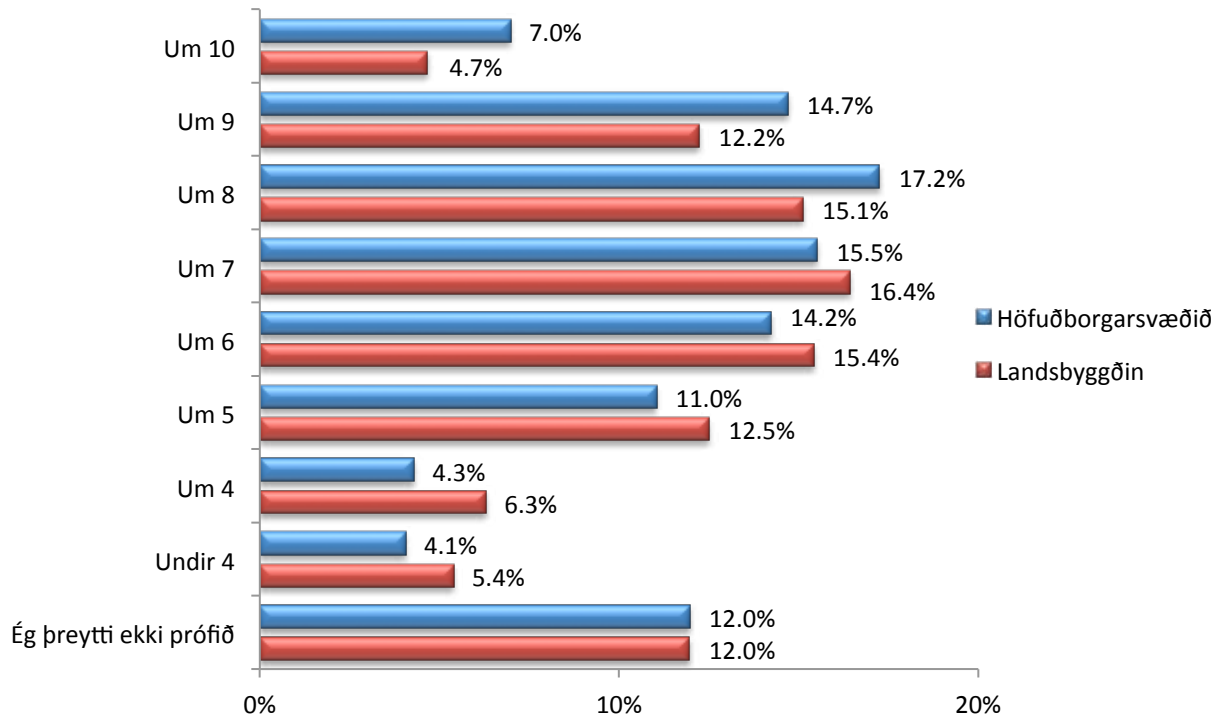

Mynd 29. Hvað fer að jafnaði mikill tími í heimavinnu hjá þér á dag? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

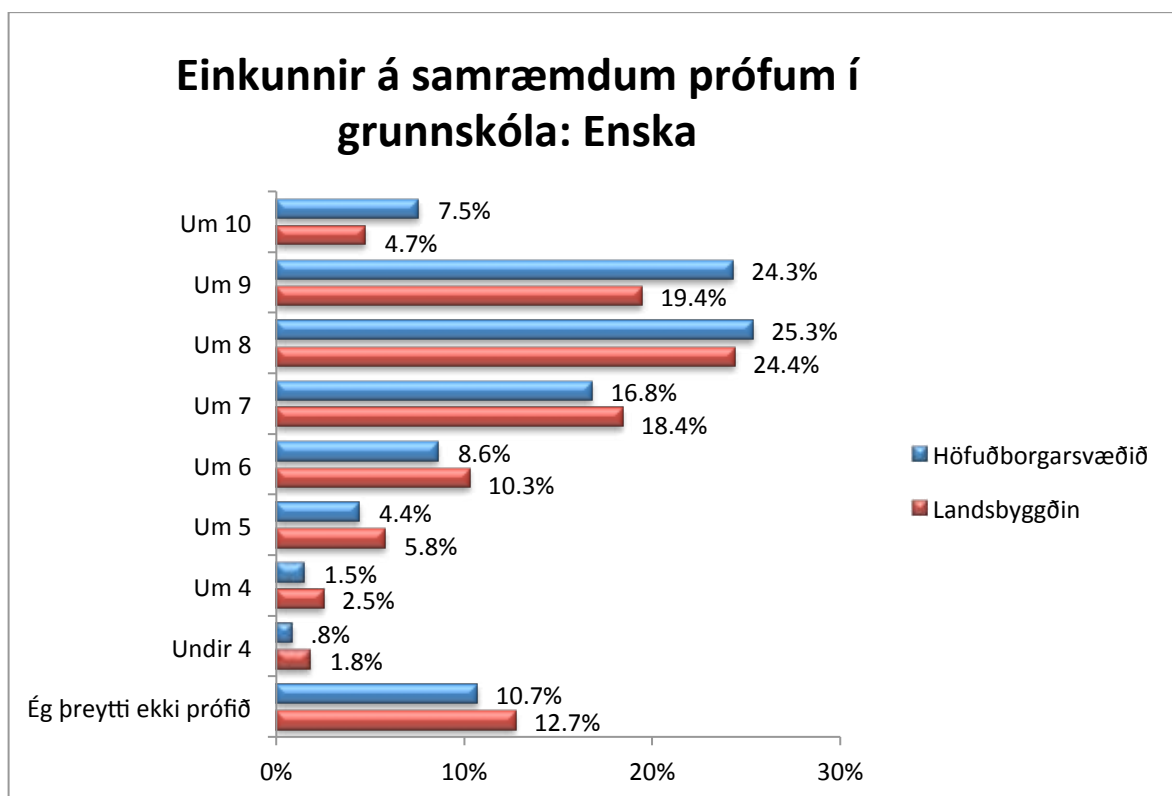

Mynd 30. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Íslenska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

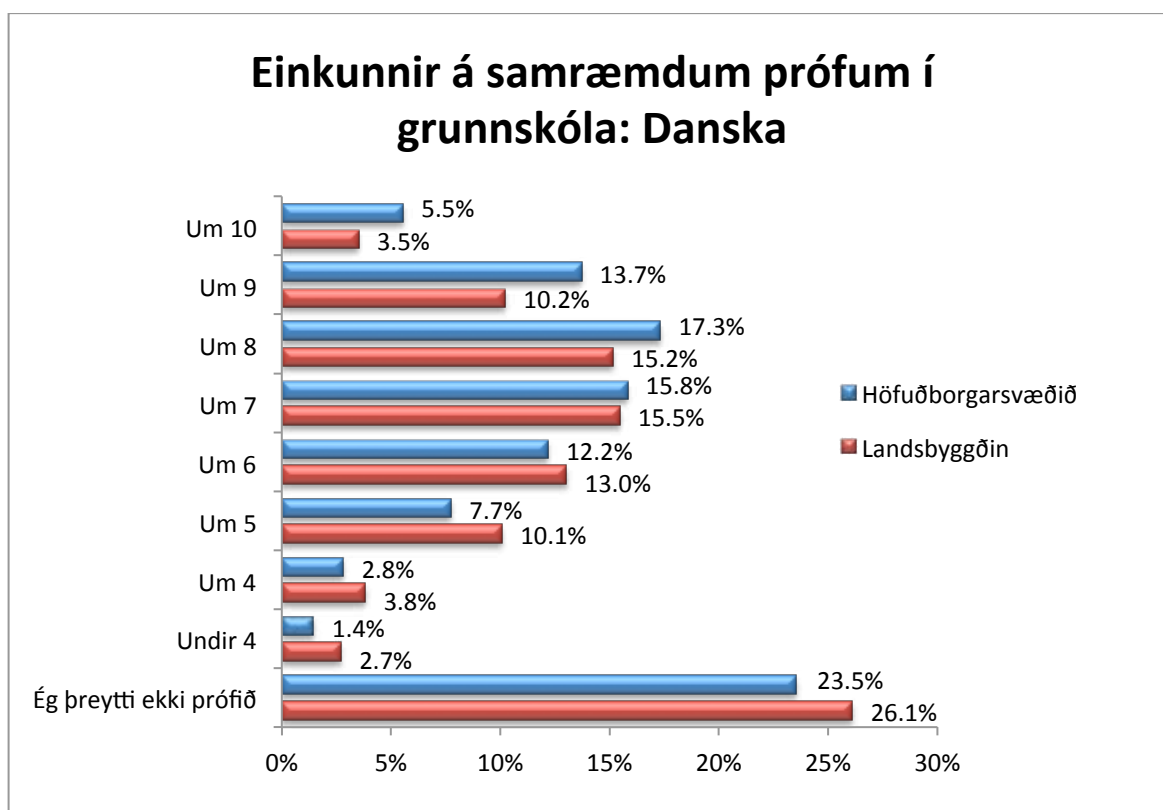
Einkunnir á samræmdum prófum í grunnskóla: Stærðfræði

Mynd 31. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Stærðfræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

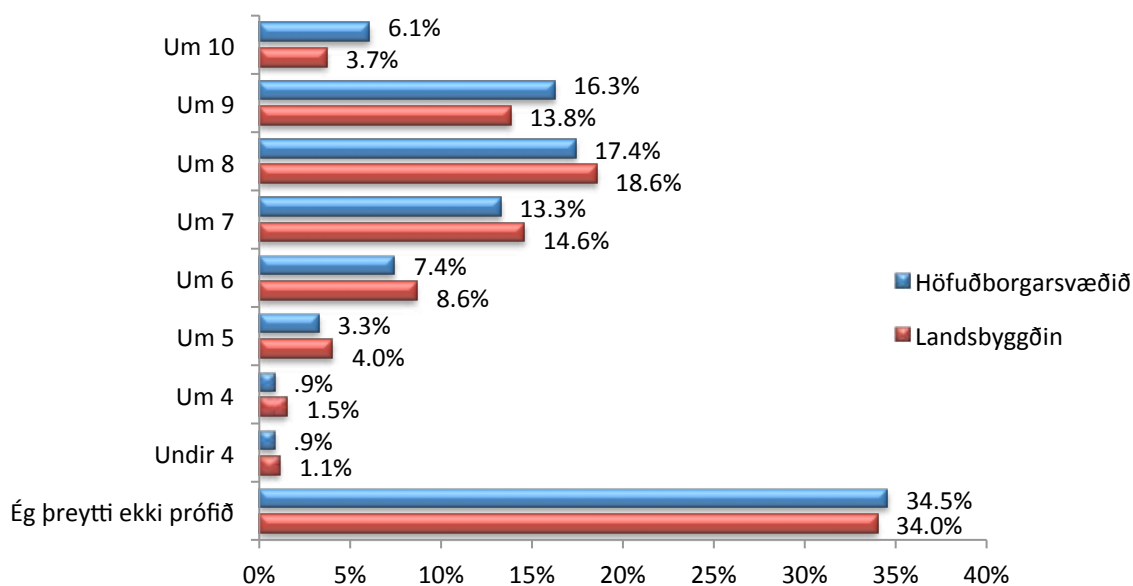

Mynd 32. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Enska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

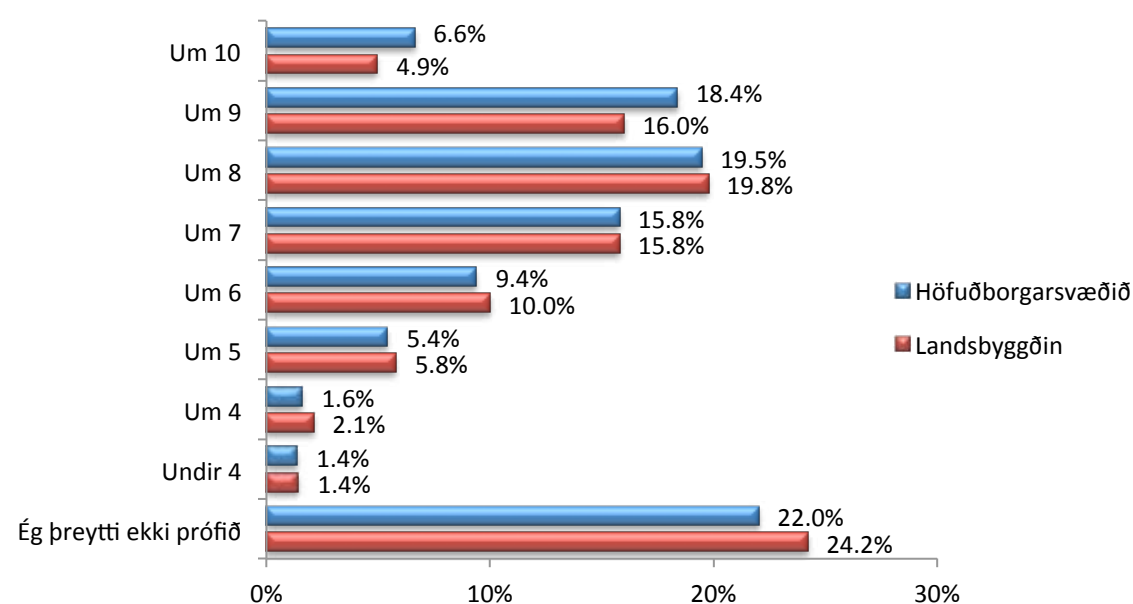
Mynd 33. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Danska. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

Einkunnir á samræmdum prófum í grunnskóla: Samfélagsfræði

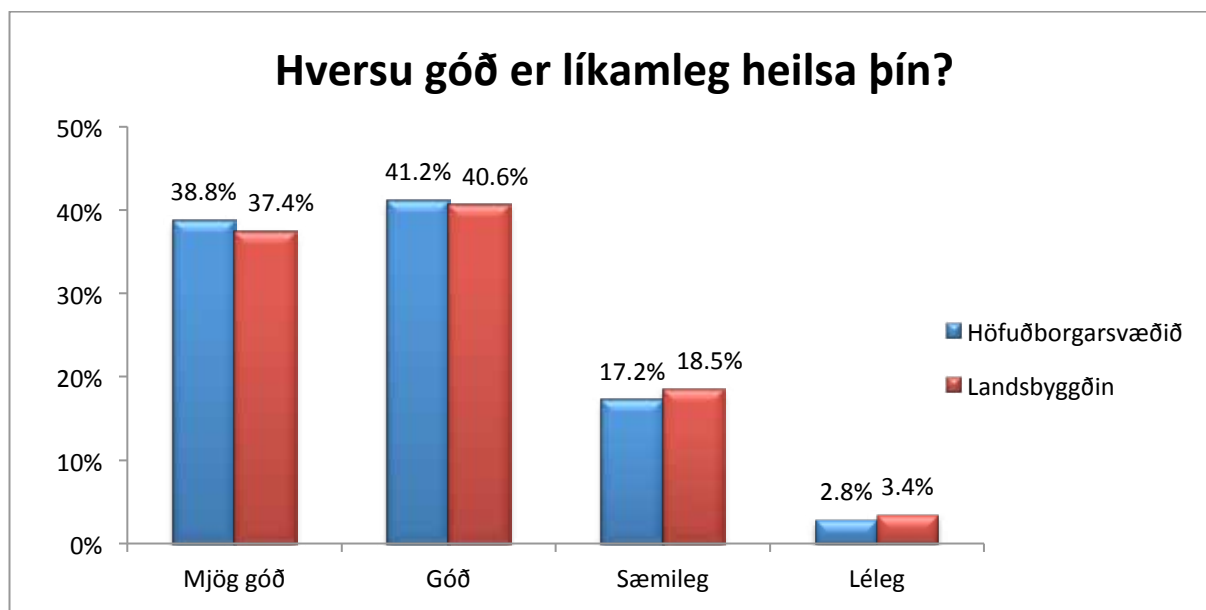

Mynd 34. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Samfélagsfræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

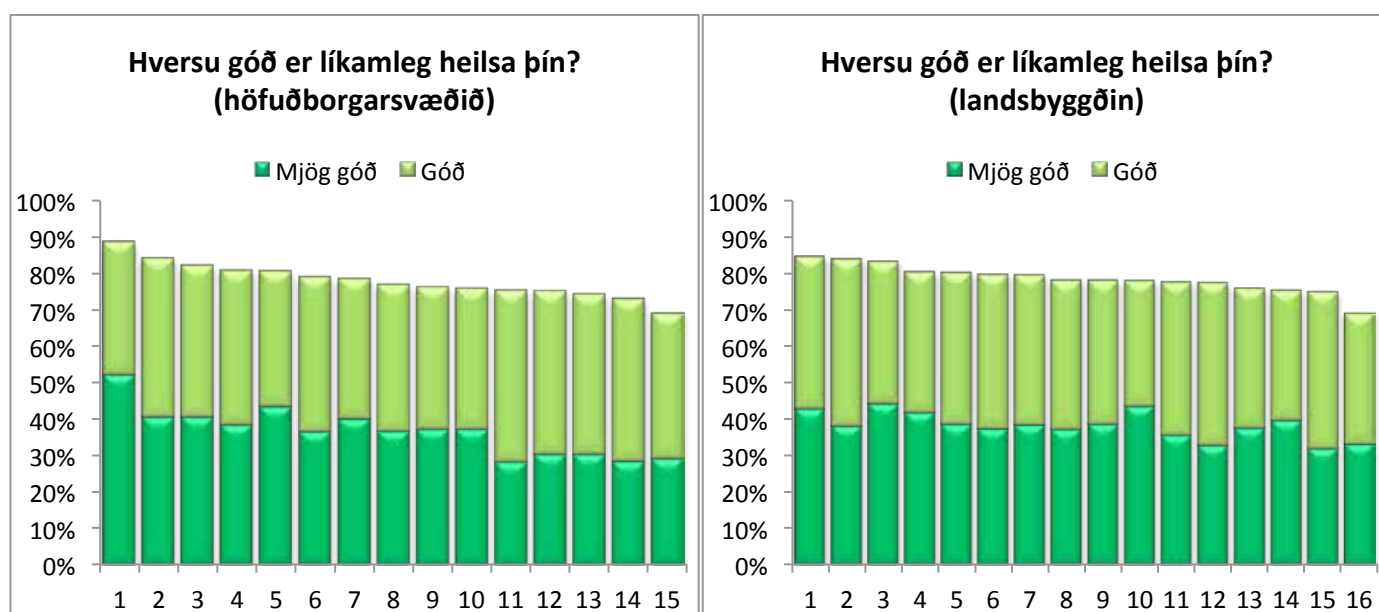
Einkunnir á samræmdum prófum í grunnskóla: Náttúrufræði

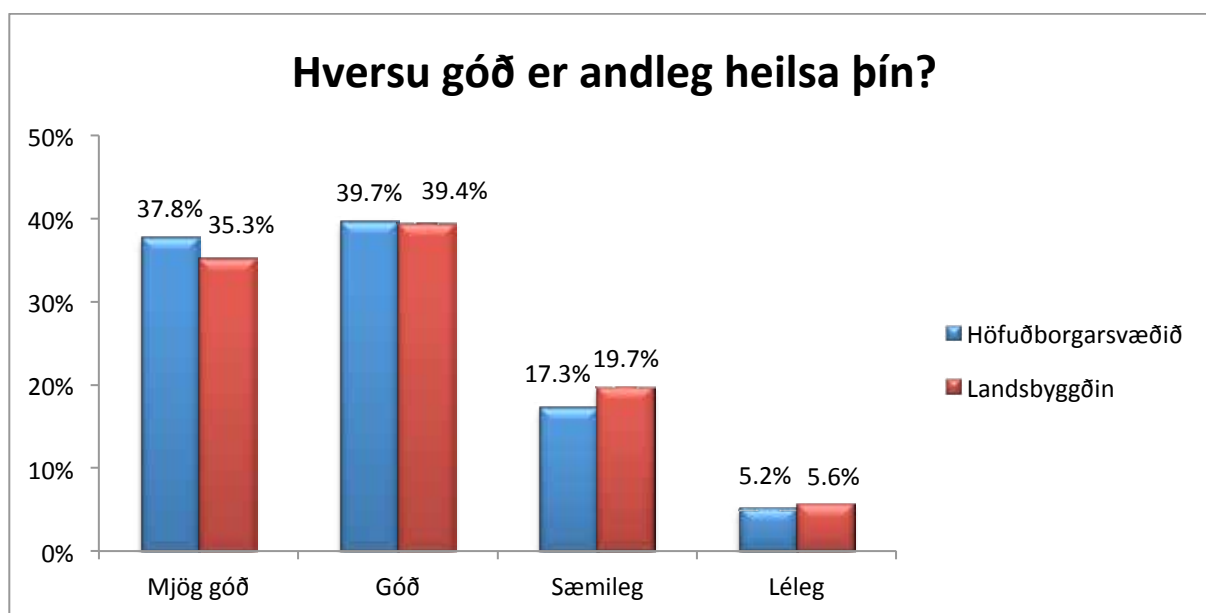
Mynd 35. Hver var einkunn þín á samræmdum prófum í grunnskóla: Náttúrufræði. Hlutfall nemenda í framhaldsskólum árið 2010.

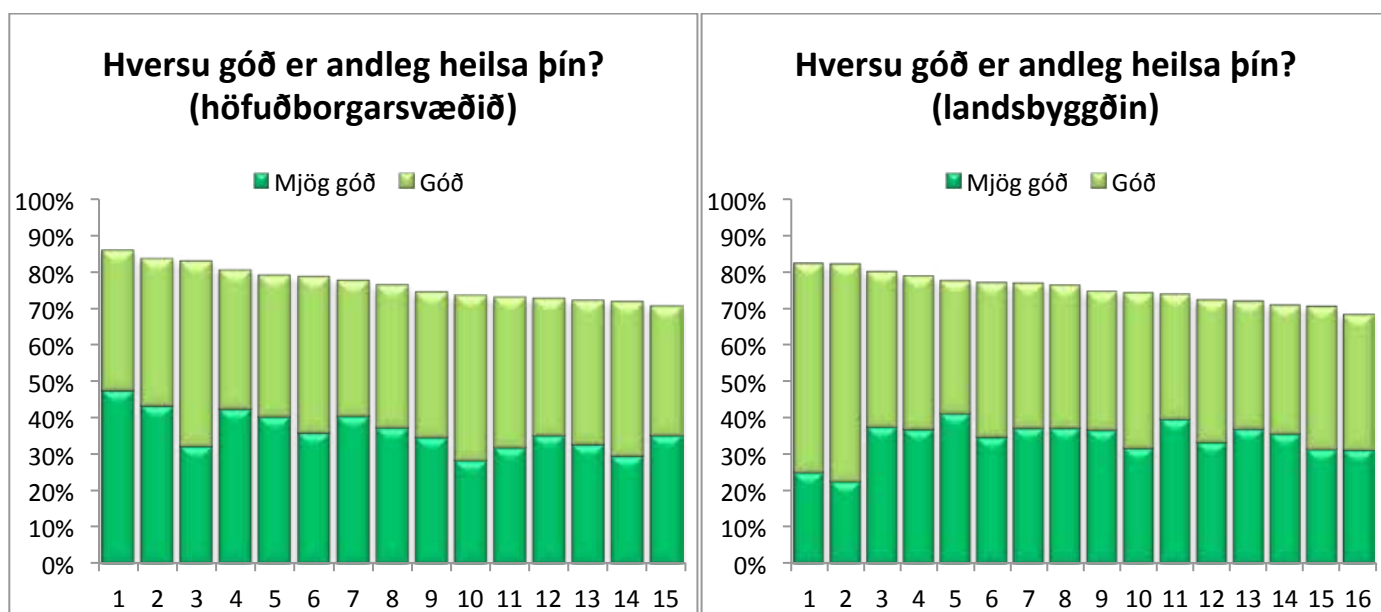
Mynd 36. Hversu góð er líkamleg heilsa þín? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Mynd 37. Hversu góð er líkamleg heilsa þín? Hlutfall þeirra sem segja góð og mjög góð greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

Mynd 38. Hversu góð er andleg heilsa þín? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Mynd 39. Hversu góð er andleg heilsa þín? Hlutfall þeirra sem segja góð og mjög góð greint eftir framhaldsskólum á höfuðborgarsvæðinu og landsbyggðinni árið 2010.

Myndirnar hér að ofan sýna annars vegar samanburð á milli landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis, og hins vegar samanburð á milli allra framhaldsskóla flokkaða eftir landsbyggð og höfuðborgarsvæði.

Hlutfall nemenda sem finnst skólanámið fremur eða mjög mikilvægt er svipað á milli höfuðborgarsvæðis og landsbyggðar eða um 97%. Fleiri nemendur á höfuðborgarsvæðinu telja skólanámið mjög mikilvægt en þar er munur á milli skóla eins og sjá má á mynd 2. Lítill munur er á hlutfalli nemenda sem finnst kennsluhættir vera fjölbreyttir, hlutfall nemenda sem eru frekar eða mjög sammála er 68,7% fyrir höfuðborgarsvæðið og 67,4% fyrir landsbyggð. Það má þó sjá meiri dreifingu á milli framhaldsskóla á landsbyggðinni heldur en á höfuðborgarsvæðinu.

Nemendur á höfuðborgarsvæðinu eru hlutfallslega oftar mjög sammála um að gerðar séu miklar kröfur til þeirra í náminu, á meðan nemendur á landsbyggðinni eru hlutfallslega oftar frekar sammála um að gerðar séu til þeirra miklar kröfur í náminu. Lítill munur er á svörum en í heildina eru 85,3 % nemenda á höfuðborgarsvæðinu mjög eða frekar sammála um að gerðar séu miklar kröfur til þeirra í náminu, á móti 81,7% nemenda á landsbyggðinni. Á mynd 6 má sjá dreifinguna á milli framhaldsskólanna og er hún mjög svipuð milli skólanna fyrir utan einn skóla sem er með hæsta hlutfall þeirra sem svara mjög sammála.

Lítill munur er á svörum við spurningunum um hvort nemendur hefðu viljað taka framhaldsskólaáfanga í grunnskóla og hvort nemendur hafi greiðan aðgang að námsráðgjöf. Hærra hlutfall nemenda á landsbyggðinni hefði viljað taka framhaldsskólaáfanga í grunnskóla, 30,5% eru mjög sammála og 29,5% frekar sammála, á móti 26,4% og 30,1% á höfuðborgarsvæðinu. Einnig telur hærra hlutfall nemenda á landsbyggðinni sig hafa greiðan aðgang að námsráðgjöf eða um 91,9% á móti 90,4% á höfuðborgarsvæðinu. Nemendur á landsbyggðinni eru oftar frekar eða mjög sammála um að framhaldsskólanámið sé auðveldara en þeir áttu von á, eða 53,3% á móti 48,2% á höfuðborgarsvæðinu. Einn skóli á höfuðborgarsvæðinu sker sig úr þar sem að einungis 29,1% eru frekar eða mjög sammála því að námið sé auðveldara en þeir áttu von á. Þrátt fyrir það segjast nemendur á höfuðborgarsvæðinu hlutfallslega oftar vera með hærri einkunnir úr samræmdum prófum í grunnskóla í öllum fögum (sjá mynd 30 til 35).

Nemendur á höfuðborgarsvæðinu eru líklegri til þess að ætla að fara í nám á háskólastigi á Íslandi og nám á háskólastigi erlendis. Tveir skólar á höfuðborgarsvæðinu skera sig úr og eru með lægsta hlutfall þeirra sem

finnst fremur eða mjög líklegt að þeir fari í nám á háskólastigi á Íslandi eða erlendis (sjá mynd 16 og 18). Nemendur á landsbyggðinni eru mun líklegri til að ætla í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi að loknum framhaldsskóla, 29,8% svara fremur eða mjög líklegt á móti 20,4% á höfuðborgarsvæðinu. Einnig telja nemendur á landsbyggðinni oftar fremur eða mjög líklegt að þeir fari að vinna strax að loknu námi. Á mynd 22 má sjá dreifingu á milli skóla og þar má sjá að tveir skólar á höfuðborgarsvæðinu skera sig úr og hlutfall nemenda í þeim skóla sem telur fremur eða mjög líklegt að þeir fari að vinna strax að loknu námi er yfir 80%. Mynd 27 sýnir skiptingu eftir námsgreinum í háskóla og mynd 28 sýnir skiptingu eftir skólum sem nemendur myndu velja sér að loknu framhaldsskólanámi.

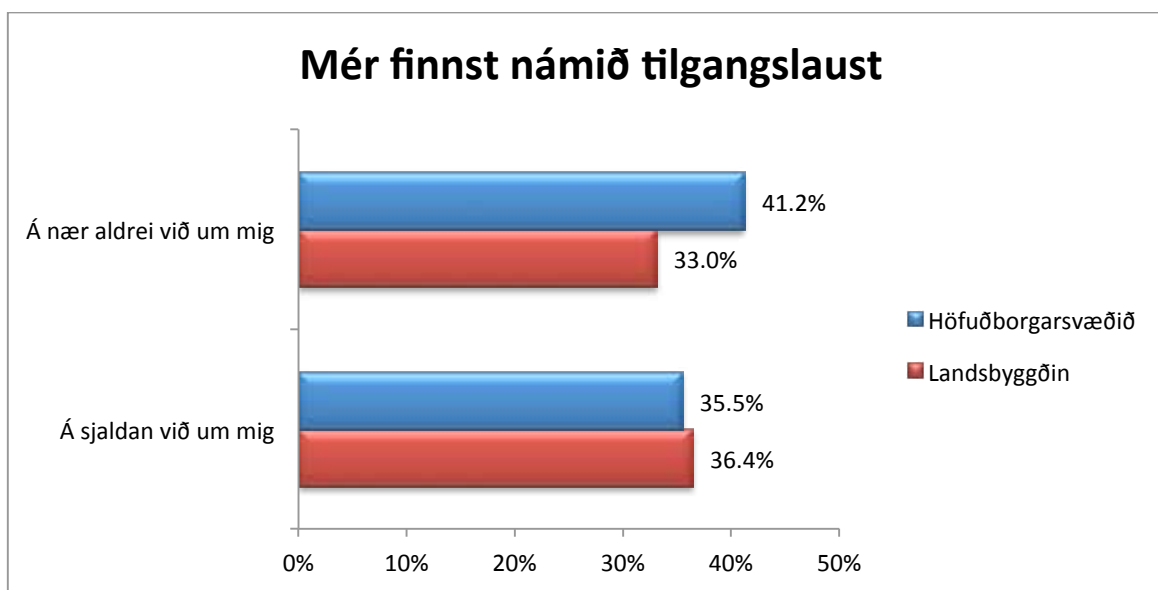
Í heild kemur fram lítill munur á milli landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis í flestum atriðum sem borin eru saman fyrir þessa rannsókn. Helst er munur á því hvort nemendur ætli sér í framhaldsnám á háskólastigi eður ei, þar sem nemendur á höfuðborgarsvæðinu eru líklegri en nemendur á landsbyggðinni til að stefna á háskólanám.

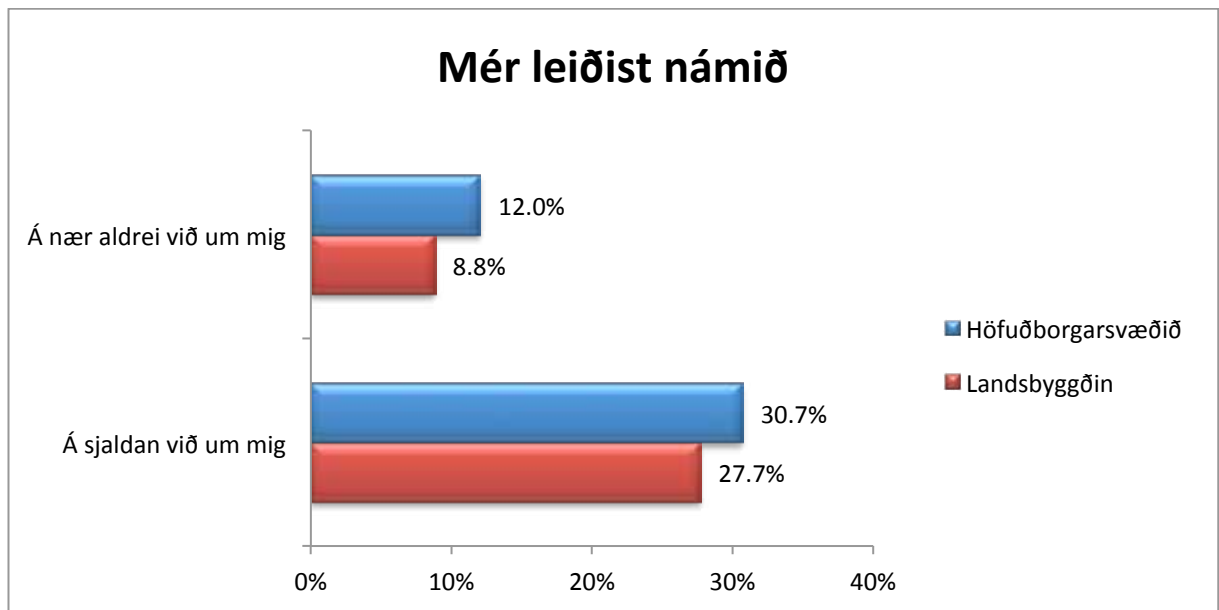
Niðurstöður þær sem birtar eru í þessum kafla eru byggðar á könnunum sem R&G, í samstarfi við menntamálaráðuneytið, lagði fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúar 2012. Samanburður á meðal grunnskólanema er sýndur á myndunum hér að neðan þar sem bláa súlan táknar svör grunnskólanema á höfuðborgarsvæðinu og rauða súlan táknar svör grunnskólanema á landsbyggðinni. Fjöldi þátttakenda á höfuðborgarsvæðinu var 6576 og fjöldi þátttakenda á landsbyggðinni var 4411.

Greiningin á gögnunum hér að neðan er annars vegar á myndformi og hins vegar á töfluformi. Myndirnar sýna viðhorf nemenda til námsins, framtíðaráform, tíma varið í heimavinnu á dag, einkunnir í íslensku, ensku, dönsku og stærðfræði, vinnu með skóla og hversu auðvelt eða erfitt það er fyrir nemendur að fá ráðleggingar varðandi námið frá foreldrum sínum. Töflurnar í viðauka C sýna allan svarkvarðann og hlutfall þeirra sem svara í hverjum flokki.

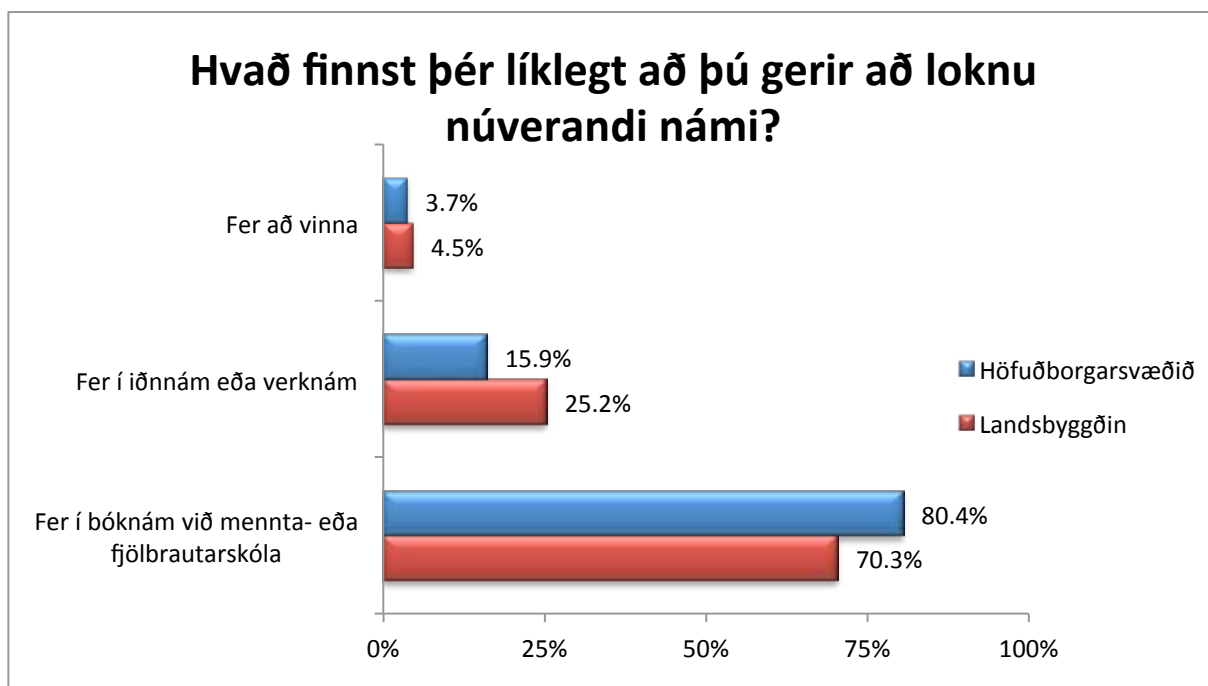
Í lok kaflans er birt samantekt niðurstaðna.

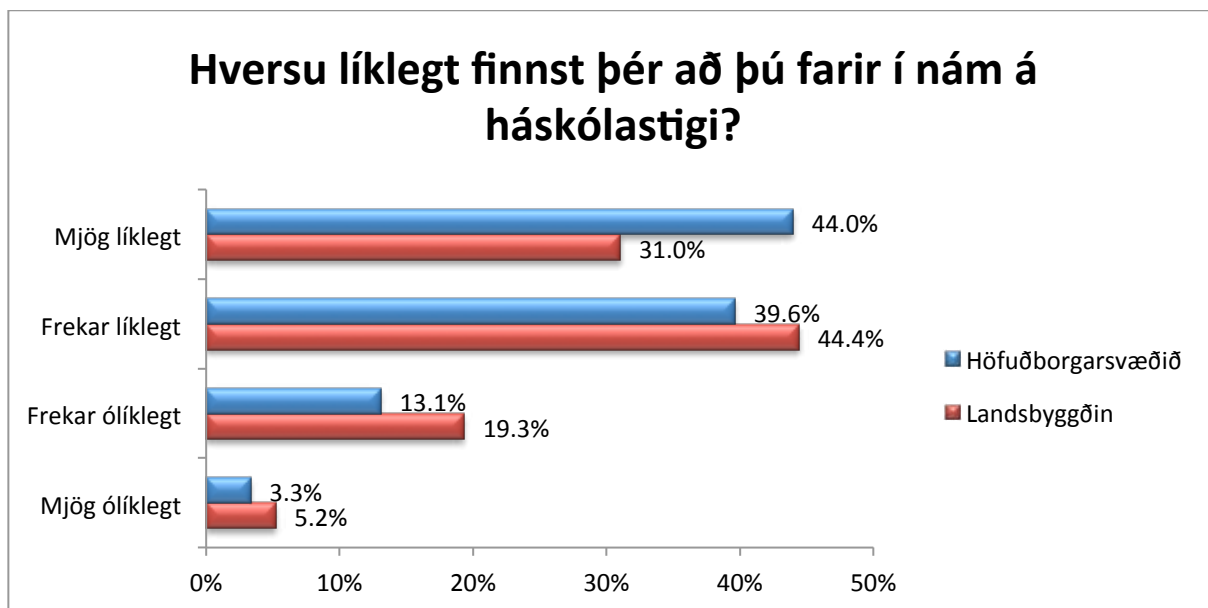
Mynd 40. Mér finnst námið tilgangslaust. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012, sem svara að það eigi nær aldrei eða sjaldan við um þá.

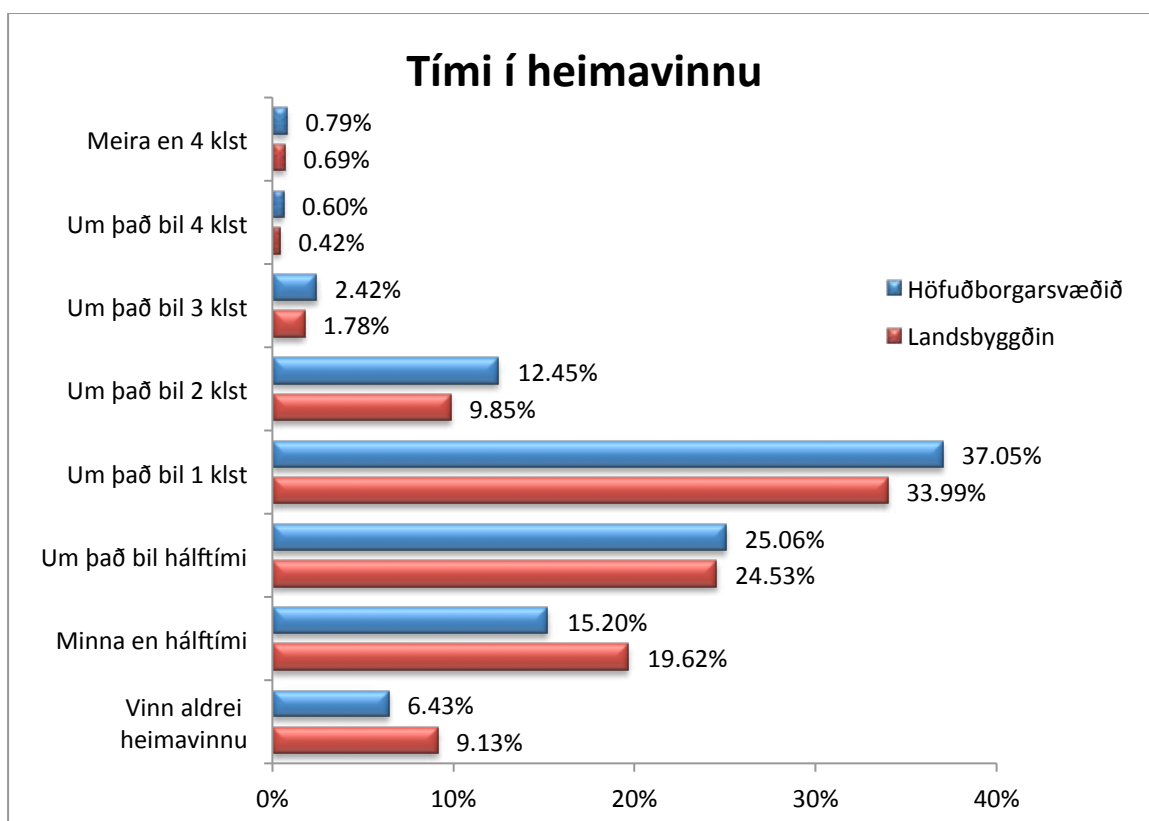
Mynd 41. Mér leiðist námið. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012, sem svara að það eigi nær aldrei eða sjaldan við um þá.

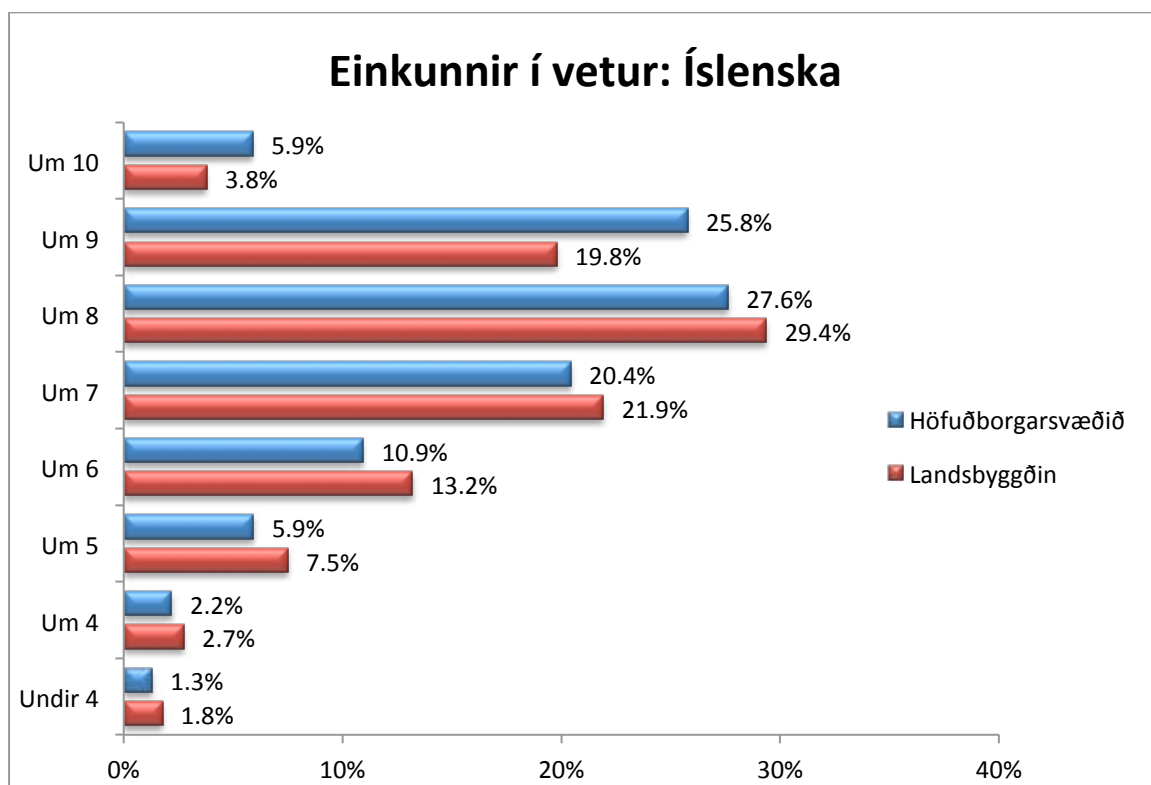
Mynd 42. Hvað finnst þér líklegt að þú gerir að loknu núverandi námi? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk grunnskóla árið 2012.

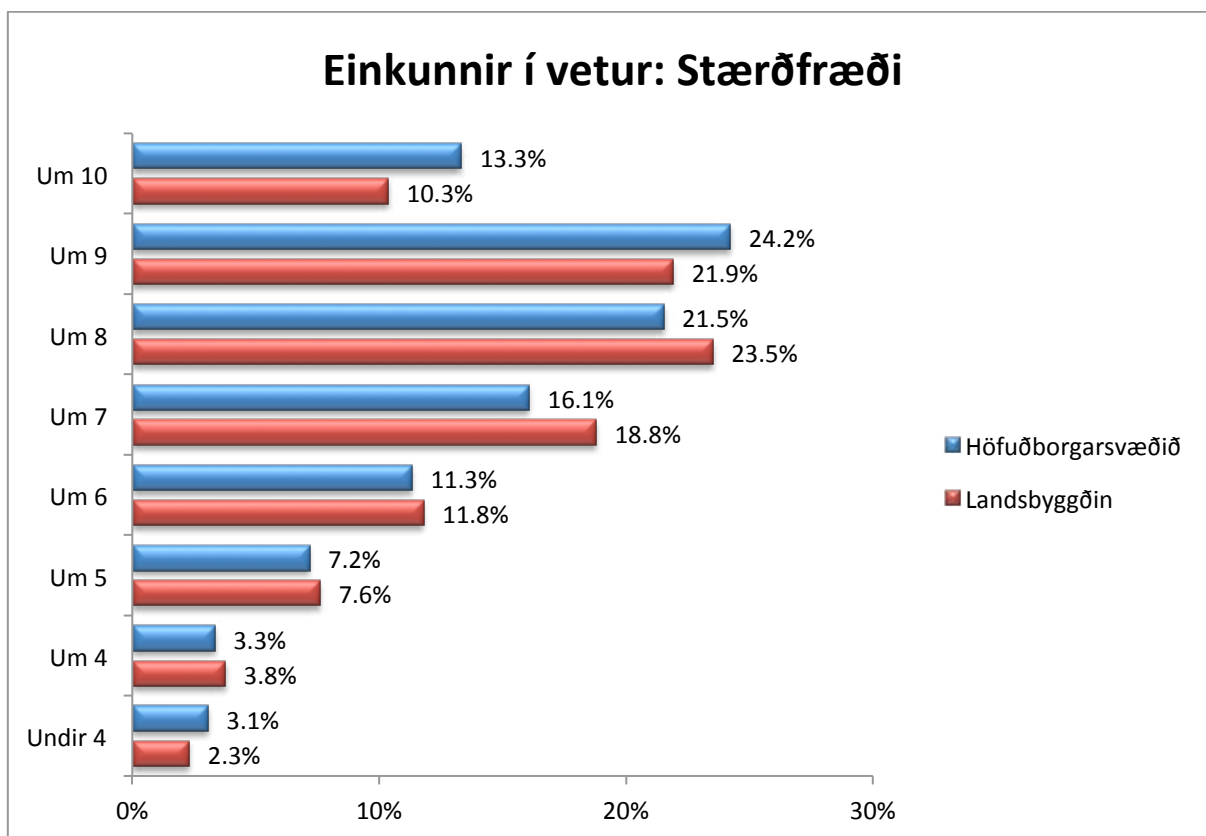
Mynd 43. Hversu líklegt eða ólíklegt finnst þér að þú farir í nám á háskólastigi? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk grunnskóla árið 2012.

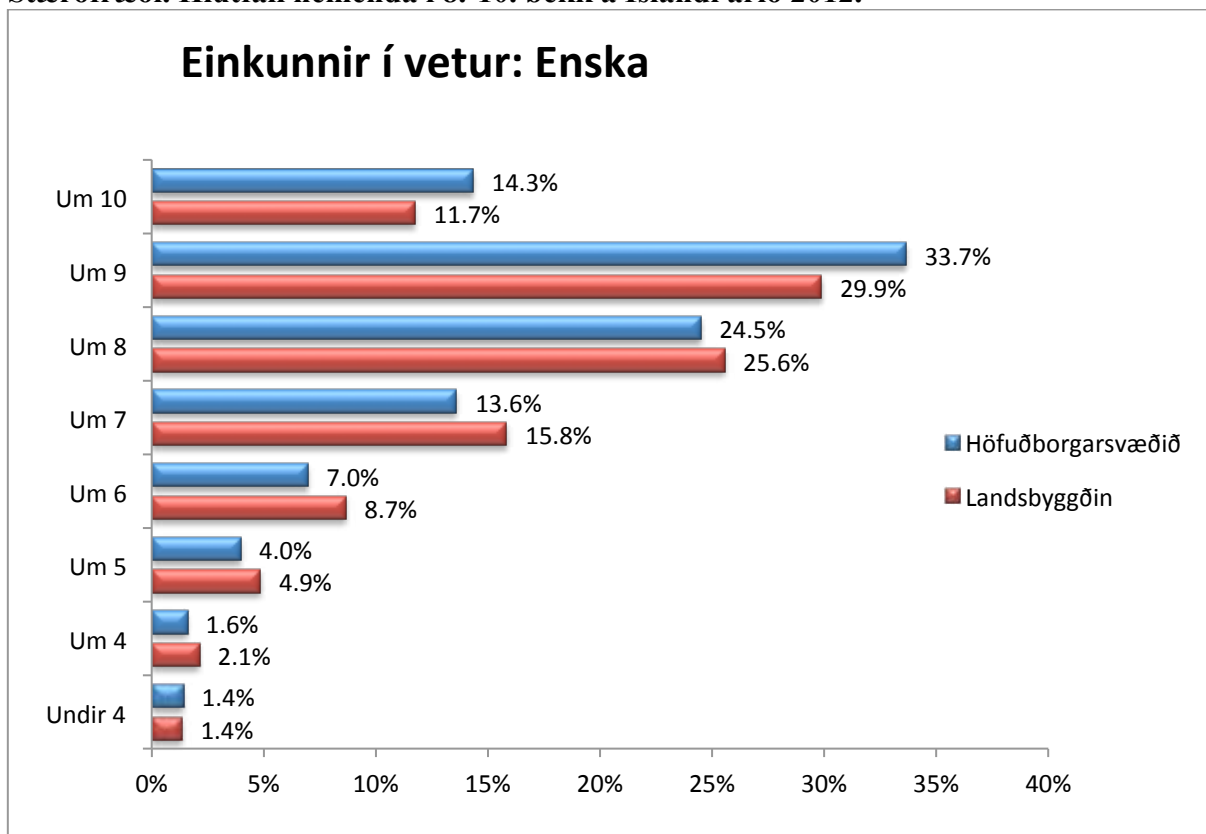
Mynd 44. Hvað fer venjulega mikill tími hjá þér í heimavinnu á dag? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

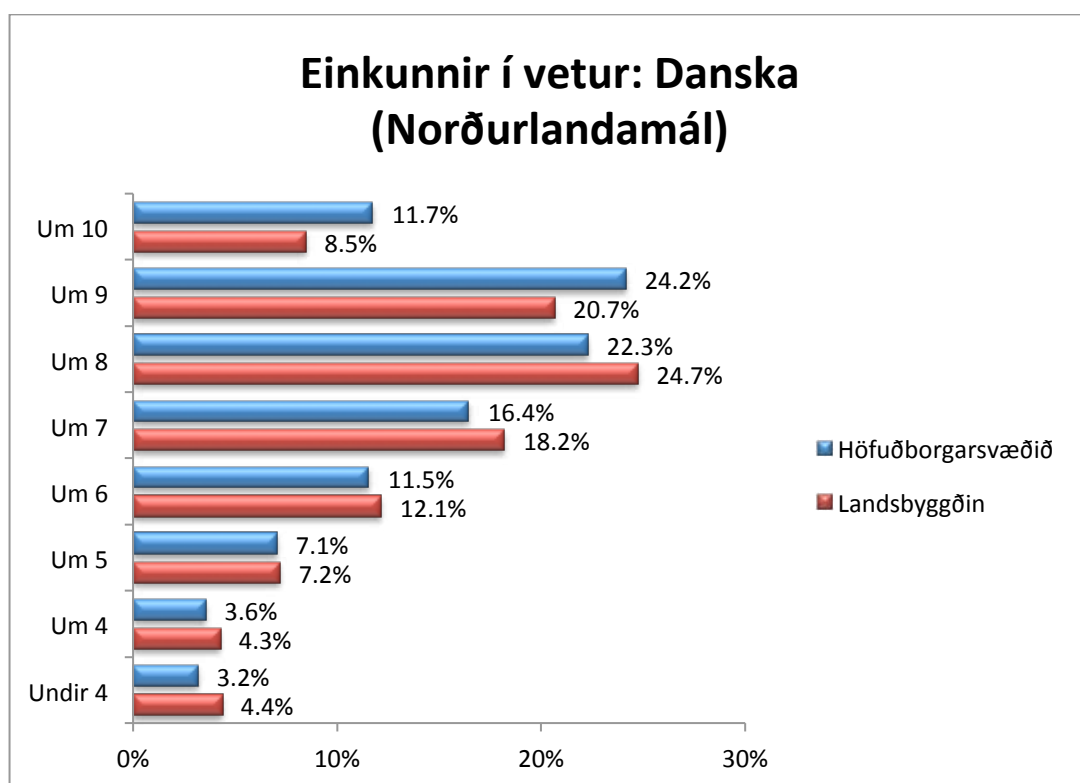
Mynd 45. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur: Íslenska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

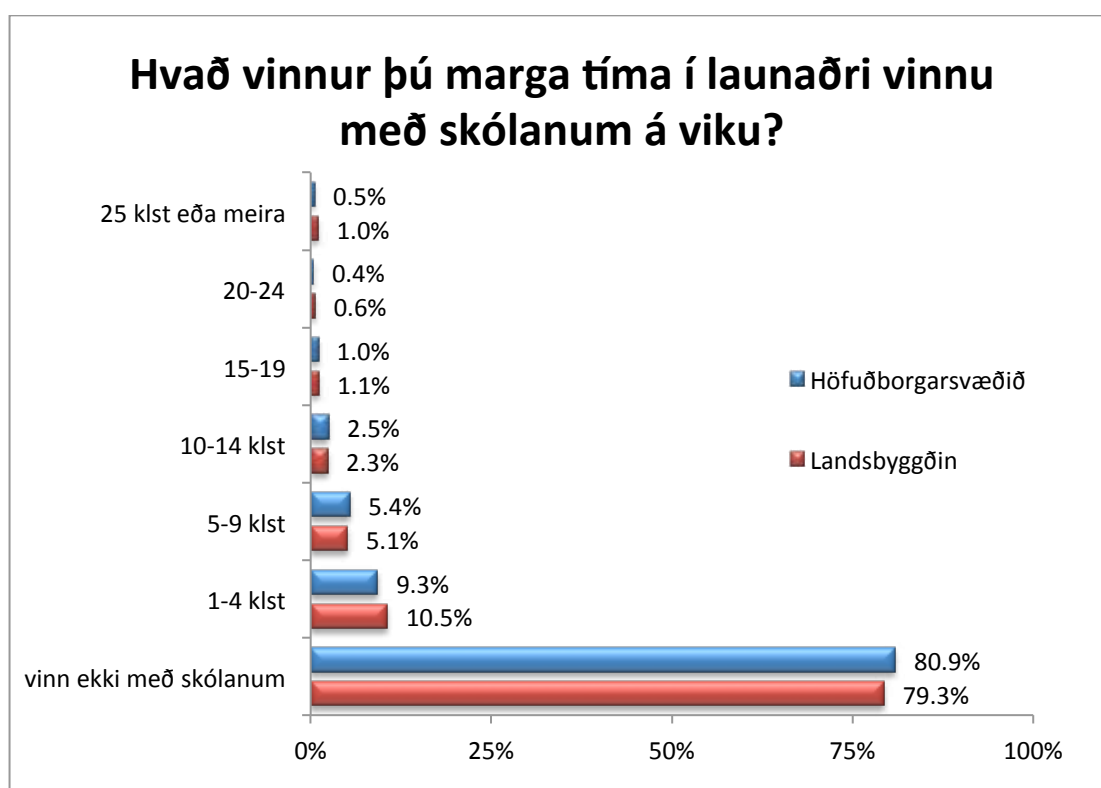
Mynd 46. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur: Stærðfræði. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

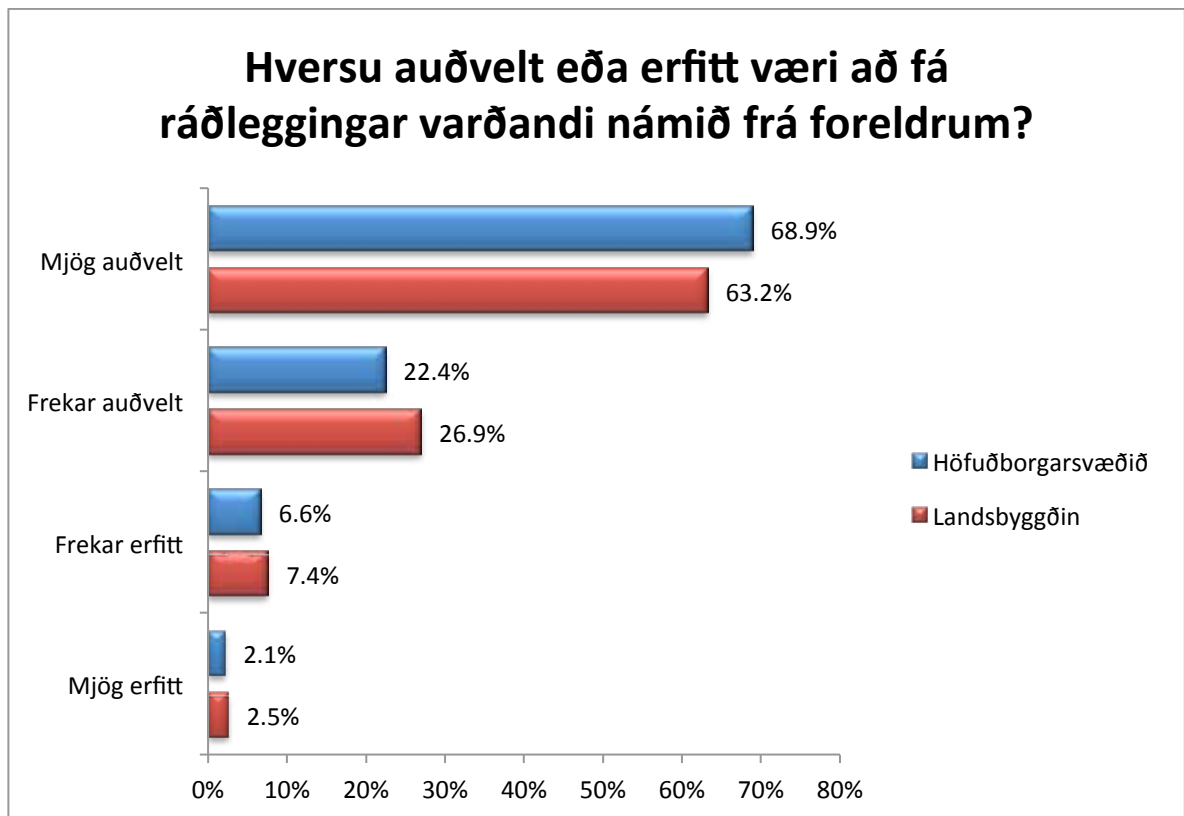
Mynd 47. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur: Enska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Mynd 48. Á hvaða bili hafa einkunnir þínar á eftirtöldum námsgreinum verið í vetur: Danska. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Mynd 49. Ef þú ert í launaðri vinnu, hvað vinnur þú að meðaltali marga tíma með skólanum á viku? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012.

Mynd 50. Hversu auðvelt að erfitt væri fyrir þig að fá eftirtalið hjá foreldrum þínum: Ráðleggingar varðandi námið. Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Þegar verið er að meta stöðu framhaldsskólanna er nauðsynlegt að líta einnig á grunnskólana og hvernig viðhorf nemendur í grunnskólum hafa. Viðhorf nemenda og námsárangur í grunnskóla er líklegt til þess að halda áfram þegar í framhaldsskóla er komið.

Nemendur í grunnskóla voru spurðir hvort þeim fyndist námið tilgangslaust, lítill munur var á svörum nemenda á höfuðborgarsvæðinu og nemenda á landsbyggðinni. Nemendur á höfuðborgarsvæðinu svöruðu í 2,1% tilfella á nær alltaf við mig og í 41,2% tilfella á nær aldrei við um mig, á móti 2,2% og 33% hjá nemendum á landsbyggðinni. Nemendur svöruðu hins vegar oftast að þeim leiddist námið, 12% á nemenda á höfuðborgarsvæðinu og 8,8% nemenda á landsbyggðinni sögðu að þeim leiddist nær aldrei námið. Að sama skapi svöruðu nemendur á höfuðborgarsvæðinu í 36,3% tilfella að þeim leiddist stundum námið og 15,2% að þeim leiddist oft námið, á landsbyggðinni svöruðu nemendur í 38,8% tilfella að þeim leiddist stundum námið og í 18,2% tilfella að þeim leiddist oft námið.

Nemendur voru spurðir hvort þeim líði illa í skólanum, hvort þá langaði að hætta í skólanum, skipta um skóla og hvort þeim semdi illa við kennarann. Yfirgnæfandi meirihluti svaraði að þessar fullyrðingar ættu nær aldrei eða sjaldan við um þá, en í öllum spurningum svaraði hærra hlutfall nemenda á landsbyggðinni á nær alltaf eða oft við um mig.

Munur var á framtíðaráformum nemenda á landsbyggðinni og höfuðborgarsvæðinu. Meirihluti nemenda taldi líklegt að þeir færu í bóknað við mennta- eða fjölbrautaskóla, 70,3% af landsbyggðinni og 80,4% á höfuðborgarsvæðinu. Nemendur á landsbyggðinni voru líklegri til þess að ætla að fara í iðnnám eða verknám, 25,2% á landsbyggðinni á móti 15,9% á höfuðborgarsvæðinu. Einnig svöruðu nemendur á höfuðborgarsvæðinu oftast að það væri mjög líklegt eða frekar líklegt að þeir færu í nám á háskólastigi heldur en nemendur á landsbyggðinni. Ef við setjum þessar niðurstöður í samhengi við tíma varið í heimavinnu og einkunnir nemenda, kemur í ljós að nemendur á höfuðborgarsvæðinu verja öllu jafnan lengri tíma í heimavinnu á dag og voru með hærri einkunnir í íslensku, stærðfræði, ensku og Norðurlandamáli. Einnig sögðu nemendur á höfuðborgarsvæðinu oftast að þeir ættu mjög auðvelt að fá ráðleggingar varðandi námið frá foreldrum.

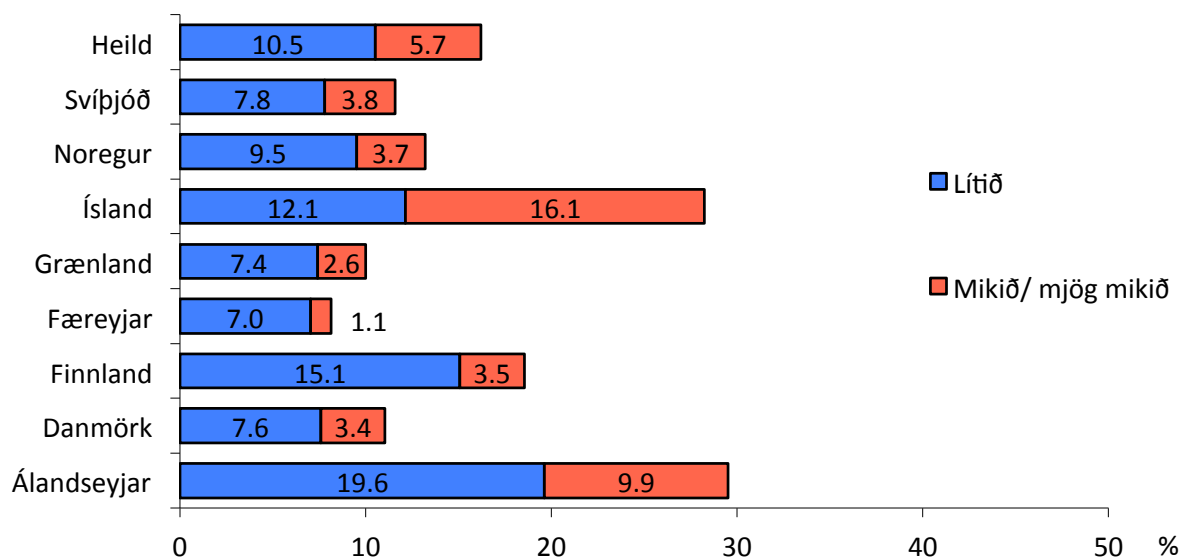

Hér eru birtar niðurstöður úr norrænu æskulýðsrannsókninni sem gefur mynd af stöðu Íslands í samanburði við Norðurlöndin árið 2009. Samanburður á milli landanna sem sýndur er á myndum 36 til 51 eru fenginn úr skýrslu R&G (sjá Margrét Lilja Guðmundsdóttir, Jón Sigfússon, Álfgeir Logi Kristjánsson, Hrefna Pálsdóttir og Inga Dóra Sigfúsdóttir, 2010).

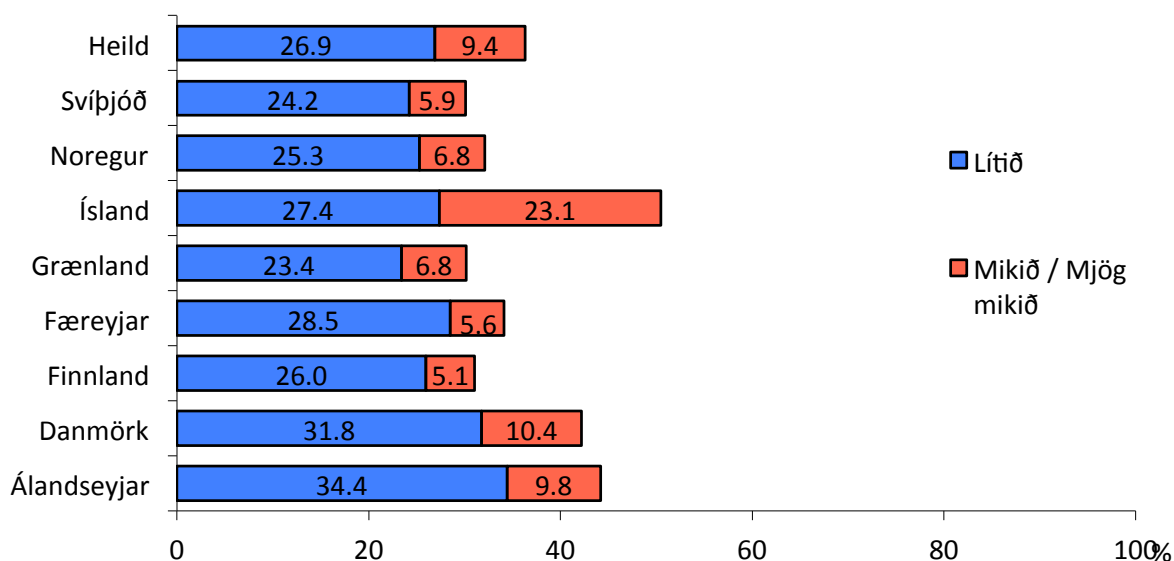
Mynd 36 til 40 sýnir hlutfall þeirra sem segja að lesblinda, lítill leshraði, aðrir lesörðugleikar, athyglisbrestur, og skrifblinda hafi áhrif á frammistöðu þeirra í námi. Íslenskir framhaldsskólanemar segja hlutfallslega oftar en framhaldsskólanemar í hinum Norðurlöndunum, að allir þessir þættir hafi mikil eða mjög mikil áhrif á frammistöðu í námi. Þessar niðurstöður koma heim og saman við það sem talað er um í kaflanum um hlutverk framhaldsskóla (sjá skýrsluna *Mat á yfirfærslu framhaldsskóla frá ríki til sveitarfélaga*, bls. 5) þar sem lýst er miklum áhyggjum af lestrarkunnáttu íslenskra nemenda.

Mynd 41 sýnir hlutfall þeirra sem telja líklegt eða mjög líklegt að þeir fari í háskólanám í heimalandi sínu strax að loknu námi. Mynd 42 sýnir hlutfall þeirra sem telja að það sé líklegt eða mjög líklegt að þeir taki námshlé að loknu framhaldsskólanámi. Myndir 43 til 51 sýna líðan í skóla og upplifun nemenda á náminu, þ.e. mér finnst námið of létt eða of þungt, mér finnst námið tilgangslaust, mér leiðist námið, mér finnst ég illa undirbúin/n undir kennslustundir, mér líður illa í skólanum, mig langar til að hætta í skólanum.

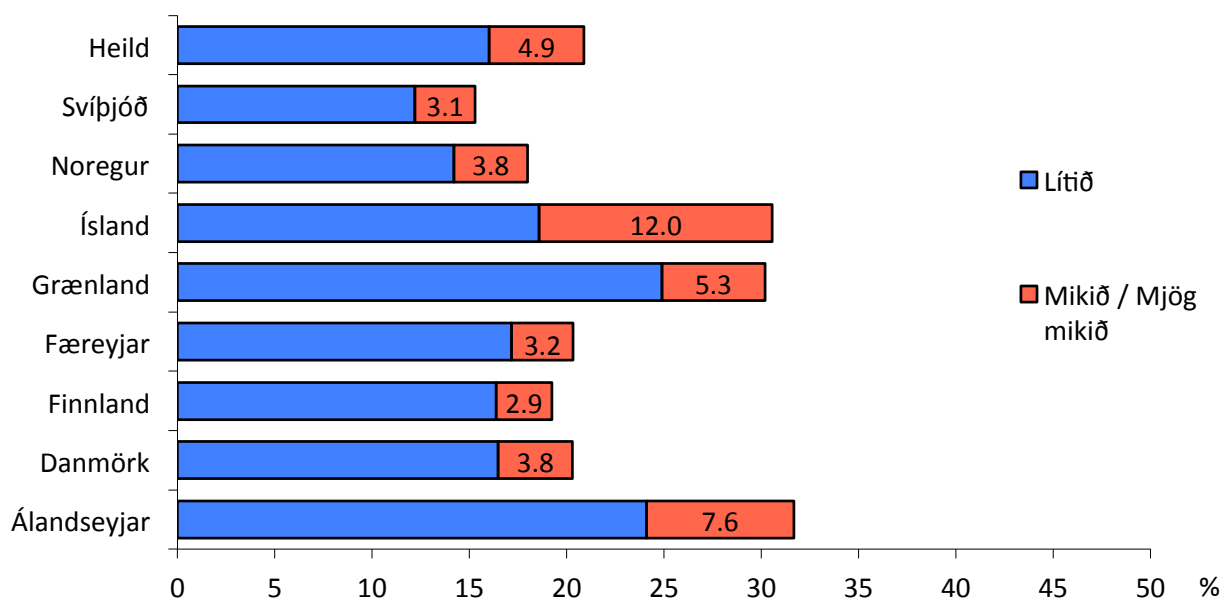
Í lok kaflans er birt samantekt niðurstaðna.

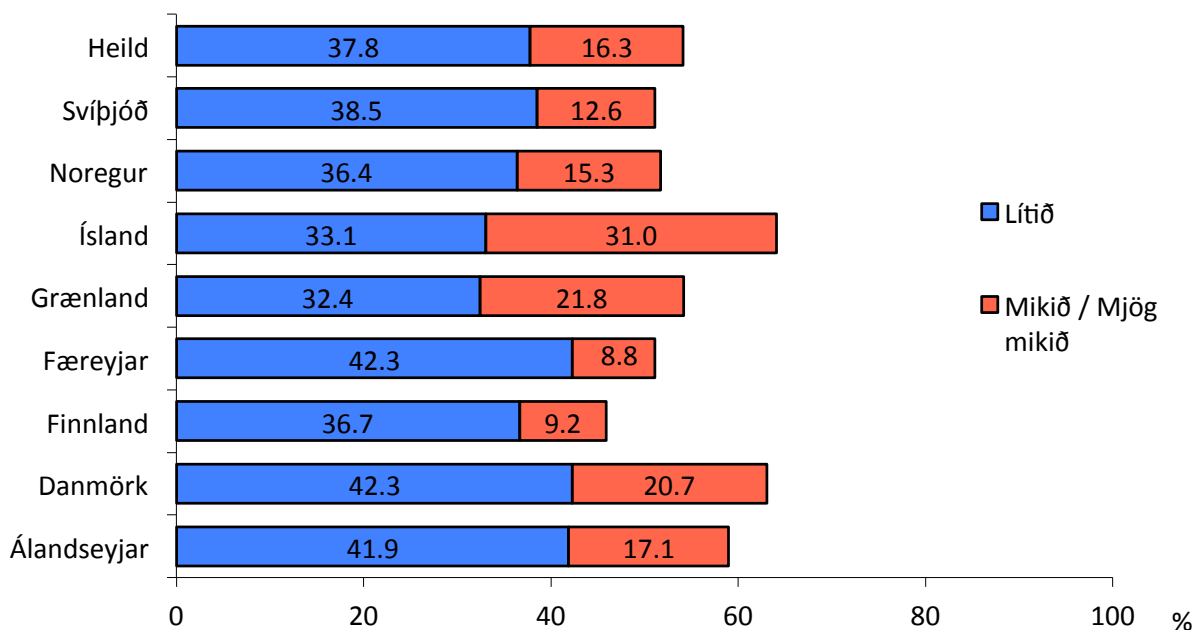
Mynd 51. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Lesblinda, eftir löndum.

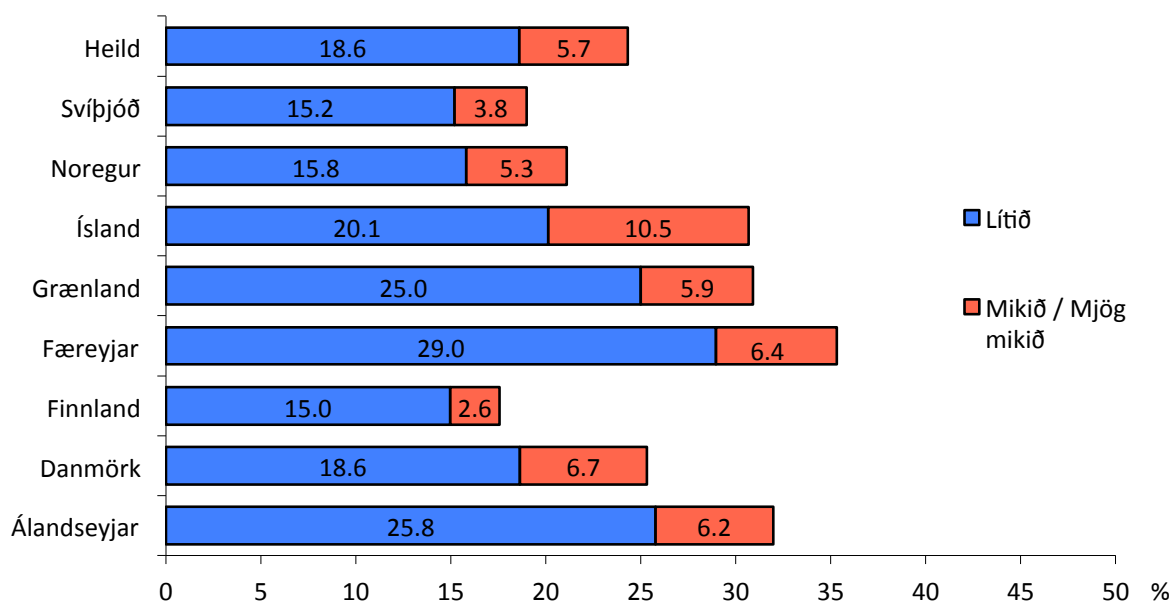
Mynd 52. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Lítill leshraði, eftir löndum.

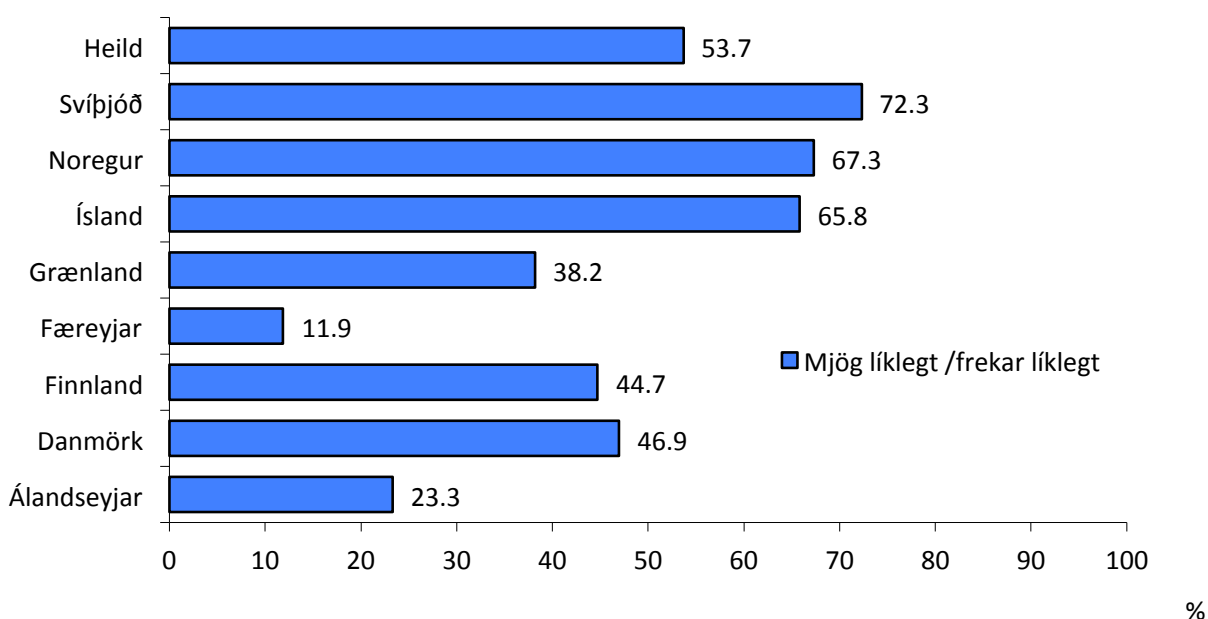
Mynd 53. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Aðrir lesörðugleikar, eftir löndum.

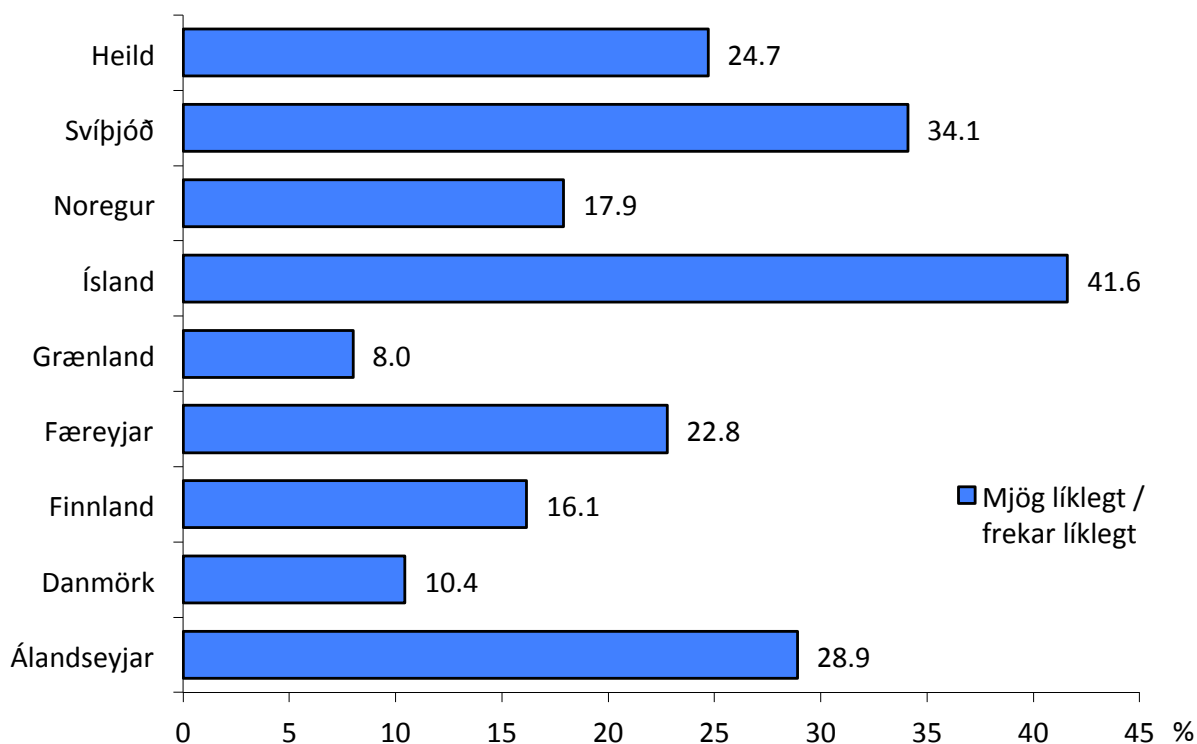
Mynd 54. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Athyglisbrestur, eftir löndum.

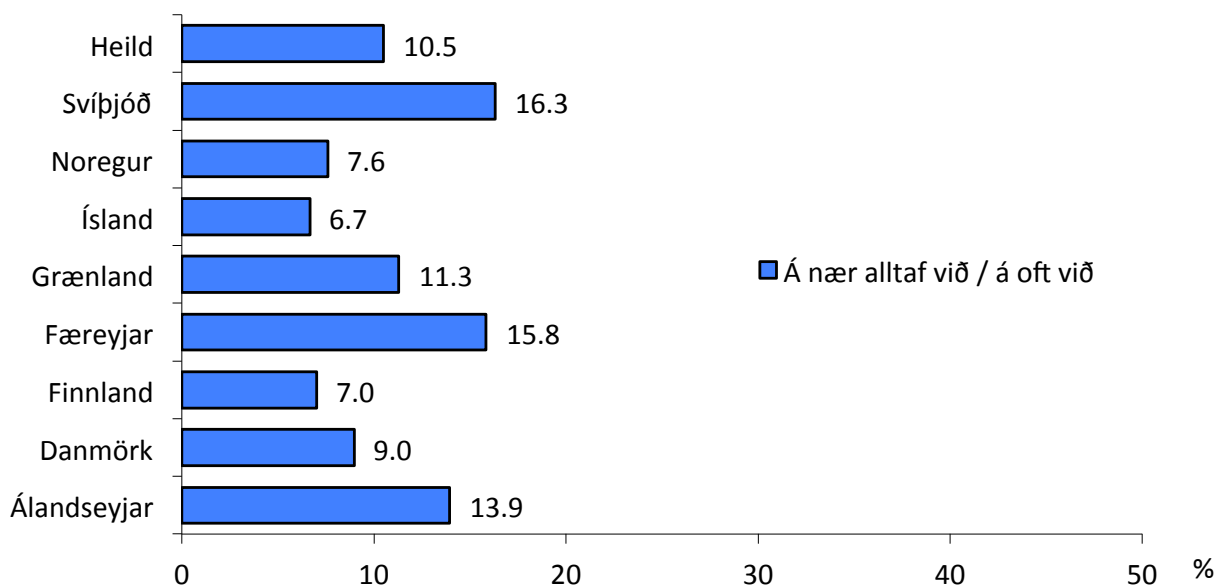
Mynd 55. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Skrifblinda, eftir löndum.

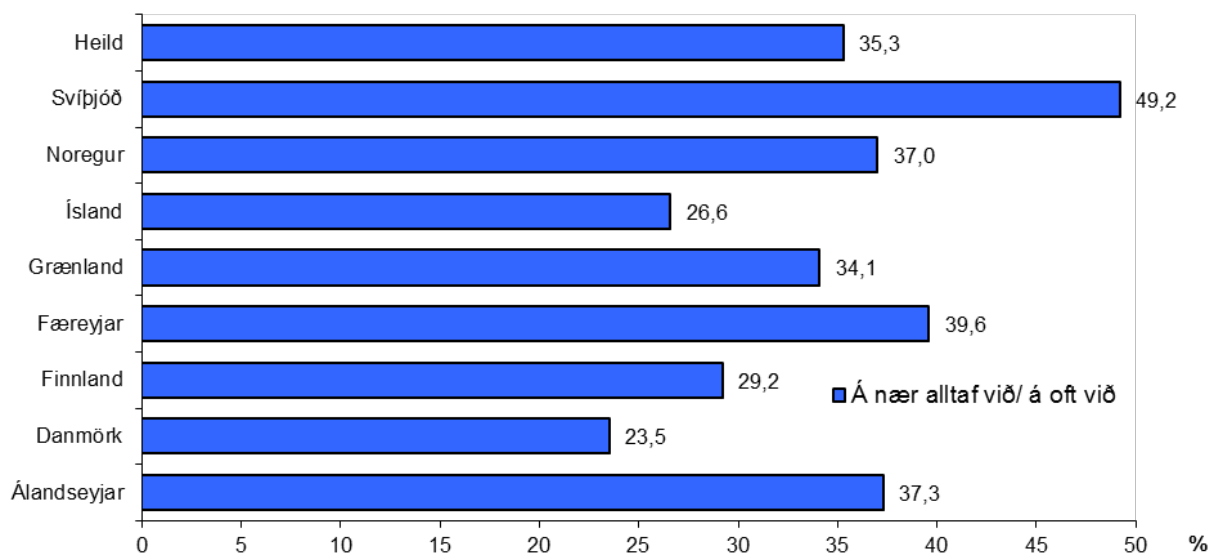
Mynd 56. Strax að loknu núverandi námi: Fer í háskólanám í mínu landi, mjög eða frekar líklegt, eftir löndum.

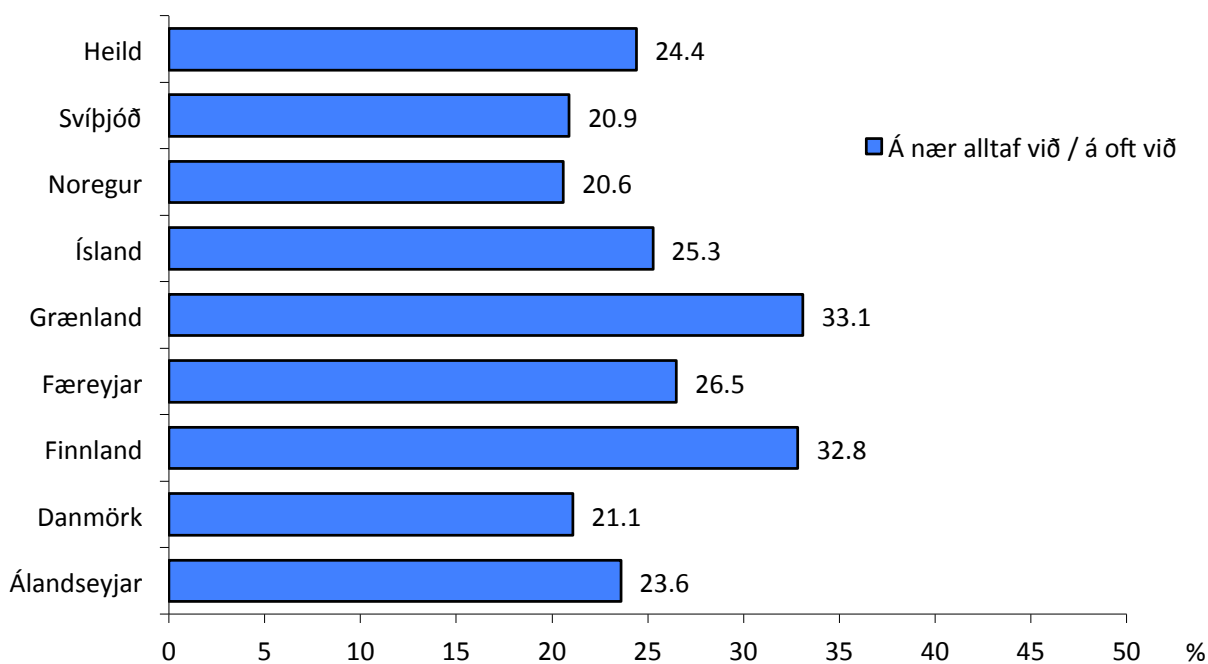
Mynd 57. Strax að loknu núverandi námi: Fer í námshlé, mjög eða frekar líklegt, eftir löndum.

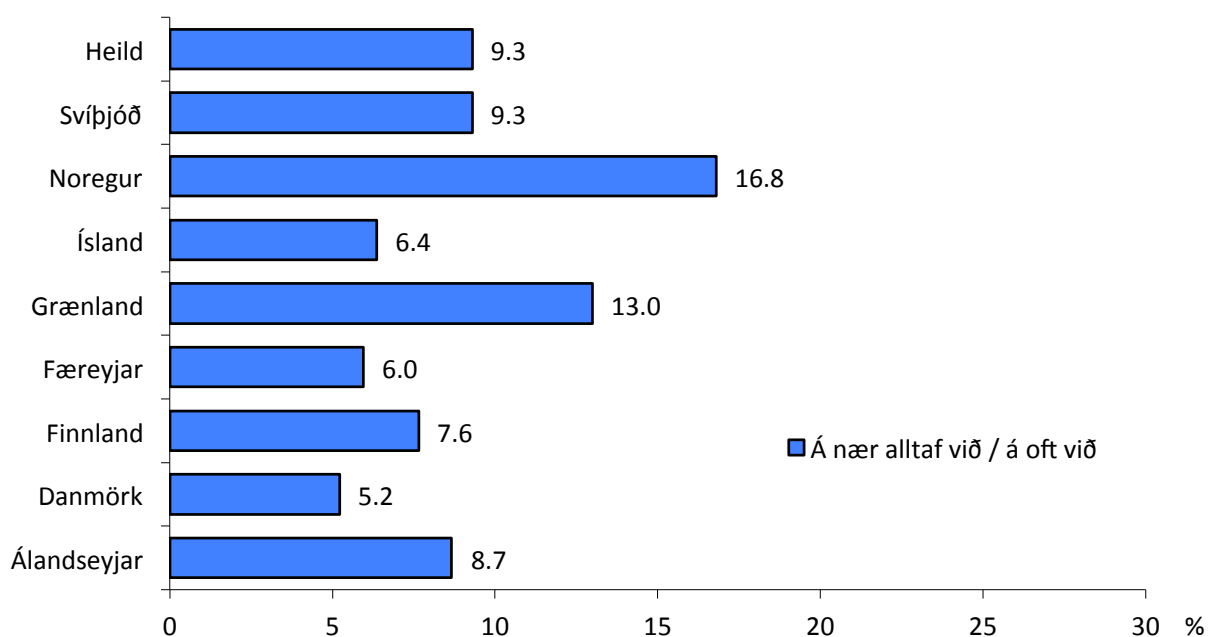
Mynd 58. Mér finnst námið tilgangslaust, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

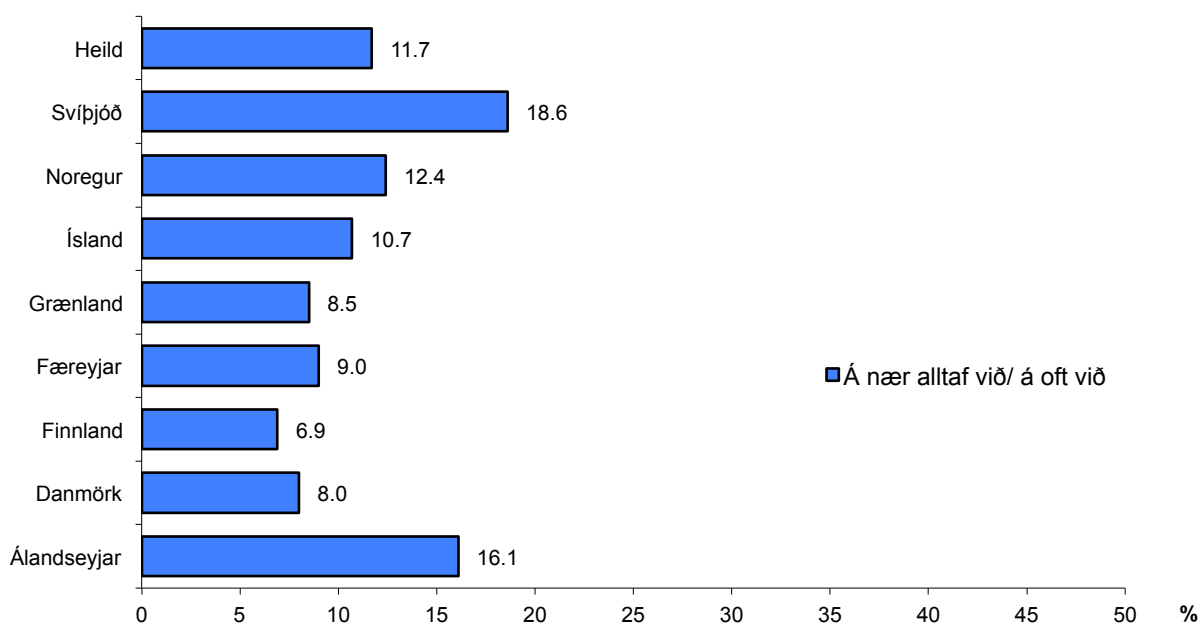
Mynd 59. Mér leiðist námið, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

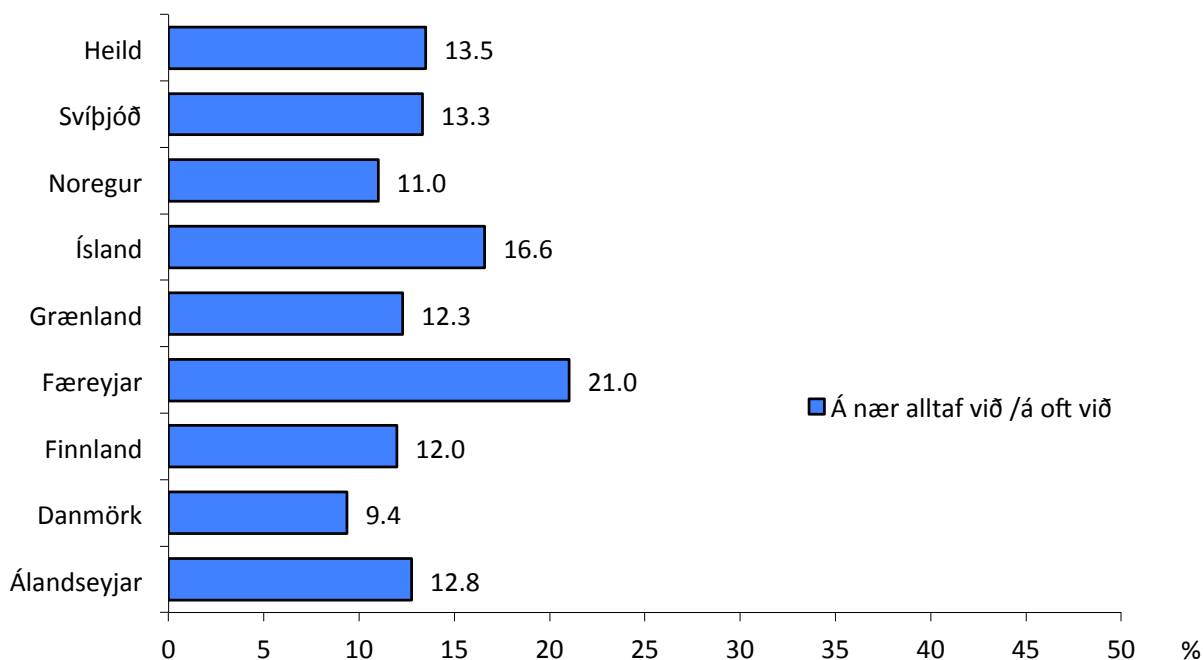
Mynd 60. Mér finnst ég illa búin/n undir kennslustundir, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

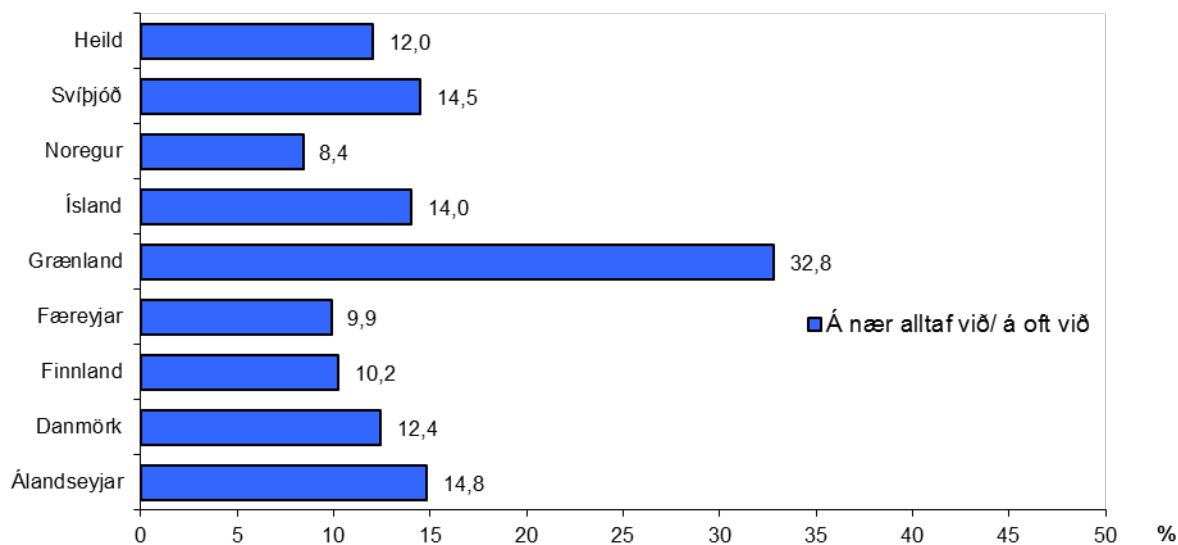
Mynd 61. Mér líður illa í skólanum, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

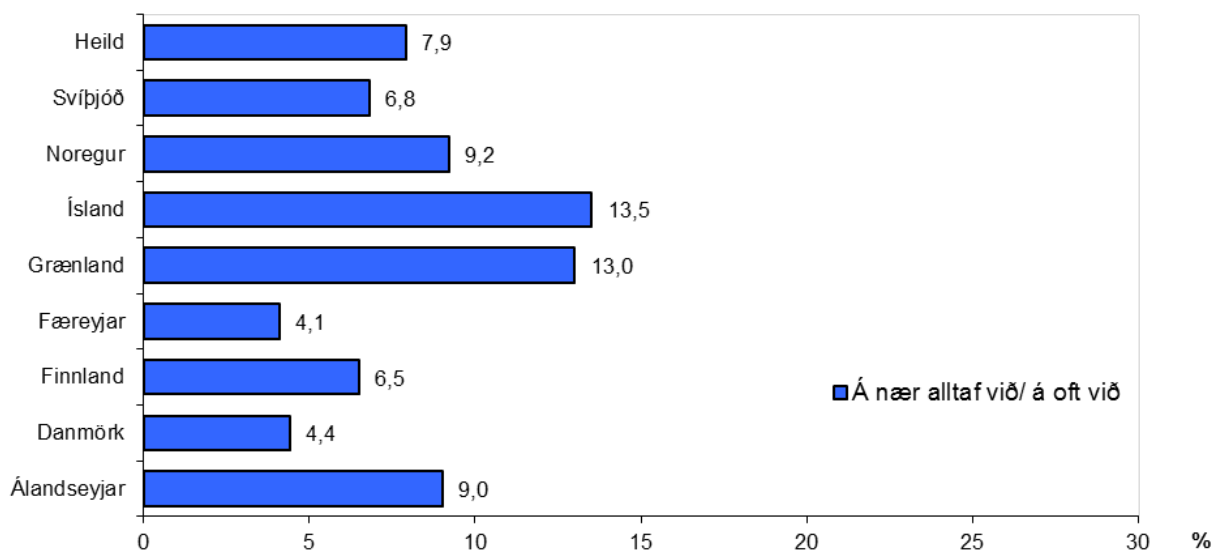
Mynd 62. Mig langar að hætta í skólanum, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

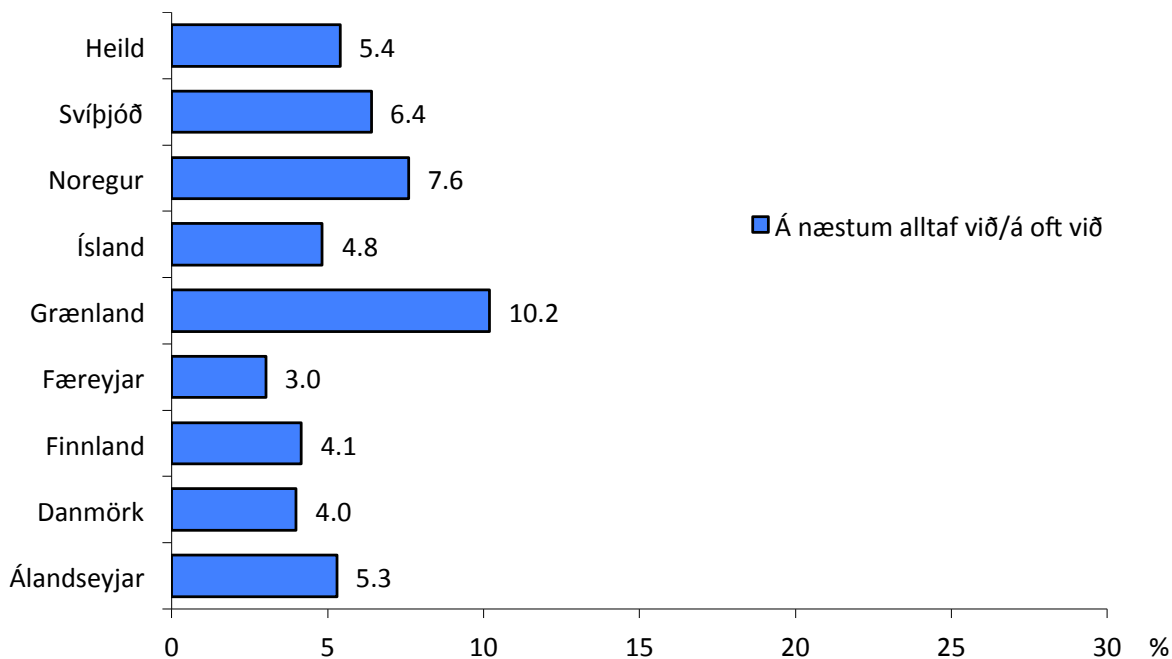
Mynd 63. Mér finnst námið vera of þungt, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

Mynd 64. Mér finnst námið vera of létt, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

Mynd 65. Mig langar að skipta um skóla, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

Mynd 66. Mér semur illa við kennarana, á nær alltaf eða oft við um mig, eftir löndum.

Valin atriði úr norrænu samanburðarrannsókninni sýna að íslenskir framhaldsskólanemendur glíma oftast við námserfiðleika heldur en samnemendur þeirra á hinum Norðurlöndunum (sjá myndir 51-55). Sem dæmi má nefna að íslenskir framhaldsskólanemendur segja í 16,6% tilfella að lesblinda hafi mikil eða mjög mikil áhrif á frammistöðu þeirra í námi, sem er fjórfalt hærra heldur en hin Norðurlöndin ef frá eru taldar Álandseyjar, þar svara nemendur að lesblinda hafi áhrif á frammistöðu í námi í 9,9% tilfella (sjá mynd 51). Lítill leshraði hefur mikil eða mjög mikil áhrif á frammistöðu íslenskra nemenda í 23,1% tilfella sem er meira en helmingi hærra en fyrir hinar Þjóðirnar (sjá mynd 52). Þrátt fyrir að hátt hlutfall nemenda segi að námserfiðleikar hafi áhrif á frammistöðu þeirra í námi, svara 65,8% íslenskra framhaldsskólanema að þeir ætli í háskólanám í sínu landi strax að loknu námi (sjá mynd 56). Íslenskir nemendur svöruðu einnig oftast að það væri mjög líklegt eða frekar líklegt að þeir færu í námshlé að loknu núverandi námi, eða í 41,6% tilfella (sjá mynd 57).

Íslenskir framhaldsskólanemendur virðast kunna að meta námið og voru með lægsta hlutfall þeirra sem svara að þeim finnist námið tilgangslaust (sjá mynd 58), og næst lægsta hlutfall þeirra sem svara að þeim leiðist námið eða í 26,6% tilfella, en Danir höfðu lægsta hlutfall þeirra sem svöruðu að þeim leiddist nær alltaf eða oft námið eða um 23,5% (sjá mynd 59). Um fjórðungur íslenskra nemenda finnst þeir vera illa búnir undir kennslustund, sem er aðeins hærra en meðaltalið fyrir Norðurlöndin (sjá mynd 60). Aðspurðir um erfiðleika námsins, þá telja 16,6% íslenskra framhaldsskólanema að námið sé of þungt, meðaltalið fyrir öll Norðurlöndin var 13,5% (sjá mynd 63), og 14% telja að námið sé of létt (sjá mynd 64). Íslenskir framhaldsskólanemar vilja hlutfallslega oftast skipta um skóla af öllum hinum Norðurlöndunum eða í 13,5% tilfella, meðaltalið fyrir öll Norðurlöndin er 7,9% (sjá mynd 65), en 10,7% nemenda vilja hætta í skólanum sem er aðeins minna en meðaltalið fyrir Norðurlöndin sem er 11,7% með Svíþjóð á toppnum þar sem 18,6% nemenda segja að það eigi nær alltaf eða oft við að þá langi að hætta í skólanum.

Íslenskir framhaldsskólanemendur koma að flestu leyti vel út í samanburði við hinar norrænu þjóðirnar, ef frá eru taldir námserfiðleikar sem hafa áhrif á námsárangur.

Ladd, H. F., & Loeb, S. (2012). *The challenges of measuring school quality: Implications for educational equity*. Education, democracy and justice. Chicago, IL: University of Chicago Press. Retrieved from <https://cepa.stanford.edu/sites/default/files/The%20Challenges%20of%20Measuring%20School%20Quality.pdf>

Margrét Lilja Guðmundsdóttir, Jón Sigfússon, Álfgeir Logi Kristjánsson, Hrefna Pálsdóttir og Inga Dóra Sigfúsdóttir. (2010). *A comparative research among 16 to 19 year old students in the Åland Islands, Denmark, The Faroe Islands, Finland, Greenland, Iceland, Norway and Sweden*. Reykjavík: Icelandic Centre for Social Research and Analysis; Ministry of Education Science and Culture.

Tafla 1. Kyn þátttakenda, eftir löndum.

Land:		Strákar	Stelpur	Ekki uppgafið kyn	Heildar fjöldi innan lands:
Álandseyjar	Fjöldi:	339	248	5	592
	%:	57.3	41.9	0.8	
Danmörk	Fjöldi:	714	703	11	1428
	%:	50.0	49.2	0.8	
Finnland	Fjöldi:	956	1220	13	2189
	%:	43.7	55.7	0.6	
Færeyjar	Fjöldi:	719	753	11	1483
	%:	48.5	50.8	0,7	
Grænland	Fjöldi:	97	128	0	225
	%:	43.1	56.9	0.0	
Ísland	Fjöldi:	1066	1055	13	2134
	%:	50.0	49.4	0.6	
Noregur	Fjöldi:	1219	1472	9	2700
	%:	45.1	54.5	0.3	
Svíþjóð	Fjöldi:	1272	1381	13	2666
	%:	47.7	51,8	0.5	
Heild	Fjöldi:	6382	6960	75	13.417
	%:	47.6	51.9	0.6	

Tafla 2. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Áhrif á frammistöðu í námi:	Höfuðborgar- svæði %	Lands- byggð %	Áhrif á frammistöðu í námi:	Höfuðborgar- svæði %	Lands- byggð %
Lesblinda			Athyglisbrestur		
Alls ekkert	72.2%	69.7%	Alls ekkert	57.1%	59.6%
Mjög lítið	6.4%	6.7%	Mjög lítið	11.5%	11.2%
Frekar lítið	4.5%	4.7%	Frekar lítið	8.7%	7.7%
Nokkuð	7.7%	8.5%	Nokkuð	11.5%	11.7%
Mikið	5.4%	6.0%	Mikið	7.0%	5.3%
Mjög mikið	3.8%	4.4%	Mjög mikið	4.2%	4.6%
Lítill leshraði			Einbeitingarskortur		
Alls ekkert	46.1%	44.2%	Alls ekkert	27.8%	26.8%
Mjög lítið	15.5%	15.9%	Mjög lítið	18.4%	19.8%
Frekar lítið	11.3%	11.9%	Frekar lítið	15.1%	14.7%
Nokkuð	14.1%	14.7%	Nokkuð	20.5%	21.3%
Mikið	8.2%	8.5%	Mikið	11.4%	10.7%
Mjög mikið	4.8%	4.9%	Mjög mikið	6.7%	6.8%
Skrifblinda			Heyrnarskerðing eða heyrnarleysi		
Alls ekkert	77.8%	74.4%	Alls ekkert	89.1%	85.6%
Mjög lítið	7.9%	8.7%	Mjög lítið	5.5%	7.9%
Frekar lítið	4.9%	6.2%	Frekar lítið	2.6%	3.1%
Nokkuð	5.2%	6.0%	Nokkuð	1.6%	2.1%
Mikið	2.4%	2.8%	Mikið	0.7%	0.7%
Mjög mikið	1.8%	1.9%	Mjög mikið	0.5%	0.7%
Sjónskerðing eða blinda			Hreyfiskerðing		
Alls ekkert	77.8%	74.3%	Alls ekkert	93.6%	93.2%
Mjög lítið	10.2%	11.9%	Mjög lítið	2.9%	3.4%
Frekar lítið	5.5%	6.4%	Frekar lítið	1.5%	1.4%
Nokkuð	5.0%	5.4%	Nokkuð	1.1%	1.0%
Mikið	0.9%	1.5%	Mikið	0.3%	0.6%
Mjög mikið	0.5%	0.5%	Mjög mikið	0.6%	0.4%

Tafla 3. Hversu sammála eða ósammála ertu eftirfarandi fullyrðingum? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Sammála-ósammála:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %	Sammála-ósammála:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %	Sammála-ósammála:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %
Að draga ætti úr prófum í annarlok og auka símat			Hefði viljað taka framhaldssk.áfanga á meðan ég var í grunnskóla			Hef greiðan aðgang að hjúkrunarfræðingi		
Mjög sammála	43.0%	38.9%	Mjög sammála	26.4%	30.5%	Mjög sammála	12.5%	16.9%
Frekar sammála	33.9%	36.6%	Frekar sammála	30.1%	29.5%	Frekar sammála	25.8%	30.2%
Frekar ósammála	16.5%	17.4%	Frekar ósammála	27.0%	24.8%	Frekar ósammála	24.3%	26.6%
Mjög ósammála	6.6%	7.0%	Mjög ósammála	16.6%	15.2%	Mjög ósammála	37.3%	26.3%
Kennsluhættir í skólanum eru fjölbreyttir			Auðvelt að fá aðstoð hjá starfsfólki öðru en kennurum			Framhaldsnámið er auðveldara en ég átti von á		
Mjög sammála	13.4%	12.6%	Alls ekkert	13.1%	15.8%	Mjög sammála	10.6%	12.7%
Frekar sammála	55.3%	54.8%	Mjög lítið	49.3%	50.4%	Frekar sammála	37.6%	40.6%
Frekar ósammála	26.9%	27.9%	Frekar lítið	29.3%	26.4%	Frekar ósammála	39.8%	37.0%
Mjög ósammála	4.4%	4.7%	Nokkuð	8.4%	7.4%	Mjög ósammála	11.9%	9.8%
Að gerðar séu miklar kröfur til mín í náminu			Auðvelt að fá aðstoð frá kennurum utan kennslustunda			Ég er hlynnt(ur) sveigjanlegum námstíma		
Mjög sammála	31.2%	24.3%	Mjög sammála	12.4%	15.1%	Mjög sammála	29.5%	30.1%
Frekar sammála	54.1%	57.4%	Frekar sammála	46.6%	48.5%	Frekar sammála	48.3%	49.8%
Frekar ósammála	13.2%	16.2%	Frekar ósammála	31.8%	28.7%	Frekar ósammála	17.7%	16.2%
Mjög ósammála	1.5%	2.2%	Mjög ósammála	9.2%	7.7%	Mjög ósammála	4.6%	3.9%
Auðvelt að fá ráðgjöf frá kennurum			Hef greiðan aðgang að námsráðgjöf			Hefði viljað fara beint í framh.sk. eftir 9. bekk		
Mjög sammála	20.6%	22.3%	Mjög sammála	48.7%	51.2%	Mjög sammála	14.1%	17.1%
Frekar sammála	56.8%	54.7%	Frekar sammála	41.7%	40.7%	Frekar sammála	10.8%	14.3%
Frekar ósammála	18.8%	19.4%	Frekar ósammála	7.8%	6.6%	Frekar ósammála	25.9%	25.9%
Mjög ósammála	3.7%	3.7%	Mjög ósammála	1.8%	1.5%	Mjög ósammála	49.1%	42.7%

Tafla 4. Hversu vel finnst þér eftirfarandi fullyrðingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Hve vel á við um þig:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %	Hve vel á við um þig:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %	Hve vel á við um þig:	Höfuð- borgar- svæði %	Lands- byggð %
Finnst námið tilgangslaust			Finnst námið of þungt			Líður illa í kennslustundum		
Á oft við um mig	4.3%	4.6%	Á oft við um mig	3.4%	4.1%	Á oft við um mig	1.3%	1.4%
Á stundum við um mig	19.6%	21.5%	Á stundum við um mig	15.5%	16.6%	Á stundum við um mig	1.8%	2.4%
Á sjaldan við um mig	31.4%	33.2%	Á sjaldan við um mig	44.7%	45.6%	Á sjaldan við um mig	7.6%	8.8%
Á nær aldrei við um mig	43.0%	38.5%	Á nær aldrei við um mig	27.1%	25.9%	Á nær aldrei við um mig	22.9%	23.9%
Á nær alltaf við mig	1.8%	2.2%	Á nær alltaf við mig	9.2%	7.9%	Á nær alltaf við mig	66.3%	63.5%
Leiðist námið			Líður illa í skólanum			Líður illa í frímínútum		
Á oft við um mig	4.2%	5.3%	Á oft við um mig	1.8%	2.2%	Á oft við um mig	1.5%	1.9%
Á stundum við um mig	16.6%	18.2%	Á stundum við um mig	3.3%	4.0%	Á stundum við um mig	1.9%	2.1%
Á sjaldan við um mig	40.8%	40.6%	Á sjaldan við um mig	10.1%	11.2%	Á sjaldan við um mig	5.2%	6.2%
Á nær aldrei við um mig	25.7%	24.7%	Á nær aldrei við um mig	24.8%	25.2%	Á nær aldrei við um mig	14.1%	15.3%
Á nær alltaf við mig	12.7%	11.2%	Á nær alltaf við mig	60.1%	57.4%	Á nær alltaf við mig	77.4%	74.5%
Finnst ég illa undirbúin(n) fyrir kennslustundir			Langar að hætta í skólanum			Finnst ég utanveltu í skólanum		
Á oft við um mig	3.7%	4.0%	Á oft við um mig	2.8%	3.8%	Á oft við um mig	2.4%	2.5%
Á stundum við um mig	15.8%	15.5%	Á stundum við um mig	4.5%	6.1%	Á stundum við um mig	3.2%	3.8%
Á sjaldan við um mig	39.1%	37.4%	Á sjaldan við um mig	10.8%	13.0%	Á sjaldan við um mig	9.1%	9.1%
Á nær aldrei við um mig	29.1%	30.4%	Á nær aldrei við um mig	17.3%	18.2%	Á nær aldrei við um mig	17.3%	18.2%
Á nær alltaf við mig	12.3%	12.8%	Á nær alltaf við mig	64.6%	58.9%	Á nær alltaf við mig	68.0%	66.5%
Finnst ég ekki leggja nægjanlega rækt við námið			Langar að skipta um skóla			Semur ekki vel við aðra nemendur í skólanum		
Á oft við um mig	6.8%	6.8%	Á oft við um mig	4.0%	7.3%	Á oft við um mig	1.3%	1.7%
Á stundum við um mig	22.1%	22.7%	Á stundum við um mig	5.1%	8.9%	Á stundum við um mig	1.6%	1.9%
Á sjaldan við um mig	35.3%	34.6%	Á sjaldan við um mig	12.2%	14.6%	Á sjaldan við um mig	5.4%	5.6%
Á nær aldrei við um mig	23.9%	25.1%	Á nær aldrei við um mig	15.0%	14.5%	Á nær aldrei við um mig	16.1%	17.9%
Á nær alltaf við mig	11.9%	10.8%	Á nær alltaf við mig	63.7%	54.7%	Á nær alltaf við mig	75.6%	72.8%
Finnst námið of létt			Semur illa við kennarana			Finnst ég lagður/lögð í einelti í skólanum		
Á oft við um mig	1.8%	1.7%	Á oft við um mig	1.2%	1.5%	Á oft við um mig	1.0%	1.4%
Á stundum við um mig	5.7%	5.6%	Á stundum við um mig	1.8%	2.4%	Á stundum við um mig	0.5%	0.7%
Á sjaldan við um mig	28.3%	29.0%	Á sjaldan við um mig	10.3%	11.0%	Á sjaldan við um mig	1.7%	2.4%
Á nær aldrei við um mig	42.1%	42.6%	Á nær aldrei við um mig	29.1%	29.6%	Á nær aldrei við um mig	3.6%	5.0%
Á nær alltaf við mig	22.1%	21.0%	Á nær alltaf við mig	57.7%	55.4%	Á nær alltaf við mig	93.2%	90.5%

Tafla 5. Hvað finnst þér líklegt að þú gerir strax að loknu núverandi námi? Hlutfall nemenda í framhaldsskólum á Íslandi árið 2010.

Hve líklegt að ég geri strax að loknu núverandi námi:	Höfuðborgar- svæði %	Lands- byggð %	Hve líklegt að ég geri strax að loknu núverandi námi:	Höfuðborgar- svæði %	Lands- byggð %
Fari í nám á háskólastigi á Íslandi			Fari að vinna		
Mjög líklegt	30.8%	25.3%	Mjög líklegt	20.5%	27.1%
Fremur líklegt	34.2%	33.0%	Fremur líklegt	31.2%	35.2%
Fremur ólíklegt	20.2%	22.4%	Fremur ólíklegt	27.1%	23.2%
Mjög ólíklegt	14.8%	19.3%	Mjög ólíklegt	21.1%	14.5%
Fari í nám á háskólastigi erlendis			Stundi nám á háskólastigi og vinnu samhliða		
Mjög líklegt	19.6%	12.5%	Mjög líklegt	17.2%	13.8%
Fremur líklegt	34.3%	27.3%	Fremur líklegt	37.8%	34.1%
Fremur ólíklegt	28.7%	31.3%	Fremur ólíklegt	25.0%	26.8%
Mjög ólíklegt	17.4%	29.0%	Mjög ólíklegt	20.0%	25.2%
Fari í nám erlendis sem ekki er á háskólastigi			Stundi nám ekki á háskólastigi og vinnu samhliða		
Mjög líklegt	5.3%	5.9%	Mjög líklegt	4.7%	7.3%
Fremur líklegt	15.8%	16.9%	Fremur líklegt	13.9%	17.4%
Fremur ólíklegt	31.0%	29.6%	Fremur ólíklegt	28.6%	31.2%
Mjög ólíklegt	48.0%	47.6%	Mjög ólíklegt	52.9%	44.0%
Fari í nám á Íslandi sem er ekki á háskólastigi			Ég veit það ekki		
Mjög líklegt	4.9%	8.3%	Mjög líklegt	26.9%	30.3%
Fremur líklegt	15.5%	21.5%	Fremur líklegt	18.9%	18.6%
Fremur ólíklegt	33.5%	33.4%	Fremur ólíklegt	14.9%	13.5%
Mjög ólíklegt	46.2%	36.9%	Mjög ólíklegt	39.3%	37.6%

Tafla 6. Hversu mikið, ef nokkuð, hafa eftirfarandi þættir áhrif á frammistöðu þína í námi? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Áhrif á frammistöðu í námi:	Alls ekkert	Mjög lítið	Frekar lítið	Nokkuð	Mikið	Mjög mikið
Lesblinda						
Höfuðborgarsvæði	75.2%	7.5%	4.4%	6.5%	4.3%	2.2%
Landsbyggð	70.3%	9.2%	4.8%	7.8%	4.9%	2.9%
Lítill leshraði						
Höfuðborgarsvæði	50.4%	19.9%	9.8%	12.5%	4.9%	2.5%
Landsbyggð	45.0%	20.2%	12.6%	13.2%	6.3%	2.8%
Aðrir lestrarörðugleikar						
Höfuðborgarsvæði	67.2%	14.2%	7.3%	7.7%	2.5%	1.2%
Landsbyggð	62.5%	15.9%	9.2%	7.9%	2.9%	1.5%
Skrifblinda						
Höfuðborgarsvæði	82.2%	7.8%	3.6%	3.5%	1.6%	1.1%
Landsbyggð	77.4%	10.0%	5.1%	4.1%	1.8%	1.7%

**Tafla 7. Hversu marga heila daga hefur þú verið fjarverandi frá skóla síðustu 30 daga?
Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi, árið 2012.**

Hve marga heila daga frá skóla sl. 30 daga:	Engan dag	1 dag	2 daga	3-4 daga	5-6 daga	7 daga eða fleiri
Vegna veikinda						
Höfuðborgarsvæði	46.5%	18.9%	15.5%	11.2%	4.3%	3.7%
Landsbyggð	46.5%	17.7%	15.2%	12.5%	4.3%	3.7%
Skrópaði						
Höfuðborgarsvæði	93.8%	3.1%	1.3%	.9%	0.2%	0.6%
Landsbyggð	93.5%	3.9%	1.1%	.8%	0.2%	0.6%
Vegna vinnu með skóla						
Höfuðborgarsvæði	96.9%	1.8%	0.7%	.3%	0.1%	0.3%
Landsbyggð	96.4%	1.9%	0.6%	.4%	0.2%	0.6%
Af heimilisástæðum						
Höfuðborgarsvæði	78.7%	11.2%	4.4%	2.5%	1.2%	2.0%
Landsbyggð	69.5%	15.1%	7.3%	4.0%	1.2%	2.9%

Tafla 8. Hversu vel finnst þér eftirfarandi staðhæfingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Hve vel á þetta við um þig:	Á nær alltaf við um mig	Á oft við um mig	Á stundum við um mig	Á sjaldan við um mig	Á nær aldrei við um mig
Mér finnst námið tilgangslaust					
Höfuðborgarsvæði	2.1%	4.1%	17.2%	35.5%	41.2%
Landsbyggð	2.2%	5.8%	22.6%	36.4%	33.0%
Mér leiðist námið					
Höfuðborgarsvæði	5.9%	15.2%	36.3%	30.7%	12.0%
Landsbyggð	6.6%	18.2%	38.8%	27.7%	8.8%
Mér finnst ég illa undirbúin(n) undir kennslustundir					
Höfuðborgarsvæði	2.1%	5.7%	18.2%	40.1%	33.9%
Landsbyggð	2.3%	7.3%	21.5%	39.9%	29.0%
Mér finnst ég ekki leggja næga rækt við námið					
Höfuðborgarsvæði	4.0%	11.2%	25.2%	32.1%	27.5%
Landsbyggð	3.8%	12.7%	28.3%	32.7%	22.5%
Mér finnst námið of létt					
Höfuðborgarsvæði	2.4%	7.8%	31.9%	36.5%	21.5%
Landsbyggð	2.0%	6.9%	30.8%	39.6%	20.7%
Mér finnst námið of þungt					
Höfuðborgarsvæði	3.9%	12.3%	33.8%	33.0%	17.0%
Landsbyggð	4.2%	14.8%	35.1%	32.1%	13.8%

Tafla 9. Hversu vel finnst þér eftirfarandi staðhæfingar eiga við um þig? Hlutfall nemenda í 8.-10. bekk á Íslandi árið 2012.

Hve vel á þetta við um þig:	Á nær alltaf við um mig	Á oft við um mig	Á stundum við um mig	Á sjaldan við um mig	Á nær aldrei við um mig
Mér líður illa í skólanum					
Höfuðborgarsvæði	2.6%	3.3%	9.5%	20.3%	64.2%
Landsbyggð	3.0%	4.8%	10.6%	23.1%	58.5%
Mér leiðist námið					
Höfuðborgarsvæði	5.9%	15.2%	36.3%	30.7%	12.0%
Landsbyggð	6.6%	18.2%	38.8%	27.7%	8.8%
Mig langar að hætta í skólanum					
Höfuðborgarsvæði	3.8%	3.3%	6.3%	12.9%	73.7%
Landsbyggð	5.3%	4.4%	8.4%	16.4%	65.6%
Mig langar að skipta um skóla					
Höfuðborgarsvæði	3.6%	3.5%	6.4%	12.6%	73.9%
Landsbyggð	5.2%	4.6%	9.2%	13.5%	67.5%
Mér semur illa við kennarana					
Höfuðborgarsvæði	2.7%	3.0%	9.8%	23.0%	61.6%
Landsbyggð	3.1%	3.5%	10.6%	24.5%	58.4%